Ne vorbeşte Pr. Arsenie Papacioc – vol. 3

CUVÂNT ÎNAINTE

După primele două volume, din seria Ne vorbeşte Părintele Arsenie, apărute în ultimii ani, iese de sub tipar şi al treilea volum, care înma-nunchează, ca de obicei, scurte cuvinte şi sfaturi duhovniceşti, adresate tuturor vârstelor, dar îndeosebi tinerilor şi intelectualilor.

Şi de data aceasta, Părintele Arsenie captivează pe cititori prin bărbăţia, curajul şi sinceritatea cu care ne vorbeşte, reuşind să atragă în jurul sau tot mai mulţi credincioşi, majoritatea loviţi de tristeţe pentru viitorul lumii creştine şi, în special, al Ortodoxiei.

Este destul să citǎm aici doar câteva fraze din primul capitol, intitulat Taina iubirii: „Lumea aceasta nu e vinovata. Suntem vinovaţi noi, ca nu ştim să o iubim, nu ştim să o apreciem! Ce-am făcut noi pentru lumea aceasta – asta ni se cere! O instituţie, ca şi un neam, trăiesc prin cei care ţâşnesc, care stau pe Cruce fără să cedeze!”

Iată ce părinţi minunaţi şi înţelepţi ne sunt bătrânii şi, mai ales, marii noştri duhovnici! În fruntea acestora se afla şi Prea Cuviosul Părintele nostru Arhimandrit Arsenie, care se apropie de 85 de ani. Este un părinte al iubirii, al bărbăţiei şi al rugăciunii. Este un neegalat duhovnic al României, spre care aleargă oameni de toate vârstele.

Ce mare bucurie purtam în noi ca mai avem încă aceşti iscusiti părinţi duhovniceşti, care ne răspund la toate marile noastre frământări şi ispite!

În continuare urmează şi alte capitole cu întrebări şi răspunsuri cerute de numeroşii săi ucenici, despre viaţa monahala, despre Sfintele Taine, despre rugăciune şi post, care sunt cele mai puternice arme ale creştinilor, prin care izgonim pe diavoli şi ne unim cu Hristos.

Mulţumim Domnului nostru Iisus Hristos, Preacuratei Sale Maici şi tuturor sfinţilor, ca ni s-au rânduit aceşti părinţi aleşi spre călăuza şi mângâiere.

De aceea recomandam tuturor această carte de suflet, în care s-a picurat o mare parte din sufletul, din jertfa şi din iubirea bunului nostru Părinte Arsenie, ca pe

un testament de taina pentru fiecare dintre noi.

Fie ca acest volum să ne hrănească sufleteşte pe toţi şi să ne ajute pe calea mântuirii.

Arhimandrit Ioanichie Balan

Acoperământul Maicii Domnului

1 octombrie

Anul mântuirii 1998

Taina iubirii

Lumea aceasta nu e vinovata, suntem vinovaţi noi ca nu ştim să iubim şi nu ştim s-o apreciem! Ce-am făcut noi pentru lumea asta, dacă este vorba sa intram în amănuntele drumului mântuitor? Ce-am făcut noi pentru lumea aceasta – asta ni se cere!

O instituţie, ca şi un neam, trăiesc prin cei care ţâşnesc, care stau pe cruce fără să cedeze. O iubire mare pentru Dumnezeu cere o permanenta jertfire. Niciodată nu vom trai fără probleme şi fără sabii îndreptate împotriva noastră! Nu vedeţi învăţătura creştină? N-am venit să aduc pace pe pământ, ci sabie… Duşmanii omului sunt căsnicii lui. Dar toate acestea nu trebuie să descurajeze pe nimeni cu nimic. Chiar dacă omul este afectat de aceste nenorociri, asta nu înseamnă să renunţe. Nu! Dumnezeu ştie de necazul tău, iar aceste suferinţe te încearcă pentru a te putea defini, pentru a merită să fii încununat de Dumnezeu, căci El asta doreşte.

Nu ne putem închipui un om mântuit fără merite. De unde vin aceste merite? Din lupta cu suferinţele, iar lupta fără jertfa nu se poate! Crucea a mântuit neamul omenesc! Nu dreptatea lui Dumnezeu, nici minunile Sale, ci Crucea! Atunci când Iisus S-a răstignit, atunci a fost biruit satana. Mântuitorul triumfa pe Cruce, iar satana era învins. Deci, niciun creştin nu este scutit, sub niciun chip, de crucea sa, pentru că e dar de la Dumnezeu suferinţa, dragii mei! Nu este numaidecât o pedeapsă. Dar, chiar pedeapsa în sine, canonul înseamnă putinţa revenirii, a întoarcerii la bine.

Se constată că nu vine lumea la biserică. Dar nu trebuie să fie o preocupare în sine, să se facă atâta caz. Pentru ca aceste lucruri slăbesc forţa personală a

fiecăruia, semanând confuzii. Din cauza greşelilor mulţimii, fiecare om ajunge să se scuze în sinea lui: „Ce, numai eu fac? Văd că toţi fac!” Deci, cel mai bine este ca noi să ne rugăm pentru rezolvarea acestor lucruri pentru oamenii aceştia. Şi chiar vă rog, să fie o mai mare dorinţa de iubire adeva-rata! Nu o iubire înregistrata şi difuzata ca atare de oameni: „Auzi, domnule, că trebuie să iubim!” Nu! Trebuie să simţi nevoia sa iubeşti.

Nu este niciodată nimeni degeaba lângă tine. El este cu ştiinţa lui Dumnezeu, ca tu să-l ajuţi sau să te foloseşti. Te foloseşti, ca poate are o putere de duh mai mare. Sau îl ajuţi tu, în sensul de-al suporta. Este o mare greşeala atunci când certam pe unul sau pe altul! îl rabda Dumnezeu şi pe acela, şi de aceea l-a pus în calea ta, ca să-l rabzi şi tu şi să te încununezi!

Dacă se întâmpla sa facem fapte bune, nu este bine să le facem numai din obligaţie, pentru ca devenim cazoni. Să le facem dintr-o dragoste cu orice chip, şi atâta cât putem. Pentru ca Dumnezeu nu ne ţine că suntem noi foarte vrednici. Ne ţine că este foarte milostiv El, şi de aici vine şi toată mila noastră.

Bunaoara, dacă se găseşte cineva în situaţia sa duşmaneasca pe cineva, se găseşte în situaţia să-l judece, pentru că este într-adevăr incorect şi nu se aşază deloc. Deci, îţi este incomod şi ţie şi celorlalţi. Dar dacă ar zice omul aşa, ar sta de vorbă cu Dumnezeu: „Mai draga, Eu îl iubesc şi pe acela aşa cum e. Date de partea Mea, ca să-l iubeşti şi tu. Eu îl iubesc aşa cum este. Căci de aceea îl ţin în viaţă. Date de partea Mea şi lasa, nu-l mai duşmani; Eu sunt Dumnezeu şi tot Eu te ţin şi pe tine. Tu câte greşeli faci şi ţi le trec cu vederea?” Acest dialog intim, cu smerenie să se facă, şi tu eşti asigurat. Şi rasare cu orice chip iubirea, fără de care nu se poate face nimic, chiar dacă ai da munţii la o parte; chiar dacă ţi-ai sfâşia trupul să ardă pentru Hristos.

Milostenia nu este numai să dai din traista. Milostenie este ca accepţi pe un om să stea lângă tine, fără să îl alungi în gând. Ai un coleg care are un necaz, trebuie

să ştii să-i faci o mângâiere, să-i descreţeşti fruntea. La săraci poţi să faci o rugăciune scurta: „Doamne, miluieşte-l!”, dacă nu poţi să-i dai, că eşti în tramvai şi el este pe trotuar. Întrebarea se pune, cum ne este inima noastră în legătura cu suferinţa din jur? Cel mai mare lucru de care vom fi întrebaţi la Judecata de apoi este: „De ce nu am dat mai multă atenţie semenilor noştri?”

Exista porunca în învăţătura creştină: să se respecte toată făptura, cu atât mai mult fiinţa omeneasca, care are „chip” şi „asemănare”. Şi firea pervertita, bineînţeles, te îndeamnă sa tii cont numai de al tău, şi foarte greu te rupi şi pentru celălalt. Şi tocmai asta e porunca: să te rupi. Eu v-am spus uneori; dacă nu, spun acum: Era într-o situaţie, parca era vis, dar tare a fost parca real, aşa… Murisem, şi mă uitam, cum se spune, la moartea mea, căci sufletul nu moare. Mă uitam la mine în coşciug şi când a ajuns coşciugul să intre în groapa am zis: „Ce bine este dacă laşi ceva din tine afară! Aceea te va ajuta şi pe tine să trăieşti mereu”. Milostenia este ceva din tine. Şi Alexandru Vlahuta zice: „Mila e toată Scriptura!”

A milostivi pe unul, pe altul, aici se arata ca tu eşti Hristos. Apoi, nici nu ştii ca acela pe care îl ajuţi poate să fie Hristos. El nu întinde mâna să-i dai. El întinde mâna să-ţi dea Împărăţia cerului şi tu nu observi. Şi, de regulă, oamenii cauta banutul cel mai mic.

Fraţii mei, ţineţi minte: cerşetorii sunt personaje biblice! Ai trecut pe lângă mântuirea ta aşa de uşor! Şi mai grozav, l-ai dispreţuit pe cerşetor! Cerşetorii nu pier niciodată. Fac sobor la margine de drum şi împart ce s-a căpătat, şi zic: „Asta-i de la cutare. Pomeneste-l, Doamne, întru Împărăţia Ta!” Şi are valoare. Mântuitorul, ca să ne încurajeze, a spus: Însutit veţi primi!

Vrei să te îmbogăţeşti? Da tot ce ai! Primeşti însutit! Lucrul acesta nu-l vorbesc de la mine. Dacă aţi cunoaşte viaţa Sfântului Ioan cel Milostiv, v-aţi înspăimânta! Sfântul Ioan, când s-a dus în respectiva arhiepiscopie, a întrebat: „Cât aur are arhiepiscopia?” Şi i s-a răspuns: „Atâtea litre de aur!” „Daţi-i la săraci!” Când au auzit, economii aia au

zis că îi sărăceşte. Şi a venit înapoi însutit fata de cât a dat. Iar dădea, iar venea însutit. Economii cârteau mereu! Vezi, nu observa omul când primeşte, dar observa când da. Dar venea însutit cu precizie! Este cuvânt din Scriptura. Eu nu am dreptul să-l contrazic pe acest cuvânt. Şi obişnuiţi-vă cu autoritatea cuvintelor din Sfânta Scriptură. Tainele Bisericii s-au făcut pe temeiul cuvintelor din Scriptura. „Ce dezlegaţi voi, dezleg şi Eu”. Aşa a luat naştere Taina Pocăinţei.

A venit o doamnă la arhiepiscopie să dea o donaţie. Şi a întrebat-o Sfântul Ioan: „Cât doriţi să daţi, doamna?” „Atât!” Sfântul Ioan se aştepta să primească însutit, iar cât dădea doamna asta nu era însutit. Şi a întrebat-o: „Atât ai vrut cu adevărat să dai?” „Nu! Am vrut să dau atâta, dar când am scris suma, o mâna nevăzuta a şters şi a scris cât dau eu acum”.

Ce se întâmplase? Economii nu au dat la săraci cât a zis Sfântul Ioan. Au dat mai puţin. Şi corespundea cu cât a adus femeia asta însutit. Sfântul Ioan i-a mustrat: „Uite cine sărăceşte arhiepiscopia!” Şi s-a ajuns să dea câte o corabie cu aur, şi veneau o sută înapoi; şi s-a umplut Marea Mediterană cu corăbii pline cu aur mergând la Sfântul Ioan. Şi s-a auzit glas din cer: „Să vedem, Ioane, cine este mai mi-lostiv: tu sau Eu?” S-a verificat cu ape, cu corăbii şi cu aur cuvântul Scripturii. Deci, obişnuiţi-vă sa nu trăiţi numai voi, ci să trăiţi în toţi care sunt cu voi.

Exista porunca mare repetată de Iisus Hristos, încât insista: Să vă iubiţi unul pe altul. Vedeţi, cu orice chip trebuie să fim controlaţi, dacă avem acest sentiment de iubire pentru toţi. Practic e greu. Nu poţi chiar să iubeşti pe toţi. Bine, asta se înţelege. Dar, cu niciun chip să nu urâţi! Dacă nu urăşti, nu mai eşti în apa, eşti pe scara, pe prima treapta. Dar eşti pe uscat! Şi sigur ca treptele merg până la treapta dragostei de sus. Eşti liber şi ai posibilitatea de a urca, dacă nu urăşti. Deci este un început doar. Ce se numeşte scara: „Două lemne hodolemne şi un braţ de alea măruntele!” Adică, dacă eşti pe prima treapta eşti salvat. Dar ceva sfânt din noi, creându-

ne Dumnezeu singur numai pentru Dumnezeu şi poruncindu-ne să iubim, ne-a dat şi putinţa sa iubim. Şi atunci ceva sfânt din noi ne spune: „De ce să stau chiar aşa pe ultima treapta? Ia sa păşesc mai sus!” Se întâmpla de capeti o bucurie pe care nu o cunoşteai, dar care te odihneşte şi te sileşte la a treia treapta. Şi tot aşa, şi tot aşa, până când ajungem la dragoste, care este legătura desăvârşirii.

Mântuitorul nu spune că sunt treizeci de trepte, cum arata Sfântul Ioan Scararul. Spune: Să vă iubiţi – vorbeşte la superlativ şi termina. Dar acum, noi, care ne întâlnim cu neputinţele noastre şi cu frecuşul, lipsa de educaţie la un adversar, dintre două rele, alegem răul cel mai mic. Decât să-l urase, mai bine ma aşez pe prima treapta şi nu-l urase. Şi ma tin cu mâinile de treapta de sus. Dacă te ţii cu mâinile de treapta de sus, înseamnă că e posibil să ajungi la ea, că e deja în mâna ta. Este porunca. Nu mai avem voie să comentam, decât, cu orice chip, să stabilim relaţii măcar la „Bună ziua”, sau să nu urăşti pe nimeni.

Degeaba ne zbatem, degeaba împlinim alte porunci creştine, dacă n-avem relaţie cu cineva. Frăţiile voastre trebuie să ştiţi ca inima noastră trebuie să fie mereu libera pentru Hristos. Ca un duşmanel, care sta cocoţat pe acolo pe undeva în zona asta grozava a inimii, îl îndepărtează pe Hristos din inima ta. Adică nu vrea Hristos să stea cu duşmanelul ăla. Ca nu exista relaţie între rău şi bine. Mântuitorul zice: „Să-mi dai toată viaţa, toată fiinţa ta!” Dracul zice: „Mie să-mi dai numai un deget!” Ca prin asta el te stăpâneşte cu totul. Deja e lângă tine. Nu mai este Hristos lângă tine, dacă tu i-ai dat o unghie de la un deget. Nu trebuie recunoscut.

De aceea, nici nu se sta de vorbă cu dracul. E o greşeală mare când mai spun unii: „L-am certat pe dracul!” Lui îi convine foarte mult dialogul cu omul. Să te rogi! El fuge de rugăciunea pe care o faci tu. Dacă îl simţi ca într-un fel te munceşte fizic, sau te deranjează te miri cum, roagă-te la Hristos: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul!” Că vă

este la îndemâna o rugăciune ca asta. Dar nu cu agitaţie, ci cu calm şi cu stăpânire de sine. Pentru ca, vă repet acum, sunt sigur că v-am mai spus, oricare ar fi motivul unei întristări, sau al unei mâhniri, este numai şi numai de la draci. Harul lui Dumnezeu nu vine unde-i o mâhnire, unde-i o întristare, deoarece cu astfel de bogăţie nu ştii ce să faci şi o risipesti. Şi, din prudenta, nici nu te stăpâneşte acest har, dar vine unde-i liniştire sufletească, unde fiinţa noastră transforma ca un mare aparat de reacţie acest har al lui Dumnezeu cu hotărârile tale de a mişca, de a te împlini, şi uite aşa ajungi la măsura omului desăvârşit, ca să nu vorbesc chiar să fii un dumnezeu după har, bineînţeles. Dar pe fondul unei stări de veselie, viaţa duhovniceasca nu se vede, dar se simte. Simţi că ai mândrie. Însă smerenia nu se prea simte! Niciodată un om nu spune: „Eu sunt smerit!” Dar se simte totuşi o bucurie sufletească pentru că ai un fior de relaţie calda cu lumea.

Dacă raţionalizezi relaţia ta cu lumea pe motiv că sunt liber să nu primesc vizita fratelui – e un câştig. Dar e un câştig minor, fără rezultate mai avansate. Trebuie să-l iubeşti cu adevărat cu inima. Strategic vă dau un sfat: nu poţi să-l iubeşti pe vrăjmaş de prima oară, dar aşază-te pe poziţia sa nu-l urăşti. Şi dacă te găseşte moartea pe poziţia de a nu-l duşmani, tu mori ca un iubitor de vrăjmaş, cu harul lui Dumnezeu.

Să ştiţi că e foarte drăcească lucrare, ura asta a aproapelui. Prima data asta vine: „Ah, ce i-aş face!”

Draga, cele zece porunci nu trebuie învăţate ca la şcoala: „Dacii şi romanii”, şi începi să spui istoria dacilor şi a romanilor ca pe apă. Nu! Trebuie cu orice chip să împlinim aceste porunci. Poţi să te prezinţi la duhovnic că n-ai împlinit o porunca, ca o împrejurare, sau o stare de lucruri te-a oprit. Se analizează de ce nu ai putut, capeti circumstanţe atenuante, dar cu niciun chip să nu crezi că eşti scutit total, ca o împrejurare s-a creat şi tu nu ai împlinit porunca.

Ai lucrat Duminica. Porunca Bisericii este să nu se lucreze. Dar o împrejurare oarecare te-a silit să lucrezi.

Nu-i nicio mustrare, poate e nevoie să te spovedeşti că ai muncit, fără canonisire. Nu s-a gatit mâncare pentru Duminica. Şi exista o alta porunca care spune: „Cine posteşte sâmbăta sau Duminica este certat de Biserica”. Şi atunci ce faci ca să nu posteşti Duminica? N-am mâncare făcuta – fac mâncare. Deci am muncit Duminica. Dar, dintre două rele, alegi răul cel mai mic. Dar am salvat porunca care spunea să nu posteşti Duminica.

Doi inşi sau hotărât să se ducă la Ierusalim. Se mergea pe jos în condiţii grele, nu erau mijloace de transport. Mergând ei spre Ierusalim au intrat să găzduiască la o casă, unde i-au găsit pe toţi bolnavi. Au sărit amândoi, i-au ajutat cât au putut. Dar unul dintre ei a zis: „Eu nu mai merg la Ierusalim căci nu pot să părăsesc pe cei bolnavi” „Cum, draga, ca noi ne-am hotărât. Unde-i hotărârea noastră?” Şi a plecat celălalt singur şi a ajuns la Ierusalim. Acolo era o mare aglomeraţie, că era vorba de înviere.

Pelerinul, ajuns la biserică, a pătruns cu mare greutate prin prima uşa de la biserică, şi-l vedea pe cel care rămăsese la bolnavi chiar la Altar. Dintre două fapte bune alege fapta cea mai mare. Cel care a îngrijit de bolnavi s-a aşezat pe poziţia de vârf a Scripturii: iubirea. Şi atunci ce cauţi la Ierusalim? Te duci din tradiţie? Te duci că ai posibilităţi? Te duci că ai timp, sau că ai avut bani? Dacă tu ai lăsat vreo duşmanie în urma ta? Porunca iubirii e o porunca mare, de aceea insista Mântuitorul. Deci e o întrebare justificată; să ne-o punem toţi: „Iubesc sau nu iubesc?”, că e porunca, draga! Să nu credeţi ca Mântuitorul a vorbit numai pentru veacul respectiv, pentru Apostoli. Nu. A vorbit pentru toate timpurile. Şi noi avem bogaţia că suntem creştini. Şi atunci sigur nu o să urmam pe cutare Tutankamon, sau pe Buda. Noi urmam pe Hristos.

Băgaţi de seama, iubirea e criteriu de judecata! Evanghelia care se citeşte la Duminica Judecaţii de apoi este aceasta: „Am fost bolnav, şi nu m-aţi îngrijit. Am fost însetat, şi nu mi-aţi dat să beau. Am fost flămând, şi nu m-

aţi saturat”. Nu vorbeşte nici de alte artaguri şi nu ştiu ce. Vorbeşte numai de iubire.

De ce ai urât? Dovada că tu nu ai iubit, nici măcar nu l-ai respectat, că-i fiinţa omenească. L-ai urât. Că nu-l mai recunoşti ca fiinţa omeneasca, din momentul din care îl urăşti. Şi atunci ne osândim cu asta.

Vorbeşti de rău cu atâta uşurinţa şi cu atâta motivare intima. Şi chiar dacă eşti întrebat, răspunzi: „Dar ce, numai eu vorbesc!? La urma urmei merita”. Ei bine, vă spun, e un păcat foarte mare. Nu numai că nu-l iubeşti, dar îl duşmanesti, îl urăşti. Atunci tu ai făcut crima, nu dragoste.

Dacă pomenim pe cineva, este poate departe de tine, nu are cum să ştie ca tu îl pomeneşti. Tu eşti în comuniune cu cel pe care l-ai pomenit. Dumnezeu, pentru rugăciunea ta, îl ajuta pe el, şi tu, conştient, vrei să fii împlinitor al poruncilor date de Dumnezeu: te numeşti un mântuitor cândva şi undeva.

Tu pomenindu-l pe el, îl ajuta Dumnezeu. Dumnezeu ţi-a auzit rugăciunea.

Chiar Traian, care a fost un păgân, a avut o fiică, Drosida, care a ajuns Sfânta Mucenita Drosida. S-a botezat singura, drăgălaşa. Împăratului Traian i se dusese vestea, şi a rămas vorba: „Bun ca Traian”. Era un suflet bun, drept, nu i se cerea mai mult decât să fie drept.

Sfântul Grigorie Dialogul, văzând atâtea lucruri făcute de Traian şi că a avut un nume aşa de consacrat, s-a rugat lui Dumnezeu pentru el ca să-l ierte. Sfântul Grigorie a trăit în anul 500, de când avem Sfânta Liturghie a Sfântului Grigorie Dialogul. Şi s-a rugat lui Dumnezeu să-l ierte pe Traian. Deci, a intrat într-un dialog cu Cerul şi a auzit un glas: „Dumnezeu ţi-a auzit rugăciunea, dar mai mult să nu te rogi pentru păgâni”. Sfântul Grigorie Dialogul a intrat într-un dialog cu Cel ce mântuieşte şi i-a dat putinţa lui Traian să fie şi el în Împărăţia mântuiţilor.

Tu, dacă pomeneşti pe cineva, trăieşti cu toată lumea, cu fraţii tai de credinţa. Şi sunt obligaţi fata de cel care îi ajuta la mântuire într-o formă anonima, dar ştie

Dumnezeu.

Mai departe, după rugăciune, ţine relaţia cu omul. Arunca-i un zâmbet, ca să vadă ca nu îi eşti duşman. Nu un rânjet. Arunca-i un zâmbet, dacă te provoacă.

Draga, eu am susţinut un adevăr. Frăţia ta ai fost în situaţia să fii în afară de adevăr. Că te-a lezat punctul meu de vedere, al adevărului, nu-i vina mea. E vina ta care nu eşti cu Adevărul. Acesta, să zicem că este un motiv material care a stricat relaţia.

Noi nu putem forma legi de iubire de la noi. Porunca: să iubeşti este şi pentru ei. Ce să facem, pentru ca răspunsul este asta: exista şi rai şi iad. S-a dat putinţa fiecăruia sa nu se ducă în iad şi totuşi s-au dus şi în iad. Ce să facem? Noi ne facem datoria sa iubim, ca şi pe cei din iad îi iubeşte Dumnezeu. Dar iubirea lui Dumnezeu îi biciuieşte acum. Dreptatea lui Dumnezeu îi ţine acolo. Iadul este marea durere a lui Dumnezeu. Ei îşi dau seama că îi iubeşte Dumnezeu, şi tocmai aceasta îi chinuie. „Uite, ne iubeşte şi acum, deci, ce ar fi fost să-L fi urmat pe Hristos?” Ce n-a făcut Hristos să-i scape pe oameni de iad?

Uite, dialogam în ce priveşte mântuirea. De ce mergi pe o cărăruie oarecare şi nu mergi pe şoseaua bătuta, care duce la Ierusalim? Pe şoseaua asta te mai lovesti de pietre, dar nu părăseşti şoseaua pentru sângerările ranilor. Te pansezi, dar ţine-te de sosea, ca harul nu vine decât pe şoseaua asta, nu vine pe toate cărările. Însă nu trebuie să schimbăm discuţia, că avem de-a face cu oameni îndărătnici. Uite, tu te duci la un prieten care are un câine rău. Câinele nu ştie că eşti prieten cu stăpânul, şi latra la tine. Dar tu nu ţii cont ca latra câinele, tu îl iubeşti pe stăpânul lui şi te duci la el.

Soluţia este să-i zâmbesc, să-l pomenesc şi să nu-l urase, aşa cum este. Eu îmi doresc foarte mult să-mi păstrez aceasta sfânta libertate, aceasta curăţire a inimii, ca Hristos nu vine în inima ta dacă este un duşman acolo. Nu va mai preocupati cu: „Uite, eu i-am zâmbit şi el mi-a rânjit”. Dacă eşti pe linia adevărului poţi să fii foarte sigur: „Doamne, eu sunt de vină, că e fratele meu!” Aşa.

Despre călugărie

— Părinte, este bine să îndrumam pe cineva la călugărie?

— Este bine să le explici marea valoare a vieţii de mănăstire şi să-i laşi să mediteze singuri.

— Sunt unii care nu pot lua hotărârea singuri. Aşteaptă sa le zici tu: „Hai, du-te!”

— Păi, nici nu trebuie. Acesta este un uriaş drum pe cont propriu. Când zice: „Mă duc!” şi „Nu mă duc!”, înseamnă că nu este bun de mănăstire. Când i-a venit focul, i-a luat inima foc, fuge, şi fuge încotro îl cheamă.

Un frate a vrut să se ducă la mănăstire. Avea şi viaţa îmbunătăţita, avea şi avere. A vândut-o, şi-a făcut bocceluta şi a plecat. Când a ajuns la marginea satului şi-a adus aminte că mai are de pus la punct o chestiune. Şi s-a întors – a mai stat o bucată de timp.

Vă spun, când te-ai hotărât să te duci la mănăstire, nu te mai uita înapoi! Dracul este în stare să angajeze toată lumea de pe pământ să te întoarcă! Şi dacă te-ai dus, face orice ca să te scoată din mănăstire. Aşa de mare este monahismul!

Iar şi-a făcut bagajul, iar a ajuns la marginea satului şi iar a uitat ceva nefăcut acasă. Şi s-a întors din nou şi, la marginea satului, s-a dezbrăcat în pielea goală, a aruncat totul de pe el, şi fugi şi fugi înainte la mănăstire!

— Aţi văzut dracii! Dumnezeu i-a descoperit staretului ca să deschidă porţile mănăstirii pentru atletul lui Hristos. Staretul aştepta şi el să vadă, şi când a văzut… Vedeţi, se aprinsese inima în el. Deci, nu se poate să vină cineva cu „Mă duc” şi „Nu mă duc”. Vă spun, la mănăstire se duce numai dintr-o necesitate sufletească, dintr-o nebunie pentru Hristos. Dacă nu e, încep ispitele mănăstirii şi nu rezista fratele respectiv.

Asta trebuie să urmărească cineva. Pentru că sunt un soi de ispite extraordinare, cărora nu le rezişti uşor, ci doar dacă ai plecat cu focul în inimă. Şi la mănăstire sunt veniţi neformaţi, needucaţi, şi depinde şi de motivul iniţial din care au plecat. Nu se merge la mănăstire dintr-o înalta

raţiune – ştiind că e foarte bine –, ci dintr-o necesitate sufletească.

Foarte mult urăşte satana mănăstirile. Numai faptul ca stai aici nu-i convine dracului. Aici, fratele sau călugărul se mai adauga, se îmbunătăţeşte. Ca o găina care sta pe o grămada de grâu şi nu are cum să moară de foame. Mai ciuguleste şi ea ceva.

La mănăstire faci tăierea voii. Ne numim părinţi şi maici pentru că ne naştem pe noi înşine prin tăierea voii. Deci, suntem părinţii propriilor noastre naşteri. Puţin lucru este să slujeşti lui Dumnezeu şi Maicii Domnului toată viaţa? Un pai dacă ridici de jos, pentru Hristos îl ridici: primeşti plata. Puţin „ozon divin" vine peste cel din mănăstire? Noi trăim prezentul. Şi dacă trăim prezentul, recuperam trecutul şi cucerim viitorul. Noi trăim momentan; nu am grija „ce voi face mâine?" Dacă trăiesc astăzi bine, şi mâine este harul lui Dumnezeu peste noi. Astăzi am trăit bine, mâine trăim iar bine. Deci, problema unei zile este problema unui timp foarte îndelungat. De asta m-a făcut să spun: orice clipa înseamnă un timp şi orice suspinare poate fi o rugăciune.

— Poate veni gând să pleci la mănăstire, ca să fugi de lupta pe care ţi-o da lumea aici?

— Păi, nici nu te primeşte mănăstirea. După ce ai biruit totul, vii la mănăstire. Dacă nu ai reuşit acolo, aici, la mănăstire, cum poţi să birui? Spune Mântuitorul: Dacă Eu vă spun nişte lucruri omeneşti, şi nu le pricepeţi, cum o să pricepeţi dacă v-aş spune lucruri cereşti?

Eu sunt plecat de vreo cincizeci de ani, sunt extrem de mulţumit, mi-e frică să spun că sunt fericit, dar spun: ce-aş fi făcut eu în lume? făcusem ceva arte, ca să-mi arat talentele, dar toate aceste lucruri nu aveau niciun fel de sămânţa de viitor, decât satisfacţii momentane. Problema care se pune este ca în fiecare zi să putem cuceri veşnicia. Asta este idealul. Aveam gândul să ajung ceva în viaţa mea, profesor; dar acesta nu este un ideal, e un scop omenesc. Idealul este să slujeşti la ce e mai înalt posibil. Dacă tu nu ştii ca slujeşti lui Dumnezeu, Care e veşnic, ai

să te împotmolesti. Trebuie să fii atent: „Stai, ca asta nu ţine de veşnicie. Asta nu o fac”. Dacă vii la mănăstire, puţin lucru este? Bucuri pe Dumnezeu cu poziţia ta toată viaţa! N-avem noi motive să fim bucuroşi? Ca zice Sfântul Ioan Carpatiul: „Să nu mai fericiţi pe nimeni, călugărilor, numai pe voi să vă fericiţi!” Şi dacă intri la mănăstire, ferească Dumnezeu să nu mai stai! Cazi anatema! Intrarea la mănăstire este intrarea în rai, şi ieşirea de la mănăstire este plecarea din rai.

Când m-am dus la mănăstire era iarna, iar la Cozia se făcea Vecernia în trapeza. Şi m-a pus pentru prima data, începător, m-a pus să citesc catisma de la Vecernie. Şi am început să citesc. Am citit. Un părinte, Ghervasie: „Asculta, frate Anghele! De unde ştii să citeşti?”, pentru ca el nu ştia carte. „Eu aşa m-am născut, părinte. Nu ştiu de când!” M-am umplut de un mare folos. Şi am stat de vorbă cu un domn, mult mai târziu, care dorea să facă nişte mănăstiri după placul lui, nu după tradiţia noastră creştina ortodoxă, care au înţeles-o foarte puţini. Domnule, şi i-am spus întâmplarea cu Ghervasie: „Uite cine a ţinut monahismul, un neştiutor de carte, care era un mare traitor în inima lui şi trăia monahismul întreg prin el”. Şi acum îl pomenesc pe Ghervasie, ca un mare exemplu care mi s-a dat, deci ca un mare învăţat. Pe mine nu mă interesa sa cunosc „tipic şi la inima nimic”. Pe mine ma interesa sa intru într-o permanenta legătura cu Dumnezeu.

— Sfântul Ioan Scararul considera lepădarea de lume prima treapta a urcuşului duhovnicesc. Este necesara lepădarea de lume pentru orice creştin, sau numai pentru călugări?

— Sfânta Scriptură este pentru toată lumea, cu pasaje speciale pentru monahism: Cine lasa tata, mama, fraţi… cine ia crucea şi Mi urmează…”, e altceva. Vrei să fii desăvârşit? Atunci îţi recomand aceste lucruri. Însă lepădarea de lume poate să fie şi în sufletul unui mirean, în sensul că îşi vede de mântuirea lui şi se ţine de Hristos cu orice chip. Deci, şi pentru el este valabila lepădarea de lume, de patimi.

Noi, călugării, nu ne lepădam de lume într-un sens exclusiv. Noi dorim cu orice chip ca lumea aceasta să fie ajutata de Dumnezeu, şi dacă ne punem în situaţia de rugători pentru lume, aceasta înseamnă că suntem alături de Hristos, deci, cândva şi undeva ne putem numi „mântuitori”. Deci, nu desconsideram lumea. Nu exista pustnicii valabile dacă nu ai toată lumea în inima ta! Toată lumea aceasta striga cu orice chip: „Ajutor!”

Dacă rasare, te miri cine, şi îşi asuma rolul de dăruitor al lui Hristos şi rugător pentru lume, acela este Cel ce este. Aşa ca lepădarea se referă şi la cei din lume. Dacă însă e vorba sa schimbi locul, nevoinţele, mentalităţile, atunci lepădarea se referă numai la monahi, dar cuvântul este valabil şi pentru laici. Pentru ca acest cuvânt al Sfântului Ioan Scararul l-a citit multă lume laica şi s-a întrebat: „Ce să fac?”, şi atunci, vrând-nevrând, s-au oprit de la anumite porniri rele. Şi nu numai atât, a vrut să se împlinească şi cu ceva bun. Şi atunci el s-a folosit de cuvântul acesta, laic fiind:

„Du-te în lume şi vezi ce-ţi mai trebuie”, a zis Dumnezeu unuia care a întrebat: „Ce-mi mai trebuie, Doamne, ca să fiu desăvârşit?” Şi l-a trimis în lume. Şi l-a găzduit un oarecare ins cizmar. Cizmarul l-a primit cu mare plăcere, cu mare bucurie – cizmar care câştiga ce câştiga şi împărţea banii la săraci, la biserică şi la gospodăria lui; care mergea noaptea la biserică şi, spre uimirea celui ce-l urmarea, i se deschideau uşile bisericii singure, şi el nu ştia că este urmărit. Şi era laic. Avea sotie şi copii. Fata de curiozitatea aceasta a lumii, aş vrea să întreb: unde se găseşte Antonie cel Mare? Unde se găsesc nevoitorii? Marii rugători unde se găsesc? În Împărăţia lui Dumnezeu! Şi unde se găseşte acesta? Va sa zica, este, mi se pare mie, deasupra multora. Şi era laic.

Sigur ca Scriptura priveşte pe toată lumea. Ca dacă spune: „Daţi la săraci”, spune laicului şi... dacă spune: Nu va îngrijiti de ce veţi îmbraca, de ce veţi mânca, se referă la toată lumea.

Aşa că, dragul meu, viaţa monahala este o viaţă cu

totul deosebita, e o intrare în cer, cin îngeresc, iar îngerii sunt geloşi pentru ca noi luptam în trup cu neputinţele trupeşti ca să menţinem o identitate îngerească! Asta e altceva. Este aspectul desăvârşit. Se ating cote înalte, în situaţia care se ating, însă nu e problema raţionala. Este mai mult o problemă de afectivitate. Dar Scriptura se referă la toată lumea. Toată lumea a primit cele zece Porunci. Toţi trebuie să aibă o modestie, o dragoste pentru celălalt, pentru ca spus este ca monahul înseamnă un creştin bun. Deci, orice om, când a plecat la mănăstire, era un creştin oarecare, dar a râvnit dincolo de dimensiunile omeneşti: a vrut o înfrânare, a vrut o dăruire a tuturor simţurilor numai pentru Dumnezeu.

— În ce consta lepădarea de lume?

— Tocmai în aceasta consta: să doreşti foarte mult să iei crucea şi să o porţi cum a purtat-o Mântuitorul pentru mântuirea lumii, într-o formă de nebunie pentru Hristos. Te duci acolo unde te poţi pierde ca să te poţi găsi, în sensul prefacerilor totale prin tăierea voii; care e o mare bătălie, o luptă cu Dumnezeu, Care a creat voinţa libera; şi noi trebuie să fim împotriva acestei creaţii. A creat voinţa libera, ca să ne tăiem voinţa libera. Şi atunci, în lup-ta cu Dumnezeu, Dumnezeu cere să fie biruit, şi L birui, lucru pe care nu poţi să-l faci în lume. În lume trebuie să-ţi asculţi, să-ţi susţii voia ta, să mergi după ordinea lucrurilor, să păstrezi o armonie – în sat, în oraş –, dar la mănăstire te desfiinţezi, ca personalitate omeneasca, şi te înfiinţezi în personalitate îngerească. Şi atunci înseamnă ca tu, pierzându-te, te poţi găsi. Este cel mai mare lucru posibil, când omul, creaţia lui Dumnezeu, poate fi în stare a pleca din lume în monahism, indiferent unde, în obste sau în pădure! As recomanda obştea, pentru ca în pădure trebuie să ai o iscusinţa extraordinara, de tipul aceleia a Sfântului Ioan Scararul şi a tuturor sfinţilor care au trăit în pustie.

— Eu sunt frate rasofor şi am făcut bordei împreună cu un monah tânăr, pentru a trăi în pădure. Ce părere aveţi?

— Ce bordei, dragul meu? E tot un fel de a fugi de

ascultare! De ce nu faci din chilia ta bordei sau celula de închisoare – pentru că se desfiinţează ceea ce exista deja ca lucru consacrat: mănăstirea, mai ales ca Sihăstria va da posibilitatea sa simţiţi gustul acesta al mănăstirii şi crucea, adică sa duci ce nu-ţi convine, să-ţi tai voia. Este foarte lăudat de Dumnezeu faptul că te nevoieşti în mănăstire, fără să exagerezi: „Atâta pot, Doamne!” „Bine. Bucură-te că eşti scris în cartea cerurilor!” Atâta pot pentru ca, sigur, şi darurile sunt împărţite. Dar nu este permis să stăm nepasatori cu orice chip fata de viaţa noastră, care e data de Dumnezeu singura numai pentru Dumnezeu.

În concluzie, ceea ce caracterizează călugărul este tăierea voii, nu pustnicia, pentru ca atunci faci ce vrei tu, şi nu primeşti plata. De aceea se numeşte „cin îngeresc”, nu pentru ca trăieşti izolat, pustnic, ci pentru că-şi taie voia călugărul.

— În ziua de azi sunt călugări care ironizează tocmai acest lucru asupra căruia Sfinţia Voastră insistaţi: ascultarea.

— Nu discutam de cazuri izolate şi de dracul care da axiome din acestea. Te-ai eschivat de la tăierea voii, eşti abătut şi nu sporesti. Nu eşti nimic.

— Este o scuza munca care se face, căci este epuizanta?

— Ascultarea nu se măsoară cu puterea. Dacă-i vorba sa se vina cu aceste scuze, vin şi eu cu alte contraargumente. I s-a spus unui frate: „Du-te repede dincolo de fluviu!” Şi când s-a repezit în apa, un crocodil l-a luat pe spate şi l-a trecut.

Ascultarea nu se măsoară cu puterea. Ascultarea este ascultare de la Dumnezeu trimisa. Dacă spun că nu se poate, ca poate să fie o serie întreagă de impedimente şi persista ascultarea, taci şi te duci, chiar dacă mori: Cine asculta de voi, de Mine asculta! Acolo este Hristos, unde te cheamă economul! îl chema economul, iar fratele se uita în Sfântul Altar, unde erau Sfintele Taine. Şi a zis fratele: „Doamne, du-Te de la mine, că aşa cere ascultarea!”

— Dacă este un frate bolnav şi nu poate să facă

ascultarea care o primeşte?

— Ai libertatea să-i spui staretului. Dar a zice „Nu mă duc, că nu vreau”, este cea mai mare gre-seala! Trebuie vorbit cu economul, cu staretul, chiar şi duhovnicul intervine să-i schimbe ascultarea cu ceva ce poate face.

— Care trebuie să fie atitudinea credincioşilor fata de monahi atunci când vin la mănăstire? De asemeni, cum trebuie să se comporte monahii fata de mirenii care se închina în mănăstire?

— Mirenii trebuie să-i cinstească pe călugări cu orice chip, pentru că sunt persoane dăruite, binecuvântate, iar călugării trebuie să-i bucure pe oamenii aceştia, să-i sfătuiască să-şi ţină credinţa. Şi unii şi alţii să nu vorbească de rău, găsind defecte colo şi colo. Călugării nu sunt desăvârşiţi, sunt în devenire, sunt în formare, dar stau acolo, cum zic unii Sfinţi Părinţi, mari traitori: „Să mănânce când le foame, să doarmă când le somn, numai să stea acolo!” Pentru ca numai statul acolo este deja o nevoinţa. Deja el se numeşte călugăr. Aceştia nu pot fi numiţi călugări prosti, ci mai puţin nevoitori. Dar la toată lumea i se cere un lucru categoric, să nu vorbească de rău, pentru ca aceasta nevoinţa este mai mare decât canonul, metaniile şi toate celelalte. Nu vorbi pe fratele tău de rău, pentru ca criteriul de judecata va fi iubirea. Când vorbeşti de rău te încadrezi la crima. Deci, unele din marile nevoinţe călugăreşti sunt: statornicia şi a nu vorbi de rău.

Dacă vin mirenii, să ne bucurăm, că se folosesc şi ei şi, dacă se poate, să se folosească mai mult de mişcarea ta, decât de vorbele tale. Pentru că nu a zice, ci a mişca, înseamnă a ajunge. Să se folosească de felul de a fi al monahilor. „Fraţilor, nu vreau să pierd timpul cu voi. Bine aţi venit la noi! Folosiţi-vă, este slujba! Bucuraţi-vă! Şi iertati-mă, căci sunt în ascultare!”

— Dacă trebuie şi cum trebuie să facă monahul misiune, şi dacă acest lucru nu contrazice lepădarea de lume?

— Depinde ce misiune i se da când e trimis în lume. Pentru ce este trimis în lume? Să propovăduiască, să

cersească, sau altele. Nu prea sunt de calitate aceste trimiteri. Dar să se poarte cu orice chip cuviincios peste tot, cu smerenie, să nu sminteasc㠄 lumea. Nu prea recomandam trimiterea în lume. Aceasta a fost una din marile slăbiciuni ale monahismului nostru: să cersească în lume, să bată din poarta în poartă. S-au folosit cei care au fost plecaţi, dar nu este o porunca folositoare lumii.

— Se poate împlini sufleteşte monahul într-o mănăstire de oraş?

— Nu se pune problema, pentru că nu ne interesează unde ne găsim. Ne interesează cum ne găsim, unde ne găsim: care este lucrarea inimii noastre, care e interiorizarea noastră! Nu contează unde. Pot să fiu pe o piatră, pot să fiu în pădure. Împărăţia cerurilor este în noi. Bineînţeles, vei primi plata pentru ca respingi toate aceste lucruri exterioare şi nu le primeşti, pentru că ai fost în foc şi nu te-ai ars. Da. Mai mare eroism este să zici: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul!”, când eşti înconjurat din toate părţile de ispite, decât dacă ai fi liber, scutit posibilităţilor de căderi în păcate. Alungi gândurile cu rugăciunea, cu ajutorul lui Dumnezeu, nu cu puterea proprie.

Să se ştie de la început, ca răspuns la toate întrebările: numai harul lui Dumnezeu te ajută! Să fii vrednic de harul acesta, în sensul că te smeresti, ca să prisosească harul în tine. Bineînţeles să nu te afli acolo din voia ta, cu voia ta. Când te arunci într-un loc unde nu ştii ce urmează, nu ştii ce-i acolo, şi „Ce-oi pati, oi pati!”, atunci se numeşte hazard, nu mai este eroism.

Nu-l costa puţin orice neblagoslovenie, pe oricare neastâmpărat. Şi e discutata libertatea lui, pentru ca unde nu e blagoslovenia staretului, nu e har.

— Cum poate un călugăr să existe într-un spaţiu ca aici, unde vieţuiţi cuviosia voastră?

— Sunt lucruri care pot fi înţelese de toată lumea. Toată pustia, cum vă spuneam despre Ieru-salim, toate, dacă vrei să le trăieşti mereu cu tine – Împărăţia cerurilor fiind întru tine –, oriunde ai fi, fii cu trezvie, şi eşti în

pustie. Am gustat cât am gustat şi din viaţa de pustie, şi m-a folosit foarte mult. Dar contactul acesta permanent cu lumea ajuta: mai mult găseşti Scriptura aici. Pentru ca dacă au şi o evlavie la tine, este foarte mare lucru, pentru ca cuvântul tău este ultimul, cuvântul tău este ascultat.

Când s-a dus la Sihăstria o credincioasa, i s-a spus acolo ca eu vin definitiv la Sihăstria; în momentul acela a leşinat pe loc. Sihăstria într-adevăr este mănăstirea mea de metanie. O visez zi şi noapte, m-aş referi mai puţin la amintiri, cât la împrejurările care mi s-ar crea pentru o viaţă liniştitoare. Însă, este o mare greşeala, ca dezertare, ca descalificare, cum am zice: să pleci de pe front. Trebuie să ştii să fii prezent în pustie, în mijlocul lumii fiind!

Mai întâi de toate sunt convins ca, oriunde am fi, suntem cu voia lui Dumnezeu, nu suntem fără voia lui Dumnezeu. Eu mă lupt din rasputeri să-mi întipăresc în fiinţa mea că nu se poate face nimic fără Dumnezeu. Nu exista nimic la întâmplare, dacă spune ca „nu se mişca fir de păr fără voia Mea”, şi dacă acolo unde te găseşti ai reuşit să faci o unitate creştina, să ai o mulţumire sufletească, considerând că suntem oameni de conştiinţa, atunci nu poţi să părăseşti locul, şi nu poţi să zici ca Dumnezeu nu te-a ajutat. Pentru că toţi suntem nepregătiţi, oriunde am fi, doar cu harul lui Dumnezeu facem ce facem. Este o fugă de Dumnezeu când lumea se desprinde de locul în care lupta. Dacă ar înţelege că nu face nimic fără voia lui Dumnezeu, ar fi mult mai prezenţi, s-ar simţi foarte bine, chiar în suferinţa, chiar pe cruce.

Este, de asemenea, o greşeală, să fugi de propria suferinţa. Niciodată nu te poţi elibera cu adevărat, decât atunci când lupţi, când eşti prezent pe cruce. Şi s-o accepţi cât se poate mai mult, mai desăvârşit, precum Mântuitorul a acceptat-o.

— Care trebuie să fie poziţia monahului fata de ceea ce îi aduce nou lumea în acest secol: tehnica, modernismul?

— La toate monahul le da toată atenţia posibila, dar nu până acolo încât să-şi schimbe poziţia lui de monah,

adică sa depăşească ţinuta lui monahala.

Bunaoara, pe mine, un frate al meu după trup, după ce am fost călugărit şi a văzut aspectul ceremonial de acolo, a venit la chilia mea – era la Mănăstirea Antim – şi m-a întrebat aşa (lucru de care m-am folosit foarte mult, şi este şi ca un răspuns la întrebarea frăţiei tale): „Părinte, am voie să vorbesc cu sfinţia ta?” – el era mai mic decât mine ca ani şi nu era un învăţat, era un băiat creştin traitor. Şi eu i-am răspuns: „Ai voie, dar să ţii cont ca eu nu prea am voie!”

— Pentru ce motive este permisa plecarea călugărilor din mănăstire?

— Mai întâi, sub niciun motiv. Numai dacă în mănăstire este o lucrare anticalugărească: curvii, certuri, bătăi, şi călugărul e expus să accepte aceste lucruri, atunci se poate duce în altă parte. Dar aşa ceva nu exista.

— Dar venirea femeilor în mănăstire nu este un motiv?

Numai dacă intra în chilia lui să doarmă cu el acolo, atunci spune: „Eu nu pot să stau în chilie cu aşa ceva, că e o ispita directa!”

Dar nu doar că a venit în mănăstire; au arhondaricele lor, au rânduiala lor. Şi peste tot este la fel, la momentul istoric în care trăieşti, nu istoria de pe vremea Egiptului (Sfântului Antonie cel Mare): să fii stăpân pe tine, pentru ca altfel nu ai să scapi de ispite. Pe urma, îţi spun eu: poţi să te duci în pustie, în pădure, şi gândurile de curvie, dacă vin şi te ispitesc, te fac praf!

Nu-i curăţenia în felul acesta, cu fuga. Nu te faci famen fugind, ci luptând!

— Sunt unii duhovnici care dau voie la fraţi să plece din mănăstire pe motiv ca intra femei, este bine?

Este o mare greşeala! Doar staretul are puterea de blagoslovenie când vrei să pleci din mănăstire. Altfel asculţi de duhovnic: să fii moral, sau te poate opri de la împărtăşit.

Cel care pleacă fără blagoslovenia staretului, mai departe îl ia Dumnezeu în primire, că-l iubeşte; şi nu-l

trânteşte imediat, dar pe undeva şchioapata.

Repet: numai dacă te da afara staretul, sau dacă îţi baga femei în chilie eşti îndreptăţit să pleci. Nu doar ca a intrat în chilie să-ţi ceară o binecuvântare sau să facă un pomelnic, ci dacă e repartizata să doarmă cu tine acolo, în camera. Dar şi atunci trebuie să spui: „Mutaţi-mă din chilia asta, dacă i-aţi dat-o femeii aleea!” Şi nici atunci nu trebuie să te grăbeşti să pleci, aşa de mult să ţii la statornicie. Pentru ca plecarea din mănăstire e un fel de usu-ratate: să scapi nitel de rigoarea ascultărilor din mănăstire. Te duci în altă parte şi dai iar de ispite, mai mari. Şi acolo te ţine mila lui Dumnezeu, nu te mai ţine poziţia ta.

— Când mă duc până la Sihla, iau blagoslovenie de la duhovnic, nu de la staret. Este bine?

— Eşti hoţ, furi! Nimeni nu poate să-ţi răspundă în mod corect, decât aşa: ai nevoie de blagoslovenia staretului oriunde te-ai duce.

Eu, dacă am o bucurie la vârsta mea, este că nu am făcut un pas fără blagoslovenie.

— În cazul în care merg şi cer sfat episcopului sau staretului, dar neputinţa mea mă face să-l clevetesc, pentru că sunt tulburat de ceea ce mi-a spus, ce să fac?

Dacă te-ai dus să ceri un sfat la un episcop sau unui staret al lui Dumnezeu, răspunsul vine de la Dumnezeu prin acel episcop sau staret. Dacă nu ţi-a convenit, atunci să ştii ca pe Dumnezeu l-ai clevetit. Deci, duceţi-vă la omul pe care îl ţine Dumnezeu acolo. Nu interesează faptele lui; nu ne interesează ca bem vin dintr-un pahar de pământ sau de cristal, vinul e tot vin. Harul este har şi nu pentru vrednicie sta el acolo, ci pentru harul pe care i l-a dat Dumnezeu, iar noi la harul acela trebuie să apelăm. Dumneata te duci să ceri un cuvânt de folos să te salvezi şi mai rău te complici, judecându-l. A judeca pe cineva, cu atât mai mult un cleric, şi cu atât mai mult un arhiereu, este foarte grav, pentru ca acest arhiereu, nici nu vă daţi seama câte lucruri binecuvântează şi salvează. Îmi pare rău că sunteţi stăpâniţi de aceasta temere fata de mai-

mari.

— Cum trebuie să procedezi când ai o ispita şi vrei să te adresezi duhovnicului?

— Doi inşi s-au dus la un părinte să-i ceară un sfat mântuitor, fiindcă fiecare avea câte o neputinţa. După ce a vorbit cu părintele, unul a zis: „I-am spus şi m-am eliberat de acea neputinţa!” Celălalt a zis: „Eu i-am spus, mi-a zis ce să fac, şi nu m-am eliberat!” „Dar cum i-ai spus?” „Părinte, am nevoie de lucrul cutare!” „Mai, uite cum am făcut eu. Am căzut la picioarele lui cu fata la pământ şi l-am rugat: „Părinte, fa rugăciuni ca să mă izbăvească Dumnezeu de neputinţa mea!”

Prin urmare, puterea e a lui Dumnezeu, şi felul tău de a o cere contează.

— Dacă nu ascult de duhovnic, ce se poate întâmpla?

— Dacă nu asculţi de duhovnic, nu primeşti nicio plata, ba te şi împătimeşti!

Adevărul este că e bine să avem paza personala fiecare. Să nu consideram că sunt fiul lui cutare, ca moştenesc pe cutare. Nu. Să ai paza ta! Pentru ca, iată, a fost un apostol care văzuse atâtea de-ţi sta mintea în loc şi a trădat cu atâta uşurinţa, ştiţi? Da. Şi greşeala cea mai mare nu este asta, ca a trădat, ci că s-a spânzurat, că-l ierta şi pe el. Daţi-vă seama cu ce fel de Dumnezeu avem de-a face.

— Dacă duhovnicul îmi spune să nu primesc noul buletin de identitate, ascult?

— Este o greşeală sa nu primeşti buletinul. Seamănă nitel a idee fixa, şi primejdia mare este ca şi duhovnicii rămân smintiţi. Când accepţi tu, cu voinţa ta, cu mintea ta, atunci este lepădare de Hristos! Dar nu că ai pus mâna pe o hârtie care are te miri ce… Lumea mai şi exagerează. În materie de păcate duhovnicul are putere. Chestiunea cu buletinele e o problemă administrativa de stat, şi le purtam ca să nu ne ia poliţia în primire.

— Scoala poate fi un motiv de a ieşi din mănăstire?

Nu, nici nu se pune problema. Scoala nu este nimic pe lângă a sta în mănăstire! O, sancta simplicitas. O, sfânta

simplitate!

Problema divina este o problemă de mare cinste interioară. Au fost sfinţi traitori neştiutori – nici Tatăl nostru nu ştiau – care stăpâneau natura, fiindcă erau cinstiţi. Şi am o exemplificare şi mai plastica:

Într-o mănăstire staretul a văzut un călugăr mergând pe sus, şi a zis: „Asta are o lucrare!” După ceva timp, l-a văzut mergând pe pământ. Şi a zis: „Să ştii ca asta şi-a pierdut lucrarea!” L-a chemat şi l-a întrebat: „Cum te rugai tu înainte?” „«Doamne, nu mă milui pe mine, păcătosul! Doamne, nu mă milui pe mine, păcătosul!» Şi m-am scăpat şi am zis în biserica cu voce tare, şi m-a auzit un părinte şi mi-a zis: «Mai, să nu mai zici aşa! Zi, Doamne, miluieşte-mă!» Şi de atunci zic aşa”. Şi staretul i-a zis: „Să zici tot ca înainte!” Şi l-a văzut iarăşi mergând pe deasupra pământului.

Schimbându-i versul, i-a schimbat forţa de relaţie cu Dumnezeu. Adică nu este vorba de ştiinţa aici. Acela era sincer. Îi plăcea lui Dumnezeu aceasta simplitate. Oricine ai fi, orice diplome ai ţine în buzunarele tale sau în capul tău, dacă inima ta nu este cinstita, nu acumulezi şi nici libertate nu ai.

Credeţi voi ca dracul e liber? Nu! E cel mai muncit, pentru că nu este în Hristos. Mai mult, e declarat duşmanul lui Hristos. Aşa că nu va temeti de el. E tolerat, nu e o putere. Şi pentru a verifica lucrul acesta, trebuie scoala de smerenie, de trăire.

Fratele meu, mare mai e un om smerit! Numai cine nu a luptat cu diavolii, nu ştie cât e de mare cuvântul acesta. Un om smerit, aşa cum spuneam, cât se poate la o măsura divina, mişca stelele şi astrele, schimba ordinea lumii. Aşa de mare este smerenia! Şi nu se poate fără asta. Nu va speriaţi de forţa unui om smerit. Speriaţi-vă dacă smerenia nu este cu orice chip încăputa în voi. Mare mai e un om smerit! Chiar şi îngerii au nevoie de puterea smereniei.

— Care este pericolul cel mai mare care îl pândeşte pe monahul ieşit din mănăstire?

— Pericolul cel mai mare este nestatornicia. Pentru ca satana este în stare să angajeze toată lumea pământului ca să nu te duci la mănăstire. Iar dacă te-ai dus, face tot posibilul să te scoată. Deci, este prima mare greşeala. Căci, dacă te scoate din mănăstire, tu încetezi a mai fi. Şi atunci, e inutil să mai vorbim de smerenie. Deci, primul lucru este să fii statornic, şi statornic fără cârtire. N-ai putut să faci multe, dar nu cârti. Pentru ca un monah e aşa de iubit de Dumnezeu, încât, s-a spus într-un loc: „Cine se leagă de voi, de lumina ochilor Mei se leagă!”

Este foarte mare chemarea aceasta. Fiind vorba de intrarea în cer, vă daţi seama cât de bucuros este Dumnezeu. Suntem la un pas de a da dreptate cuvântului unui Sfânt Părinte, ca „Într-o zi putem ajunge la măsura dumnezeiască!” Aşa că este foarte mare lucru. Deci, o poziţie de smerenie cu orice chip, fără cârtire în ascultări şi fără de vorbire de rău. Aceasta e marea greşeala. Sunt convins ca iadul e umplut mai mult de cei care vorbesc de rău. Şi dacă vorbesc, se scuza: „Ce, numai eu vorbesc?” Vorbirea de rău este o crimă de care nici nu se poate pocai, pentru ca nu o recunoaşte în totalitatea ei. A vorbi de rău înseamnă a nu-i suferi pe toţi cu drag. Şi nu-i poţi suferi dacă nu eşti smerit.

— Ce părere aveţi, dacă Părintele Cleopa pleacă la cele veşnice, scade viaţa duhovni-ceasca în Sihăstria?

— Este rânduiala mănăstirii şi trăieşte mă-nastirea prin rânduiala ei. Va fi o mare pierdere, dar asta o face Dumnezeu, şi Dumnezeu ştie ce face. Este om mare Cleopa! Un mare sfătuitor şi un bun cunoscător al situaţiei de ansamblu şi de amănunt! A creat o epocă duhovniceasca.

— Ce fel de poziţie trebuie să aibă monahul fata de anumite realităţi din lumea contemporana: ateismul, francmasoneria, mişcarea new age, ereziile, etc.?

— Să le atace, dacă se ivesc în calea lui, ca pe nişte neavenite, ca pe nişte primejdii în locuirea lumii, ca pe nişte primejdii pentru învăţătura creşti-na. Francmasonii, ateii, o serie întreagă de satanişti, ereticii, în general,

trebuie combătuţi cu orice chip, pentru ca ei îl ataca pe Hristos. Spunea un Sfânt Părinte, cu foarte mare dreptate: „Dacă fratele tău îţi scoate ochii, degeaba te superi. Dar dacă îl ataca pe Hristos, mânie-te tare!”

Trebuie atunci să-L apăram pe Hristos cu mânie… Aceştia anulează venirea Mântuitorului în lume. Au rămas puterile cereşti îngheţate de puterea lui Dumnezeu. El vine, ia chip omenesc – cinste mare, omule, ţi-a făcut, numai pentru că a luat chip omenesc. A suferit, a învăţat, a spus nişte lucruri. N-a rămas nimic nespus. Se răstigneste, suferă, şi ei anulează aceste lucruri, cum fac şi sectarii.

Dar pe mine nu mă sperie, nu mă îngrijorează. Cine este slab, să se ducă după ei. Şi să nu fie nimeni slab. Să fie prezente în noi cuvintele Mântuitorului: Îndrăzniţi, Eu am biruit lumea! Când a zis aşa, a spus ca şi noi am biruit, nu numai El. Pentru ca odată ce suntem îmbrăcaţi în Duhul lui Hristos şi suntem răscumpăraţi de El, preţuim cât preţuieşte El.

— În anii ’50 l-aţi cunoscut îndeaproape pe Părintele Cleopa, chiar aţi trăit retras în munţi cu Sfinţia Sa. De asemenea, l-aţi cunoscut bine şi pe Părintele Paisie Olaru. Ne puteţi spune vreo întâmplare deosebita legată de aceşti minunaţi?

— Adevărul este ca totul este deosebit când e vorba de viaţa unor oameni ca aceştia. E adevărat că am trăit cu Părintele Cleopa prin pustii. Discutam foarte mult, şi, în special, obiectul disputelor noastre era următoarea diferenţa: dânsul înclina mai mult spre o nevoinţa cu postiri adânci, cu rugăciuni şi lacrimi, iar eu înclinam mai mult către o trezvie. Şi îmi ţin punctul de vedere şi acum. Pentru ca, nu nevoinţa în sine este ceea ce vrea Dumnezeu de la noi, ci inima înfrânta şi smerita şi atenţia de fiecare clipa, adică prezenta continua a lui Dumnezeu în viaţa noastră.

— Aşa este, Cuvioase Părinte, însă nu toţi avem darul unui cuget subtil şi al unei învăţături creştineşti ce trebuie să stea la baza acestei trezvii. Or, nevoinţa despre care vorbea Părintele Cleopa, ne este tuturor la îndemâna. Este,

dacă vreţi, mai accesibila.

— Da, bineînţeles. Dar amândouă duc la aceasta trezvie continua, duc la iubire. Acum, fiecare merge pe calea care i se potriveşte mai bine. Numai ca atunci când faci nevoinţa exista riscul de a te simţi că te-ai achitat de datorii, şi te culci liniştit, amăgindu-te. Trezvia, însă, este continua. Se spune: „Mult a iubit, mult i se iartă!” Atunci când iubeşti, inima e prezenta, se trezeşte. Asta ma interesează pe mine ca preot la oameni.

— Adică viaţa creştina trebuie să fie o viaţă normală?

— Normala. Şi, dacă se poate, cu normalitate şi spre desăvârşire. Nu faceţi greşeala mare să renunţaţi la curăţenie, la a mirosi frumos. Mirosi a curăţenie. Spală-te cu un săpun, nu unul obraznic. Un săpun care să-ţi ia mirosul greoi al pielii. Spălaţi-vă la subţiori, nu va temeti de lucrul ăsta. Dacă mirosi a năduşeala nu mai poţi să zici cuvinte mari. Îţi va zice lumea: „Stai mai departe ca puţi!” Nu o facem din dorinţa de a cuceri.

Sfintele Taine

— Ce se poate face pentru familia mea care este baptista; cum se poate mântui?

— Draga, noi nu putem face o cât de mica abdi-care de la adevărul ortodox. Asta e o problemă ce priveşte pe Dumnezeu; şi, dacă vreţi, Biserica o spune, ei sunt într-o anatematizare fata de Ortodoxie, după cum am mai spus. Venirea lor la Biserica Ortodoxa, ca şi a catolicilor, cu atât mai mult a neo-protestanţilor, este prin ungerea cu Sfântul Mir, pentru că au primit deja botezul.

— Botezul trebuie făcut prin trei scufundari, ori, baptiştii fac doar una.

— Catolicii nu fac niciuna. Ei fac botezul prin stropire. Eu vorbeam cu Părintele Cleopa cum să facem cu cei ce nu au cele trei scufundari; şi ştiţi, eram neînsemnaţi pentru un răspuns ca acesta, dar ne preocupa problema ca nişte oameni ce trebuie să răspundem. Părintele Cleopa ajunsese la o concluzie: cel ce este botezat şi nu are scufundările, să facă scufundările. Dar nu merge. Însă, contează foarte mult, deşi are mare însemnătate

scufundarea care semnifica pogorârea şi ieşirea din mormânt, ultima scufundare – învierea, contează foarte mult botezul, dragul meu, botezul în numele Sfintei Treimi, care e lucru mântuitor.

Dovada este ca noi, ni se spune în viaţa practica bisericească, în situaţia în care o femeie naşte, şi poate să moară copilul, moasa poate să-l boteze. Îl botează în numele Sfintei Treimi: „În numele Tatălui. Amin. Şi al Fiului. Amin. Şi al Sfântului Duh. Amin”. Şi copilul rămâne botezat. Dacă trăies-te copilul, preotul îi citeşte lepădările. Dar formula botezului nu o mai zice, aşa e de mare botezul odată zis – într-un singur botez, cum zice Crezul. Şi nu numai atât, chiar mama, ca poate naşte pe undeva pe câmp, îl botează şi copilul rămâne botezat. Deci nu mai este nevoie de scufundari, el rămâne botezat.

Nu mai este un copil nebotezat cum se întâmpla cu acele crime, avorturile, foarte mari crime. Aceşti copii sunt la rău. Nu sunt nici în rai şi nici în iad, pentru nebotez şi nevinovăţie. Asta este. Ei ne văd. Sufletul este de la data zămislirii. Chiar în dreptul roman se spune: „Copilul odată zămislit are drept de cetăţean”. Copilul este autonom în pântecele mamei. Nu e mama stăpâna pe el. Vedeţi cât de mare este Botezul? Dacă îl naşte şi e pus în situaţia sa moara, îl botezi şi el rămâne botezat. Îi pomenim şi noi într-un loc la Proscomidie, ca prunci născuţi înainte de vreme, la morţi.

— Când nu ştii dacă a fost botezat, greşesc dacă mai fac o dată botezul?

— Când nu ştii dacă a fost botezat se zice: „Dacă nu a fost botezat...” Ca şi la epicleza când preotul nu este atent se zice: „Dacă nu s-au sfinţit”. Se pot întâmpla fel de fel de împrejurări în Biserica şi preotul să o facă automat şi să nu-şi dea seama.

— Ce ne puteţi spune despre Taina Preoţiei?

— Preoţia este o foarte mare lucrare la Dumnezeu, nespus de mare. Preotul ţine locul lui Dumnezeu pe pământ. Dumnezeu a creat două lucruri extraordinare care nu mai pot fi depăşite la o eventuală creaţie: a creat o

femeie distinsa care a născut pe Dumnezeu; şi a creat Preoţia, care îl coboară pe Dumnezeu din Cer şi îl naşte pe Dumnezeu pe Sfânta Masa. Ce ziceţi de lucrul acesta? Vă daţi seama? Sfântul Agnet pe Sfânta Masa atunci când facem Sfânta Liturghie! Altarul este plin de îngeri, căci Hristos este acolo! Spun chiar rugăciunile: „Doamne, şi îngerii să intre cu noi să facem Liturghia, că sunt împreună lucrători şi ei”. Este o rugăciune care spune aşa: „Doamne, ca tu eşti Cel ce aduci, Cel ce Te aduci, Cel ce primeşti, Cel ce Te împarţi”. M-a întrebat un student: „Bine, părinte, dar preotul ce-i?” Răspunde Hristos: „Fără tine, preotule, nu pot să fac lucrurile acestea”. Preotul e axa principala a Creaţiei, a recreatiei, adică a naşterii lui Dumnezeu din pâine şi vin. Vă daţi seama ce înseamnă pentru un popor că are Liturghie? Ce înseamnă pentru un popor că are Ortodoxie?

— Cum să ne pregătim în vederea primirii Sfintei Împărtăşanii?

— Împărtăşania te desăvârşeste, nu-ţi iartă păcatele. Dacă te spovedeşti, Dumnezeu te dezleagă prin duhovnic şi la împărtăşit. Dar să te dezlege de păcate mai întâi. De faptul că ai o ura pe cineva – te-a jignit cineva şi ai zis: „Treaba lui, ce dacă m-a jignit!” Nu! Trebuie să-l înconjori, să faci o legătura sufletească, ori să-ţi recunoşti greşeala, ori, în sfârşit, să nu-l laşi să aibă o apăsare sufletească asupra ta. Să nu zici: „Nu mai am nimic cu el!”, că e tot un fel de a-l dispreţui şi a te vedea pe tine mai presus de el. Păstrează o legătura măsurata, care se potriveşte cu armonia. Vorbeşte cu el, ca să vadă că eşti cald, nu respingător. Ura îşi face loc imediat. N-ai nimic cu el, dar nu-i dai buna-ziua. N-ai tu chiar nimic cu el? Sau te saluti cu toată lumea, dar cu amărăciune şi cu noduri. Asta nu e bine. Frăţiile voastre trebuie să ştiţi ca a iubi pe vrăjmaşi este o porunca. Dar pe nevrajmasi? Dar pe unul care ţi-a nazarit: „Uite şi ăla cum e, fistichiu!” Trebuie să fiţi serioşi în ce priveşte relaţia muta cu lumea, nu relaţia manifestata. Trebuie, ori să-l compătimeşti, ori să-l fericeşti în inima ta.

Eram la închisoare şi era acolo un om rău, foarte rău. Nu puteai să ai o relaţie cu el. Şi am zis în inima mea aşa: „Mai, asta are şi el o mamă şi mamă-sa îl iubeşte. Noi nu-l iubim. O, ce bine ca îl iubeşte şi pe asta cineva!” Nu trebuie să ne compli-cam judecând.

Şi te mărturiseşti incomplet cu câte din astea faci: judeci, vorbeşti de rău, şi ele se înregistrează toate. E uşor să spui: „Uite ce a făcut!”, dar tu nu ştii de ce a făcut şi nici nu-i cunoşti întoarcerea lui cu lacrimi. Şi nu auziţi că-i mai iubit de Dumnezeu, dacă se întoarce, decât cel care nu a căzut? Şi ce te faci tu? Pentru că s-a creat un obicei, şi asta-i prost, să se vorbească cu uşurinţa de rău de altul: „Da’ ce, numai eu vorbesc? Da’ ce, nu merita? Da’ ce, nu văd eu ce face?”

Fraţilor, nu exista în creaţia lui Dumnezeu nimic, fir de iarba, să nu ştie Dumnezeu de el. Au doar de iarba se interesează mai mult Dumnezeu decât de oameni? Şi atunci, sigur că suntem urmăriţi. Şi noua ni se cere dăruirea. Vreţi să biruiţi: smeriţi-vă şi nu judecaţi pe nimeni. Pentru ca în felul acesta veţi fi liberi. Altfel nu. Îţi duci viaţa în funcţie de păcatele celelalte, ca nu te astâmperi să-l judeci pe el. Iei lucruri prin comparaţie. „Eu nu sunt aşa!” Şi te iei în comparaţie cu un om pe care tu îl numeşti ticălos. De ce nu te iei în comparaţie cu Sfântul Apostol Petru, sau Pavel, sau Sfântul Siluan Atonitul? De ce nu te iei în comparaţie cu diferiţi Părinţi cunoscuţi, care duc o viaţă aleasa? Mântuitorul spune: Iubiţi pe vrăjmaşi, pe cel care-ţi face rău. Cum e vorba: „Mi-a zis, şi i-am zis, şi am să-i zic!” Nu numai că nu-l ierţi, dar te gândeşti la o răzbunare fata de el. Vreţi răzbunare? Va învăţ eu: să-l iubiţi şi să-l pomeniti la rugăciune. Pentru ca dacă te razbuni, rămâi dator la Dumnezeu. Dacă nu te răzbuni, rămâne Dumnezeu dator la tine, şi e mai bine aşa, ca spune şi Scriptura: Răzbunarea e a Mea.

Pentru ca tu nu eşti acela despre care zici că eşti mai mult sau mai puţin. Tu eşti acela care eşti în faţa lui Dumnezeu. Dumnezeu ştie toate aceste lucruri. Numai la lucrul acesta dacă sunteţi atenţi, sunteţi oameni cu nume

duhovnicesc: să nu mai judeci pe nimeni. Pentru ca, vrând-nevrând, îţi fuge mintea: că sunt fistichii, ca lumea nu e pregătită de o viaţă creştinească – „Ce, domnule, mă opreşti de la viaţa?” Nu te opresc de la viaţa: tocmai, că vreau să te duc la Viaţă. În cazul în care nu primeşte sfatul, trebuie să ne rugăm pentru el, nu să stăm nepasatori. „Pentru ca tot atâtea suflete ucidem câte din vina noastră lasam să se osândeasca” (Sfântul Grigorie de Nazianz).

— Cât de des ne putem împărtăşi? Ce criteriu să avem pentru apropierea de Sfintele Taine?

— Nu timpul decide. Ca poţi să posteşti o sap-tamâna întreaga sau două, în schimb eşti plin de răutate cu unul şi altul: judeci, vorbeşti de rău – asta te opreşte de la împărtăşit. Cine este pregătit, se poate împărtăşi foarte des. Foarte des, dar să i se dea şi un timp de pocăinţa, sau să i se dea un timp de postire. Biserica a fixat posturi ca să scăpăm de umflătura asta sufletească, gâtul ăsta gros, întins şi înălţat: mândria. Vă puteţi împărtăşi o dată pe lună, până la 11 – 12 ori pe an. Dar lucrul acesta îl discutaţi cu duhovnicul. Pentru ca el ştie viaţa voastră şi rădăcinile vieţii faptelor voastre.

Acum sărbătorile mari fac să se depăşească luna. „Am să mă împărtăşesc atunci, şi aşa e praznic...” – considerente de felul acesta.

Sfântul Ioan Gura de Aur spune că ne putem împărtăşi în fiecare zi, dacă suntem pregătiţi. Dar cine este pregătit? De exemplu, dacă aţi postit ieri că era vineri, şi postiti şi azi, va împărtăşiţi Duminica. Dar întrebarea se pune din partea duhovnicului: „Eşti pregătit sau nu?”

— Dacă ma împărtăşesc într-o Duminica, după ce m-am spovedit, pot să mă împartasesc a doua Duminica cu aceeaşi spovedanie?

— Nu. Ai putea să te împărtăşeşti dacă nu ai greşi. Dar, care-i acela care să nu fi greşit timp de o săptămână? A vorbit de rău, nu s-a rugat suficient şi permanent... Mai întâi de toate, cine poate să facă un bine şi nu face, săvârşeste un păcat. Cât bine puteai să faci într-o

săptămâna şi nu ai făcut?! Şi, iată, ai săvârşit păcatele lipsirii... Nu prea vad la spovedanie: „... ca puteam să fac un bine şi n-am făcut”. Şi apoi, să te împărtăşeşti la o săptămână e cam des.

Unii neglijează Taina Spovedaniei şi o folosesc doar ca un pretext pentru a se împărtăşi. Dezlegarea de păcate e valabila. Însă era bine să o facă de dragul curăţeniei şi a iertarii care o primesc, nu de dragul unui act care urmează.

Sfânta Taina a Cununiei

— Care sunt condiţiile de întemeiere a unei familii?

— Condiţiile de întemeiere a unei familii sunt la fel, în orice moment istoric. Exista amănunte de care trebuie să ţinem seama, precum sărăcia, dar nu asta împiedica valoarea trainiciei unei familii, pentru ca iubirea îmbogăţeşte orice. Ce dulce este iubirea!... Dar să nu se meargă pe instincte şi pe plăceri într-o căsnicie, ci gândind la un scop suprem: mântuirea reciproca. Stimularea continua reciproca spre acest scop este obligatorie, pentru că e o mare răspundere. Valoarea unei flori nu sta într-o petala pe care a luat-o vântul, ci trebuie văzuta valoarea intrinseca a florii.

Aşa că, dragii mei, o căsnicie se poate întemeia pe o iubire adevărata şi pe o coordonata exclusiv creştina. E o mare greşeala sa te îndrăgosteşti de un băiat sau de o fată, şi punem problema căsătoriei pentru că mi-e drag de el sau de ea. Nu, nu. Trebuie văzut, cât de cât, dacă sunt străbătuţi de fiorii sfintei răspunderi pe care o cere căsătoria. Pentru ca o femeie care se căsătoreşte, ea va naşte şi ea trebuie să re-nasca copilul, prin educaţie. Deci trebuie să fie foarte pregătită. Eu opresc o serie întreagă de tineri care vin să mă cerceteze în sensul ăsta de a se amăgi prin sărutări, care mai apoi se consuma şi pier. Ca bine a zis cine a zis, ca: este mai lunga calea până la sărut decât aceea până la păcatul cel mare. Şi se consuma în felul acesta de a-şi manifesta iubirea, încât nu se deosebesc de păgânii care se căsătoresc pentru plăceri. A greşit un băiat cu o fată; dar ea a rezistat la început, iar el

i-a zis: „Nu, asta face parte din ritmul dragostei…” „… Şi un prunc la anul, blând şi mic, să crească mare şi voinic, şi noi să mai discutam un pic, şi la botez!” – datorită ritmului dragostei. Pentru ca frumuseţea o să se mai schimbe, dar trebuie să rămâna mai departe frumuseţea cres-tina din fiecare, pentru fiecare. Asta e verigheta, care se şi da: iubirea celuilalt către celălalt. Adică iubirea nu are nici început, nici sfârşit – asta ar fi semnificaţia verighetei.

Există mai multe condiţii, din punct de vedere strict religios, pe care trebuie să le îndeplinească tinerii, şi printre ele sunt şi acestea două: să se iubeasca, şi să fie şi părinţii de acord. Aici, de multe ori, este un conflict între iubirea tinerilor şi acordul părinţilor. Şi atunci trebuie să optam pentru unul din două, dacă lucrurile nu mai pot rămâne pe loc: să se iubească în Hristos, cu scopul căsătoriei.

— Cum putem şti ca partenerul e cel pe care ni-l dăruieşte Dumnezeu?

— Trebuie să simţi ca celălalt e pentru tine. Exista o forţa nevăzuta în tine, cu care simţi ca acesta este… cel ce este. Îl vezi cum se manifesta, îi vezi naivitatea celuilalt, cuminţenia, dorinţa de a se dărui, dar nu doar numai pentru plăceri; pentru ca, de multe ori, dorinţa acoperă scopurile. Adică, domnule, nu mai ţin cont de nimic, ne iubim. Ca până la urma să-şi pună problema despărţirii, pentru că nu-i mai convine, pentru ca s-au consumat curiozităţile şi au apărut alte împrejurări ispititoare. Să aibă, deci, o identitate creştina, un eroism de a-şi menţine aceasta identitate.

— Dacă doi tineri se iubesc, dar sunt necredincioşi, în dragostea lor mai este prezent Hristos?

— Sunt necredincioşi unul fata de altul, sau necredincioşi fata de Dumnezeu?

— Fata de Dumnezeu.

— Acum vreau să vă spun un lucru: să ştiţi ca nici inteligenta, şi nici orice educaţie, nu are nicio valoare dacă nu este în slujba dragostei şi a iubirii. Dar nu putem să-i oprim să nu se căsătorească. Însă, nu ajung nicăieri, dacă

nu sunt cu Hristos. „Ne iubim, şi gata!” Acesta este instinct şi nimic altceva. Iubirea aceea nu are durabilitate.

Căsătoria în sine trebuie să se facă după cum spune proverbul: ori bine, ori deloc! – fiindcă este în slujba unui ideal, nu în slujba plăcerilor numaidecât. Iubirea, căsătoria care urmează, dacă nu slujeşte unor idealuri mai înalte – chiar necăsătorit, dar mai ales căsătorit – sigur că nu ajungi la nimic pozitiv: nu faci decât să pierzi un timp atât de scump.

Dacă se iubesc, este un fel de a vorbi. Ce rost are să mai vorbim ca să iubesc, dar nu cred în Dumnezeu! Nu exista niciun fel de siguranţa de percepere în viitor, de sens, de scop, dacă nu exista Dumnezeu. Dacă nu este în Biserică, nu exista nimic! Acesta ar putea să fie răspunsul care să răspunde la întrebarea ce aţi pus-o.

Ce să le cerem? Căsnicia are nevoie de educaţia copiilor, de a-i învaţa să se închine. Pot să trăiască ca nişte păgâni, fără niciun fel de ideal? N-au bătut clopotele destul ca să se deştepte tineretul acesta? Iar cuvântul acela, ca „astăzi familiile trec prin momente dificile”, nu prea sunt de părere. Pentru ca atunci când trăieşti prezentul, nu mai poţi să vezi defecţiunile în acţiuni: vezi numai perfecţiunile. O tendinţa mereu de a mă completa făcând bine primul pas spre aşa ceva.

— Taina Cununiei lucrează şi asupra oamenilor necredincioşi? Pentru ca astăzi oamenii se cununa fără să aibă habar ce înseamnă cununia, sau chiar relaţia cu Dumnezeu.

— Dacă sunt necredincioşi, nu are niciun haz, cum am zice. Dar, dacă s-au cununat la Biserica înseamnă că sunt, cât de cât, credincioşi. Dacă sunt necredincioşi, nu se mai cununa.

— Dar dacă o fac doar ca pe o datina, Taina Cununiei lucrează oricum?

Nu putem spune ca nu lucrează din momentul în care se face, pentru este încadrata într-o întreaga ceremonie, cu harul preoţiei…

Nu recomandam deloc aceasta taina a cununiei, dacă

sunt necredincioşi. Pentru că avem prin aceasta Taina anumite pretenţii, sau nişte răspunderi. Şi dacă aceste răspunderi sunt nedorite, nu se pot împlini, pentru ce mai plecam pe acest drum? Sau fac Taina aceasta numai dintr-odatina? Cuvântul acesta datina este un cuvânt mai scump şi nu aş vrea să-l implic aici, printre necredincioşi.

Se cununau ca datina şi moşii şi strămoşii noştri, şi încă numai la Biserică, fără primarie. Dar cununia era făcuta cu scopuri extraordinar de mari.

Asta este o mare Taina, dragii mei! mai întâi de toate se pun în valoare lucrurile aşa cum le-a creat Dumnezeu. Bineînţeles, nu este singura Taina – mai mult decât atât este călugăria.

Pe urma, să ne gândim că se vor satura unul de altul foarte repede, neavând niciun ideal care să-i ajute, că nu e har. Harul este acolo unde este credinţa. Dumnezeu nu da harul ca la un milog – la o mâna întinsa ţigănească –, îl da doar dacă te jertfeşti.

Datina aceasta se săvârşeste datorită unui scop, cu o răspundere extraordinară. Să nu se încurajeze cineva ca o face din datina. E o iubire şubreda care nu durează. Cum ar zice omul: „O lună de miere şi o viaţă de amar!”

— Părinte, astăzi se înţelege din ce în ce mai puţin rostul bărbatului şi al femeii în căsnicie. Puteţi să ne spuneţi care este rostul lor în viaţa de familie?

— Adevărul este că nu sunt de părere cu cuvântul acesta „astăzi”. Bărbatul şi femeia sunt aceeaşi cu cei pe care i-a creat Dumnezeu la început, cu un scop bine definit.

S-a făcut o constatare: întrucât femeia a fost roaba mii de ani, şi cu ocazia Edictului de la Milan, Sfântul Constantin cel Mare a dat libertate şi femeii, ca să nu mai fie omorâta fără judecata – s-a transmis atavic, adică a trecut peste veacuri teama femeii de bărbat, şi a rămas femeia cu spaimele acestea atavic transmise. Nu este permis acest lucru.

Femeia înseamnă „împărateasa dăruitoare”. Femeia, dacă zici că-i slaba, totuşi, din momentul în care te-ai

angajat să te numeşti soţ, nu te poţi numi soţ, decât lângă o sotie. Trebuie să o pui pe tron, cu orice chip! Să nu se mai vadă în femeie numai un scop meschin sau un lucru de cazna.

Femeia este extraordinara în creaţia lui Dumnezeu! Daţi-vă seama că destinul întregii omeniri depinde de cuvântul Fecioarei Maria, libere: Fie mie după cuvântul Tău (Luca 1, 15). Şi s-a schimbat desti-nul întregii omeniri, şi chiar al lui Dumnezeu în lume.

Maica Domnului este o femeie care a deschis porţile fericirii, libertăţii şi veşniciei în lume.

Femeia trebuie cu orice chip respectata, pentru ca dacă Dumnezeirea ar întreba omenirea: „Ce este în omenire?", n-ar întreba paternitatea, ci maternitatea! Deci, femeia joaca un rol primordial în ceea ce priveşte creaţia lui Dumnezeu, bărbat şi femeie.

Putem noi, oare, să desprindem o Taină atât de importanta de cuvintele Mântuitorului: Fără de Mine nu puteţi face nimic! Acestea sunt cuvinte dumnezeieşti, şi tot ce a spus Hristos este adevărat.

Lumea creştina, dacă ar fi atentă numai la aceste cuvinte, ar fi mult mai controlata şi s-ar descoperi mai repede ori valorile, ori defectele. Pentru ca El este Vita şi noi suntem mlădiţele. Poate mlădiţa sa rodeasca ceva fără vita?

Maica Domnului reprezintă neamul omenesc. Femeia nu trebuie văzută ca o roaba. Pentru ca, deşi spunem în rugăciunile Tainei Cununiei, ca femeia trebuie să se supună bărbatului, acesta din urma trebuie să fie atent că i se spune, tot în aceeaşi rugăciune, că trebuie să o iubească. Dacă nu o iubeşte, nu o să-l asculte. Bărbatul, dacă nu asculta de acest cuvânt, se face răspunzator de îndărătnicia femeii. Deci, trebuie să o iubească cu orice chip.

În căsnicie se intra prin foarte multe transformări şi lucruri neprevăzute, datorită marilor intimităţi: naştere de copii, care nu se face numai citind cum se face, ci se naşte în modul cel mai normal de către toate femeile, fie

împărateasa, fie femeie de rând.

Cuvântul femeie trebuie, cu orice chip, mult mai respectat, pentru ca, vă repet, cuvântul femeie înseamnă „împărateasa dăruitoare”, şi dăruirea este toată Scriptura.

— Dar putem identifica, în viaţa de familie, un rost diferit al femeii de al bărbatului, şi al bărbatului de al femeii?

— În ce priveşte idealurile, nu. Dar în ceea ce priveşte preocupările, fiecare are îndeletnicirea lui.

— Ne puteţi spune care este scopul ascultării în viaţa de familie?

— Dacă este iubire lucrurile se rezolva de la sine: se uita unul la altul şi ştiu ce au de făcut.

În ce priveşte copii, ei trebuie educaţi de mici, să le imprime în suflet ideea de Dumnezeu cu orice chip, ca astfel, încet-încet, să crească în învăţătura creştină.

— De ce spune ca bărbatul este cap femeii?

— Şi femeia ce este, dacă bărbatul este cap? Unde este situata fata de cap?

Bărbatul este cap femeii în sensul unei armonii care trebuie să existe, respectându-se îndeletnicirea fiecăruia. Când se spune ca femeia este grozav de valoroasa în creaţia lui Dumnezeu, asta nu însemna ca bărbatul nu este nimic. Pentru ca supunerea, în sine, înseamnă mântuirea în sine.

Femeia nu se supune pentru că este miloaga, ci se supune pentru ca să întregească armonia lucrurilor. Ea este cea care face efortul cel mai mare pentru ca bărbatul să-i fie cap, din momentul în care îl iubeşte.

Între cei doi soţi nu exista grad de rudenie. Dacă bărbatul este capul, femeia este tot cap. Trebuie să se supună unul fata de altul; fiindcă sunt foarte dese situaţiile în care bărbatul o întreabă şi-şi asculta femeia.

Ei trebuie să se iubească. Dacă nu se iubesc, relaţia dintre soţi este numai o ordinara gâlceava.

Dacă bărbatul este cap, femeia este inima! Şi inima este mai mult decât orice, este adâncul cel mai adânc al fiinţei omeneşti, este chiar locul unde Dumnezeu şi-a făcut

locas. Şi dacă ea este inima, e şi el inima, fiindcă iubirea armonizează căsnicia.

Iubirea răspunde la toate întrebările: iubirea aduce prunci, care dau valoare nemaipomenita căsniciei – zâmbetul lor –, şi creează unitate ne-zdruncinata familiei.

Dar, vă repet, naşterea de prunci nu este scop căsniciei, este o consecinţa. Scopul este stimularea reciproca spre mântuire.

— De multe ori relaţia dintre cei doi se răceşte. Cum se poate depăşi aceasta criza?

— Dacă punem întâi problema iadului, nu mai vorbim de rai!

Nu se pune problema. Acestea sunt conse-cintele vieţii. Calcarea greşita, păcatele, înseamnă iadul. Răceala dintre cei doi este consecinţa păcatelor.

Dumnezeu este drept, poate să facă orice. Dar un singur lucru nu poate să facă: să-şi calce cuvântul! Fiindcă prima porunca data în rai a fost: Să nu mănânci din pomul ăsta! – şi a mâncat. Consecinţa a urmat imediat, fiindcă exista şi dreptate dumnezeiască, nu numai mila. Şi face orice ca să ne scape de căderile acestea. Căderile de după Adam, pe care le facem noi, le rezolvam prin Taina Spovedaniei.

Nu putem să discutăm despre dracul, fără să vorbim despre Dumnezeu. În creaţie el este un tolerat.

Noi nu putem să-i învăţam să iubească. În iubire nu exista nimic raţional. „Nu ştiu de ce îl iubesc pe acela!” Iubirea nu are nici început, nici sfârşit, exista deodată cu Dumnezeu.

Deci, ca să se depăşească aceasta răceala, trebuie să ducă o viaţă creştineasca.

— Se accepta ca cei căsătoriţi să aibă relaţii trupeşti, fără scopul procreării?

— Scopul căsătoriei nu este numai plăcerea, dragul meu. Plăcerea este o consecinţa, scopul este naşterea de copii. Dar nici naşterea de copii nu este un scop, ci este vorba de o stimulare permanenta re-ciproca. Asta este căsnicia! Sigur că va trebui să avem şi marile intimităţi, ca

soţ şi sotie, dar cu un scop, nu numai cu plăcere.

As putea să spun, pentru ca lucrul acesta priveşte pe toată lumea: nu are niciun sens căsătoria doar pentru plăcere. Căsnicia înseamnă ajungerea în veşnicie, şi dacă acest scop nu este avut în vedere, ci se cauta numai plăcerea, atunci căsnicia nu-şi împlineşte scopul.

Dacă ei se hotarase reciproc pentru o curăţenie, dar cu adevărat, nu să se mâzgalească şi să facă prin dos fel de fel de greşeli. Ori să-şi vadă de căsnicie şi de naştere, ori să nu se mai împreune!

— Ce părere aveţi de relaţia dintre o fată şi un băiat care este la moda acum?

— Întâi de toate, odată cu vârsta, cresc şi sentimentele. Exista un obicei – mai mult a devenit o tradiţie – să ai un iubit. Acum nu-i mai spune iubit, îi spune prieten. Este un paravan acesta; nu exista prietenie între băiat şi fata, decât iubire. Se merge cu mintea foarte adânc pe intimităţi, iar prietenia e cu totul altceva: fără nici cel mai mic interes. Relaţia cu o fată nu se face doar din dorinţa de a avea o relaţie, ci cu scopul unei căsătorii; iubirea nu înseamnă lins. Are o motivaţie dacă va fi soţia ta. Dar e foarte prematur să spui că va fi soţia ta, când abia ai început studiile, când abia ai început să ai şi tu gust de fete.

Chiar azi a venit un băiat care mi-a spus: „Părinte, iubesc o fată!” „Şi mori după ea?”, i-am răspuns. „Da, părinte!”

Acum vă întreb pe dumneavoastră, opreşti viaţa pe loc pentru nişte sentimente asupra unei persoane, care deja îl părăsise? Unde-i bărbăţia? Unde-i cavalerismul? Unde este energia, curajul? Unde-i puterea de a acapara?

Dacă te prinde fetiţa ca nu eşti stăpân pe tine, se duce acolo unde-i protejata. Ea are nişte forte sufleteşti nemaipomenite. Fata are un instinct de con-servare mai dezvoltat şi o creştere a puterii raţionale mai din vreme decât băiatul. Ea poate să fie mama şi la 13 ani. Citeam acum, într-un ziar, ca o fată a născut la 11 ani chiar! Pe când un băiat nu poate să fie tata la vârsta asta. Dar şi

puterea ei de a acumula raţional e mai scurta – până la 20 – 21 de ani, pe când a bărbatului e până la 30 de ani. Începe să meargă pe linia unor interese de viitor. Având un mai mare instinct de conservare vrea să pună mâna chiar pe Alexandru Macedon, adică pe un mare erou. Şi dacă tu eşti erou, într-un fel, te-a ochit.

Cunosc un băiat, foarte deştept, student. Era şi băiat serios, nu-şi pierdea vremea, spunea: „Toate la vremea lor”. Şi o fată, mediocra din punct de vedere intelectual, nu s-a lăsat cu niciun chip – îi scria scrisori, stătea în calea lui… Şi a întrebat-o o colega: „Ţie nu ţi-e ruşine?” Ea i-a răspuns: „Vreau să văd cum reacţionează un om deştept la astfel de propuneri!” Dacă acel băiat era mai puţin stăpân pe el, punea mâna pe ea; aşa ca ei îi convenea aceasta lupta, şi într-un sens şi în altul. Dacă este deştept, este deştept peste tot, şi atunci lasa lucrurile la vremea lor. Zice Solomon: „Este vreme pentru toate, dar fiecare la vremea lor!”

Floarea sta în glastra; băiatul trebuie să umble să şi-o aleagă. Fata nu trebuie să bată cărările ba-iatului, ci băiatul să dea peste ea. Şi apoi, voi trebuie să preţuiţi foarte mult femeia. Ea este o creaţie a lui Dumnezeu extraordinară. Vă daţi seama ce puteri are o femeie să te scoată dintr-o stare amărâta? Faptul ca un bărbat ştie ca acasă are parte de iubire desăvârşita îl face să muncească, să câştige războaiele, să-şi rezolve problemele. Să ştiţi ca femeia nu gândeşte simplu. Chiar dacă nu e învăţata, ea are o putere de pătrundere deosebita, şi e mult mai realistă decât un bărbat. Ea are încă de azi un sentiment pentru ziua de mâine. Însă noi discutam, raţionalizam nişte lucruri, dar în iubire nu este nimic raţional.

Un student la Politehnica se îndrăgostise de o fată foarte urâta. M-am trezit cu el la mine să-mi ceară sfaturi, că era înnebunit după ea. Ea, săraca, n-avea cum să speculeze iubirea, pentru că nu avea nimic, era urâta. Dar nu exista femeie urâta. Femeile sunt ca florile: toate sunt frumoase, dar fiecare în felul ei. Bărbatul trebuie să se aplece să o ia – adică să-i arate eleganta, preţuire. Atunci

floarea îşi arata şi mirosul şi calităţile ascunse, pentru că tu ai ştiut să rascolesti adâncurile şi ai făcut din ea ceea ce nu ştia că este. Femeia trebuie preţuita, să ştiţi, pentru ca mai întâi ne reprezintă o femeie în Împărăţia cerurilor: Maica Domnului. Te cutremuri, ţi-e şi frica sa vorbeşti comparând-o pe ea cu oamenii!

Să vă spun un caz. Aţi auzit de Clemenceau? A fost un om de ştiinţa francez, care a creat o epocă în vremea lui, dar care era ateu. Pe acest Clemenceau l-a călcat o maşina, şi, desigur, a apărut o ediţie specială: „Marele Clemenceau lovit!" „Marele Clemenceau internat în spitalul cutare! Îngrijit de doctorul cutare!", care informa lumea în aceşti termeni la superlativ. A scăpat din accident acest Clemenceau şi a spus aşa: „Domnule, pe mine nu doctorii aceştia m-au făcut sănătoşi, ci o asistentă care se ocupa de mine, de care nu a vorbit nimeni, niciun ziar!" În acest timp, un alt mare om de stat şi scriitor, a fost şi el călcat de o maşina, şi a vrut să fie dus la spitalul unde erau călugărite. „Dar cum, dumneavoastră care eraţi...!?" „Treaba voastră ce credeţi, eu vreau să mă fac sănătos!" Vedeţi ce superioara este femeia în creaţia lui Dumnezeu?

Am atras atenţia la fete să nu se grăbeasca în privinţa acceptării unei prietenii cu un băiat, dacă nu este credincios. Le întreb: „E creştin?" „Nu, dar acum doreşte să se facă!" „Bine, dar cum crezi tu, care ai crescut în biserică, ca îl vei învăţa tu acum să se închine? Mâine-poimâine asta îţi da în cap!" Asta e o enorm de mare greşeala. Prietenia adevărata este dacă ideile sunt comune; căutaţi-vă la biserică, nu la discoteci şi pe trotuare! Cel mai bine este să nu te grăbeşti, de la începutul începuturilor. Dacă este inevitabila o întâlnire între un băiat şi o fată, acesta trebuie să o cultive, să-i semene calitatea de a fi productiva din punct de vedere sufletesc – pentru ca trupeşte, cum am spus, nu e o problemă. Ai văzut că are un defect, completează cu sfatul şi cu comportamentul tău să-şi îndrepte defectul. Trebuie să fie pregătită să ducă toate aceste lucruri, iar tu trebuie să o întreţii cu orice chip în problemele ei, să o stimulezi

continuu. Ea nu se baga în problemele tale, nici nu are cum – dacă eşti o personalitate, dacă încearcă, da gres.

O problemă mai intima care trebuie lămurita este ca cei mai mulţi tineri se gândesc la o căsătorie pentru plăceri, mai întâi, ceea ce este o mare greşeala. Aceste lucruri ţi le-a dat Dumnezeu gratuit, nu trebuie să te mai preocupe. Naşterea de copii este o consecinţa, nu e un scop suprem al căsătoriei. Scopul este stimularea reciproca pentru mântuire. Aşadar este o greşeală sa construieşti o relaţie pe nişte motive imediate – să fie o lună de miere şi o viaţă de amar. Trebuie gândit dacă rezista la toate greutăţile binecuvântate ale căsătoriei. Prin urmare, trebuie să vezi într-o iubita, de la început, când poţi să judeci – pentru ca dacă te-ai îndrăgostit nu mai judeci – nişte lucruri pentru viitor, până la sfârşitul vieţii. Deci, este dezavantajul celui care se îndrăgosteşte prost, pentru ca a văzut ceva super-ficial; el nu mai simte frumuseţea aceea grozava a iubirii. Trebuie să o iubeşti, să urmăreşti pacea în familie. Pacea e mai mare decât dreptatea de patru ori. Are şi ea uneori îndrăzneala şi un punct de vedere. Nu trebuie să o desconsideri! „Nu prea vad eu cum ai dreptate, dar tare te iubesc, ca să nu te contrazic!” Vedeţi, iubirea leagă totul. Acesta e simbolul verighetei. Eşti obligat să o iubeşti cu toate forţele, bineînţeles, la măsura, nu cât pe Dumnezeu, şi ea este obligată sa se supună. Nu este o umilinţa în sensul în care azi oamenii ironizează supunerea femeii, din contra, ea se supune ca o stăpâna. Actul de smerenie al ei este plin de har. Soţul să iubească astfel de poziţii la soţia sa, şi soţia sa să nu se sperie de faptul că trebuie să asculte. Şi zice chiar la rugăciunile de la nunta: „Ca să dăinuiască în veci căsătoria lor!”

Am cununat odată pe cineva şi, când am ajuns la rugăciunea unde preotul spune: „Iar femeia să asculte de bărbat!”, toată lumea s-a uitat la mireasa şi mireasa a plecat capul. Mie nu mi-a convenit acest moment. Dar am tăcut până mi-a venit vremea la predica şi i-am spus: „Am constatat că lumea n-a fost atenta la cuvintele de mai

înainte care spuneau ca bărbatul este dator să-şi iubească sotia. Draga mireasa, dacă nu te iubeşte, să nu-l asculţi! Draga mireasa…” Sa nu ne jucam cu cuvintele! Fata nu e numai o jucărie de pat sau o jucărie de bucătărie. Femeia, cu gingăşia ei: „ésprit de finesse”, e libera şi nu o să asculte la infinit de un nepasator. Ca femeia buna nu e nimic mai bun, şi ca femeia rea nu e nimic mai rău. Deci trebuie cu orice chip să o faci bună.

Va mai spun ceva: Mama naşte, mama re-naste, ea se ocupa de copii. Şi, desigur, foloseşte cea mai frumoasă metoda din instinct, din iubire: îl îngăduie pe copil orice ar face acesta. Dacă băiatul e năvalnic, viteaz, i-a intrat în cap să cucerească lumea, de ce să nu? Dar în întâlnirea cu prietenii el începe să se vadă inferior, pentru ca la primul contact cu lumea n-a biruit, şi se întoarce plângând la mama sa. Aceasta îi spune: „Nu, puiul mamii, tu eşti împărat, tu ai să cucereşti lumea!” Astfel, mama îi da continuu sentimentul de erou. Ea nu face lucrul acesta pentru ca a învăţat undeva, ci pentru că-l iubeşte şi pentru că nu vrea să-l vadă un prost.

Nu ştiu dacă aţi citit o poezie scrisa de regina Elizabeta (Carmen Sylva), sotia regelui Carol I: „De veţi auzi de un erou care a cucerit în războaie şi în urma lui a făcut dreptate, să ştiţi că a avut o mamă bună; / De veţi auzi de un erou care a viersuit şi versul lui a schimbat sensuri de viaţa şi frumuseţi şi înflăcărari de inimă, să ştiţi că a avut o mamă bună!”, şi tot aşa vreo şapte eroi de felul acesta. Ei, mi-a plăcut enorm! Aceasta este fata pe care trebuie să o avem, să o pregătim, mai ales dacă e preoteasa, căci multe fete o întreabă pe preoteasa anumite intimităţi femeieşti, mai repede decât pe preot.

— Cum să ne creştem copiii?

— Să-i creşteţi să se mântuiască. Ca metoda tot blândeţea rămâne cea mai bună, pentru ca, folosind asprimea, copilul te asculta de frica şi prinde numai în piele învăţătura ta. Dar dacă te porţi blând cu el: „Copilul tatii, copilul mamii, uite aşa…”, el asculta, dar înregistrează şi el – poate să facă şi nebunii –, el a

înregistrat de la tine un cuvânt, care nu l-a înregistrat prin asprimea ta, ci prin blândeţea ta. Cu alte cuvinte, copiii mei să mă asculte şi după moartea mea, pentru că le rămân: „Uite, Doamne, ce spunea mama şi tata!” Dar dacă te-ai purtat aspru cu el, a miorlait, l-a durut şi nu te asculta. Deci, ca metoda, tot blândeţea. Dar asta nu înseamnă să nu le împletim, ci să fie şi un pic de asprime, pentru ca el doreşte să împlinească numai ce vrea el, nu ceea ce trebuie. Dar foarte important este să-i dai exemplu de viaţă. Pentru ca el ştie să vorbească, nu l-ai învăţat tu să vorbească, dar te-a auzit pe tine vorbind în casa şi a învăţat şi el. Şi-ţi învaţa şi faptele tale. Deci, să fii exemplu, acesta este cel mai mare lucru. Iar pentru tineri, să luptăm în şcoli pentru ora de religie.

— Vedeţi, copiii merg la grădiniţa, la şcoală, la joaca, în tot felul de influente nefaste. Cum să facem să eliminam acestea?

— Draga, grija asta cade tot pe familie, să-l dirijeze continuu şi să îndrepte ceea ce au învăţat greşit. Tot familia rămâne pedagogul cel mai bun. Şi la şcoala îi obişnuiesc cu comunitatea. E o oarecare ordine. Nu este rea, dar s-ar putea să fie o dirijare necrestina. El trebuie învăţat să spună ce s-a întâmplat la şcoala şi părinţii să îndrepte cu orice chip greşeala enorma pe care a făcut-o un pedagog. Sunt mai puţini copii care spun: „Eu fac aşa pentru că m-a învăţat profesorul”, însă aproape toţi spun: „Aşa m-a învăţat tata sau mama”. Pentru ca aici e dragostea simţita de toţi, din partea tuturor.

Sfânta Taina a Spovedaniei

Mai întâi, repet, să fiţi bine spovediţi. O spovedanie este, cum am zice, ca un fel de catehism, adică sa te cercetezi mereu: „Ce-am făcut?”

Aceasta stare de cercetare este o stare de prezenta. Să fiţi bine spovediţi! Nu faceţi cu niciun chip o spovedanie aşa, tradiţionala, raţionala, ci afectiva: „Domnule, asta am făcut!” Sa spuneţi păcatul cu gustul lui, cu mustul lui, ca de multe ori chiar mărturisirea după un îndreptar de spovedanie poate fi o spovedanie raţionala. Deci, să fiţi

bine spovediţi! Asta-i taina care mântuieşte! Ce iertaţi voi – episcopilor, preoţilor, duhovnicilor – iert şi Eu. Aceste păcate dezlegate nu se mai iau în vedere, spune şi Sfântul Ioan Gura de Aur, nici la Vamile Vazduhului, nici la Judecata de apoi, unde cel mai mare lucru cu care trebuie să ne prezentăm este dezlegarea de păcate.

Dă-ţi seama ce uşor poţi să te mântuieşti! Şi te duci la un semen de-al tău să-i spui, la un om, nu la un înger. Nu trebuie să existe ruşine la spovedit. Aceasta este o armă foarte eficace a diavolului, să-ţi dea ruşine la spovedit. O spovedanie buna înseamnă să spui tot. Dacă te ruşinezi, ascunzi din păcate. Apoi să vă cercetaţi oriunde, să vă controlaţi, că e mare greşeala sa nu fii înregistrat în tot ce faci. S-ar putea să repeţi un lucru pentru că n-ai ştiut că l-ai făcut, nu te-ai înregistrat.

Urmăriţi-vă pe voi înşivă, înregistraţi-vă paşii şi mintea. Pentru că se poate să te speli pe fata şi să te speli numai la o subţioara, dar pe una sa nu te speli, uiţi. Dacă eşti înregistrat, te întrebi: „Ce fac, unde merg, cine sunt?”

Nu mergeţi la întâmplare, din inerţie simpla. Tu trebuie să ştii ca exişti. Dacă tu gândeşti că trebuie să fii bine spovedit, peste tot vei fi un controlat şi vei avea, deci o conduită a vieţii. Plecând de la un lucru care crezi că s-a terminat: „Părinte, sărut mâna, am venit, am spus, acum plec”. Nu, băiete! Pe unde te duci, să te înregistrezi mereu: „Eu am înjurat, am vorbit de rău, m-am mândrit etc”. Chiar vă rog să notaţi păcatele atunci când le-aţi făcut, cel mai mare lucrul ăsta ar fi. Nu faceţi pe eroii: „Lasa ca ştiu ce să spun acolo!” Poţi să spui şi împrejurarea în care ai făcut lucru, pentru ca să se uşureze, ori să se agraveze fapta. Să nu vă apuce moartea, as putea spune, să nu vă apuce seara fără să fiţi spovediţi. Nu ţineţi la faptul că va scrie despre voi ca „A murit fără lumânare!” Lumânarea nici nu ajuta, nici nu acuza.

Nu păstraţi un păcat ascuns sau spus sucit, sau spus oarecum. Bunaoara la cei căsătoriţi, la unul din soţi îi place o altă persoană şi cedează în inima lui. Când sunt împreună ca soţ şi sotie, şi cel care a cedat în inima lui îşi

închipuie ca trăieşte cu persoana aceea, face un păcat subtil de curvie.

N-ai nevoie să laşi impresie buna duhovnicului. Duhovnicul se simte bine când îi spui cele mai urâte păcate, pentru că are bucuria că te-a uşurat şi te-a scos din adânc de ape. Tu eşti la doi metri adâncime în apa, de ce îi spui că eşti numai la jumătate de centimetru? Spovedeste-te curat. N-are nevoie duhovnicul ca să te lauzi tu pe tine. Şi pe urma, va mai spun şi altceva, el este plin de har şi te simte, nu este prost, îşi da seama. Credeţi ca Dumnezeu a făcut duhovnic pe oricine? Şi atunci, te simte şi, delicat, poate să-ţi spună: „De ce mă minţi, mai frate?” Pentru ca duhovnicul nu poate să-ţi lase impresia că-ţi cunoaşte ţie păcatele. Îi descoperă Dumnezeu într-un fel, că te dai tu de gol. Şi pe urma nu ne interesează atât de mult părerea duhovnicului, ne interesează că tu ai reuşit să te salvezi în loc să te nenoroceşti. Pentru ca, fraţii mei, ori la spovedit să spui păcatele, pentru iertare, ori la Judecata de apoi pentru pedeapsa ele se vor vadi, dar nespuse nu rămân! Asta să ştie toată lumea. Şi duhovnicul va fi de fata acolo, la judecata, unde n-ai ce să mai zici, şi nici el.

— E bine să avem un singur duhovnic? Sau să avem unul aproape de noi şi unul mai departe?

— Draga, e bine să vă spovediţi curat oriunde v-aţi spovedi. Ca poţi la acela de departe uneori, şi uneori nu poţi. Nu să te spovedeşti la ăla pentru unele şi la asta pentru altele. Unde te duci, să spui tot ce ai făcut. Indiferent de numele duhovnicului, de vârsta lui, are puterea dezlegarii, aşa rămâne. Niciun duhovnic nu are mai multă putere ca altul. Numai atât ca n-are poate experienţa, n-are un duh de dragoste. Mărturisirea este în funcţie de tine, nu de mine ca duhovnic. Eu întreb, dar întrebarea asta ma costa: „Mărturiseşte-te cucoana, că ai venit să te mărturiseşti! Spune, te ascult”. Zice: „Pai întreba-ţi-mă!” Trebuie să te pregăteşti dinainte cu o lista, iar preotul te mai ajuta.

Sunt foarte multe femei care spun că au fost tabarâte, că nu au avut ce să facă. Ce-ai făcut tu cu ocazia

asta? N-ai participat şi tu? N-ai avut şi tu haine pe tine? Da-mi ceva să te dezleg (de păcate). Nu este o mărturisire buna! Şi eu sunt atent.

Puneţi mâna pe creionas şi notaţi păcatele. O-data ce l-ai scris când l-ai făcut, nu mai scapa. Altfel ţi-l poate dilua mai târziu satana. Cum zic atâţia: „Părinte, m-am mândrit de şase ori!” Mititelul a scris de câte ori. Dar nu-i uşor. Îţi ia satana creionul, n-ai hârtie la tine; în tot cazul, important e că este posibil. Cum se spune, o tară e tare şi buna, dacă are duhovnici buni. Dacă te-ai pregătit în felul acesta şi ai uitat ceva păcate, eşti iertat. Dar dacă nu te-ai pregătit, şi te-ai dus întâmplător, şi te-ai lăsat pe seama duhovnicului, şi ai omis o serie întreagă de păcate pe care nu le-ai spus, acelea nu sunt iertate. Taina pocăinţei cuprinde patru elemente:

1. Mai întâi de toate să nu mai faci păcatul.
2. Să-l mărturiseşti.
3. Să te dezlege duhovnicul.
4. Un canon care se da sau nu se da.

Deci nu mai fac. Când mă duc la spovedit, mă duc cu gândul că nu mai fac păcatul. S-ar putea să se mai repete. Tu nu eşti vinovat de deliberare. L-ai făcut fără să-ţi dai seama. Dar dacă îl faci chiar ştiind că-i păcat, este păcat mai mare. De aceea nu-i dezleg pe aceştia care trăiesc necununaţi. Le spun aşa: „Am furat de noua ori, dar dezleaga-mă de zece ori, ca la noapte fur iar!” Îi pun în situaţia sa înţeleagă şi ei ca condiţia pentru iertare este să nu mai facă.

Lupta este din partea amândurora, a fiului şi a părintelui, să te vindeci de păcate şi să progresezi, să devii mai bun, din ce în ce mai bun. Păcatele, la prezenta asta sufleteasca continua, ţi-aduc un foarte mare avantaj: smerenia: „Uite ce am fost eu în stare să fac, netrebnicul de mine! Cum am putut eu să-L supar pe Dumnezeu cu păcatele mele!”

Raiul este plin de păcătoşi pocăiţi. Toţi au făcut păcate, i-a plăcut lui Dumnezeu cainta lor. Păcatul aduce smerenie. De unde se înţelege ca dracul joaca un rol

mântuitor indirect. Ne arata imediat neputintele. Ne ajuta la încununare. Dacă ar şti cât de mult ajută la mântuire, ar fi mai puţin ispititor.

— Dacă nu fac canonul dat de duhovnic?

Duhovnicul ce canon da, de nu poate să-l facă fiul? Eu nu prea sunt de părerea asta, a unor canoane care angajează timp şi chiar efort fizic. Sunt pentru canoane de prezenta, de atenţie, de ţâşnire către Dumnezeu. Iar dacă nu puteţi să faceţi canonul pe care vi l-a dat, sunteţi în culpa. Trebuie se va spovediţi ca nu aţi putut să faceţi canonul, sau nu aţi vrut. De ce să nu se poată face? Chestia asta, că-l fac sau nu-l fac, mai ales că nu-l fac, trebuie s-o discutaţi cu duhovnicul care vi l-a dat. E singurul care poate să vi-l uşureze. Duhovnicul are toată autoritatea de a lega şi a dezlega. Vi l-a dat, nu mai discutam că nu este bun, trebuia să-l discutaţi atunci. „Părinte, eu mă găsesc în situaţia asta, nu pot îngenunchea, că am o buba la genunchi”; „Părinte, am o anemie”. Un părinte duhovnicesc tine cont de regula neputinţelor. Dar, dacă nu-l faci dintr-o lipsa de atenţie şi dintr-o crasa lenevire, atunci eşti vinovat.

Şi ce este, mă rog, de nu se poate face? Era o gâza de fata, mica de cincisprezece ani, sora de mănăstire, şi au vrut să o mute de la o maica la alta. Ea nu a vrut în sinea ei, şi făcea în 24 de ore câte o mie de metanii, plus canonul ei călugăresc ca să nu o mute. N-a dat-o până la urmă, dar putea să o dea. Aşa, care, ce canon este asta de nu se poate face? Eu nu sunt de părerea canoanelor care se mai discuta între fii duhovniceşti. Eu am dat nişte canoane foarte uşoare. Ca să aflu la unii ca nici pe acesta nu au putut să-l facă. N-au vrut. Şi pentru păcate grele, nu aşa, hai să dau canoane. De fapt, canonul s-a transformat în înţelegerea oamenilor ca o obligaţie, să se dea canoane. Dar canonul, de fapt, înseamnă: nu mai fac păcatul. Lupta de a nu mai greşi.

Canonul începe să se considere atât de relativ, încât nu ai toată siguranţa că se potriveşte atât de bine la cel care i-l dai. Se mai poate orienta un du-hovnic după râvna

care o are fiecare şi în funcţie de gravitatea păcatelor. Dar canonul cel mai adevărat este acesta: să nu mai faci păcatul. Pentru că eşti cu tine mereu, mereu sunt ispite, şi, atunci, tu te găseşti un luptător cu sabia scoasa, ascuţita, nu un luptător adormit. Sau unul din canoanele cele mai mari care se da este oprirea de la împărtăşit. Aici se pot pronunţa duhovnicii cu foarte multă grija. Canoanele cele mai rezistente opresc de la împărtăşit 18 – 20 şi chiar 25 de ani. Dar asta ar însemna să nu te mai împărtăşeşti niciodată. Mai ales se ţine cont şi de momentul istoric în care trăim. El poate să se obisnuiască cu neîmpartasitul şi nu îl mai interesează şi zice: „Parca tot cu împărtăşania am trăit până acum!”

După o perioadă de 40 – 50 de ani de educaţie atee, eu constat la oameni care s-au născut şi au trăit în vremea aceea, că nu au deloc o educaţie creştina moştenita de la moşii şi strămoşii lor. Eu constat, prin femeile care vin, ca bărbaţii lor nu sunt credincioşi. Lupta este ca, aducându-i şi pe ei la biserică, să nu-i refuzam pe motivul ca el este un păcătos.

Trebuie urmărit un canon care să-l facă zi de zi, în ce priveşte starea de simţire, nu starea de obligaţie tipicala. Duhovnicul de multe ori cu regret se achita de fiul duhovnicesc, îi da un canon: să citeşti cutare… Fiul o face din obligaţie, nu o face să se vindece, dacă face. Sunt foarte puţini care fac cum trebuie. Unul a primit un canon să citească de trei ori Biblia. Biblia, care o citeşti o dată în viaţă. Acela citeşte să înţeleagă, sau o citeşte ca i s-a dat să citească. Ba, îl împuţinează sufleteşte canoanele prea încărcate. Şi atunci este un duhovnic neiscusit sau nepasator cu mântuirea fiului său. Lupta este ca mâine să fie tot cum a fost astăzi când s-a spovedit. „Frate, nu ţi-am spus decât atât să faci!” Lupta mare este să fie în fiecare zi prezent, în fiecare clipa dacă se poate. Nu o să se poată. Dar lupta este să se poată. Vă dau un exemplu:

S-a maritat Ioana cu Nicu. Au terminat petrecerile nunţii şi au trecut la casa lor. Nicu a plecat la treabă, unde trebuia el să muncească, iar Ioana a rămas să gătească

mâncare. Ea, dintr-o gre-seala, nepriceputa şi tânăra cum era, a afumat mâncarea. Şi se perpelea: „Vai, ce o să zica Nicu: «N-ai învăţat nici atâta la mama ta!»”, se farma săracuta. A venit Nicu. „Dragă Nicule, am afumat mâncarea!” „Lasa, draga, nu asta ma interesa pe mine! Dar de ce nu te-ai gândit la mine toată ziua, asta ma interesa!” Asta îl interesează şi pe Dumnezeu: „O, dacă ar şti cine sunt Eu! Eu, care v-am făcut! V-am dat chip îngeresc, şi peste îngeri chiar. Va stau îngerii de va slujesc. Îngeri vă veţi numi şi voi întru Împărăţia Mea. V-am dat înţelepciune, pricepere, discernământ. De ce nu v-aţi gândit la Mine?” Şi auziţi, numai să ne gândim la El. Asta este o mare lucrare. Deci, este un canon bun. Să te gândeşti la Dumnezeu, cum te gândeşti la mâncare, cum te gândeşti la părinţi, cum te gândeşti la cineva pe care-l iubeşti. Te gândeşti la ei: ce-o mai fi făcând mama, tata, sotia. Aşa sa te gândeşti şi la Dumnezeu. Pentru ca mai întâi de toate şi peste toate El trebuie să fie iubit din tot cugetul şi din toată inima. Când te surprinzi în uitare, în răspândire: „Doamne, iartă-mă!” Revenirea asta e foarte primită de Dumnezeu. „Doamne, sunt un netrebnic, nu merit...!” Încolo, îmi faci mie 100 de metanii trr-trr-trr... sau le faci cum trebuie; dar ce faci după ce le faci?

Avem nevoie de o prezenta continua a inimii, de aceasta stare continua de dragoste. O tăcere adânca înseamnă o rugăciune adânca.

După ce îşi face pravila, omul se considera achitat de obligaţia rugăciunii şi se retrage fără nimic. Eu sunt mai mult pentru o tresărire continua, duhovniceasca. De aceea am spus: orice clipa poate fi un timp şi orice suspin poate fi o rugăciune. Rugăciunea după tipic o termini într-o oră. Nu trebuie renunţat la ea. Dar să nu fie singura treaba duhovniceasca. A citi un Paraclis e foarte bine. Dar ceea ce de fapt trebuie adus la cunoştinţa, căci lucrul acesta e mai puţin discutat, este prezenta continua a inimii. Chiar o serie întreagă de inşi îmi spun la spovedit ca nu şi-au făcut canonul. Foarte rar găsesc care şi-au făcut canonul. Atunci nu prea sunt de părere pentru canoane, dintr-astea, care

se fac repede ca să scape de ele, sau se fac numai raţional, fără simţire, sau nu se fac deloc. Suspinarea însă, nu îţi ia timp. E la îndemâna şi angajează toată fiinţa ta: „Of, Doamne!”, şi ai făcut mai mult decât acela care a zis de 15 ori Tatăl nostru, îl ştia pe de rost şi l-a zis repede.

Duhovnicii trebuie să ştie că sunt date canoane mari, dar orientarea contează, căci, în general, în duhovnicie, trebuie să le consideri şi foarte elastice. Sfântul Vasile cel Mare, care în lumea duhovnicilor trece drept cel mai tare în canoane, da pentru avort 20 de ani. Şi spune şi cum să-i faci: 5 ani să stea în curtea bisericii, 5 ani la uşa bisericii şi 5 ani în biserica neîmpartasit. Şi trebuie să ţii cont. Dar tot Sfântul Vasile cel Mare, care era de o mare flexibilitate şi înţelepciune duhovnicească, spune în canonul 74: „Cel cărui i s-a încredinţat de la iubirea de oameni a lui Dumnezeu, puterea de a lega şi a dezlega, nu se va osândi pentru micşorarea timpului canonisirii, pentru cel care se pocăieşte, marturisindu-se de bunăvoie, căci unul ca acesta ajunge degrab iubirea de oameni a lui Dumnezeu”.

Deci, da libertate duhovnicului să-l cano-nisească cu oprire de la împărtăşit după cum crede el. Duhovnicul ţine cont de o serie întreagă de elemente. Mai întâi de toate, vă spun încă o dată aici: chiar faptul ca vine la mărturisire este un canon pe care îl face. El vine cu emoţie. Trebuie să discuţi toate lucrurile foarte intim, căci sunt numai de el ştiute. Şi aici, la spovedit, trebuie să le spună tare. Bineînţeles, duhovnicul trebuie să respecte cu foarte multă dragoste pe cel care spune lucruri foarte grave. Pentru ca dacă scapa unul de la înec, de la o apă până la gât, e un merit. Dar nu-i mai mare meritul că l-ai scăpat pe altul de la o apă foarte adânca? Este o bucurie pentru cel salvat; şi nu-i mai arde să-l certe, că de ce e ud? Adică, duhovnicul l-a salvat pe cel care-şi spune păcatele.

Duhovnicul ţine cont care au fost împrejurările păcatelor. Faptul ca el spune cu o foarte mare rupere de inimă, e cel mai important, atunci el ajunge degrab iubirea de oameni a lui Dumnezeu, şi nu trebuie să-l mai opresc. Vă dau un exemplu dintr-o întâmplare a vieţii mele de

duhovnic. M-am trezit în Sâmbăta Paştilor cu un maramuresan bătrân, cu sarica pe el: „N-o, domn Părinte, am venit să mă mărturisesc, să mă grijesc!” Cine era acest bătrân? În satul lui era un om foarte însemnat. De 30 de ani nevasta lui se făcuse adventista. Era un curent de adventişti foarte puternic acolo. Şi toţi adventiştii voiau să-l prindă pe badea Ioan, care era foarte reprezentativ, ca prin el, să dea lovitura satului. Însă el se ţinea de Biserica, şi nu au reuşit aia să-l doboare. El apara poziţia ortodoxă, numai prin faptul că nu se ducea la duşmani. Eu, n-am de lucru, în spovedanie, şi l-am întrebat: „Ai postit?”, ca voia sa se împartasească. Mâine erau Pastile. „No, domn părinte! Am mâncat şi ieri de frupt!”, în Vinerea Mare, că era în spital.

Acum, am zis eu, ce faci Arsenie? Sigur, ce ar face Hristos? Omul ăsta de 30 ani apara credinţa adevărata, ortodoxă, şi acum ma cramponez ca a mâncat omul acesta o bucatica de cozonac, data de pomană, pentru că era străin? „Bine, bade Ioane, să posteşti până mâine!” Şi până mâine mai erau câteva ceasuri, ca să zic că i-am dat un canon, şi l-am împărtăşit.

Vedeţi, faci un mare pogoramânt, dar pe ceva. Nu l-am oprit după canoane, şi am ţinut cont de starea lui sufletească, de lupta care o da de ani de zile. Pentru ca, trebuie să spun, dar cu teama, ca nu prea vad ca singur postul ar da nădejde de mântuire. Smerenia adânca din inima noastră şi neduşmănia este nadejdea de mântuire a noastră. Postul este recomandat ca o stare de nevoinţa şi ca stare fiziologica, ca elimina toxinele, şi e foarte bun. Dar ne întâlnim cu fel de fel, şi foarte multe cazuri, când nu s-a postit, ori sunt bolnavi, ori sunt pe drum.

Vedeţi, trebuie să ai înţelegere. Dacă duhovnicul ţine cont de intensitatea pocăinţei fiului, el se considera ajuns.

Unul s-a dus la spovedit, cu păcate grele. Părintele i-a dat un canon foarte uşor şi zice: „Părinte, părinte, e uşor pentru mine, păcătosul! Doar atât să fac eu?” Duhovnicul i-a scăzut şi din ce i-a dat. „Părinte, ce faci?” Şi i-a plesnit inima, şi a murit din râvna ca el nu merita acest lucru. Dar

duhovnicul a fost iscusit.

Aşadar, canoanele rămân ca nişte mari faruri de orientare: „Uite, domnule, păcatul dumitale, că te oprea de la împărtăşit douăzeci de ani”, cum e cazul cu avorturile. Dar sunt atât de multe posibilităţi ca să-l uşurezi. Sfântul Ioan Gura de Aur, zice: „Ani vrei să-i dai? Nu, vindeca-i rana!” L-ai oprit atâţia ani, dar el tot aşa a rămas, nevindecat. Lupta mare este să-i vindeci rana.

Se sfidează jertfa de pe Golgota când preoţii duhovnici refuza să dezlege pe cei cu păcate grele şi care se caiesc. Este o enorm de mare greşeala. Poţi să-l opreşti de la împărtăşit dar nu ca să nu-l dezlegi de păcate. De câte ori să iertam? a întrebat Sfântul Petru. De şaptezeci de ori câte şapte. Ceea ce înseamnă: permanent. Dar numai dacă se caieste permanent, ca n-are voie nimeni să desfiinţeze iadul că-i milostiv Dumnezeu.

— Exista vreo categorie de oameni care nu se pot mântui, de exemplu actorii?

— Draga, numai dracul nu se poate mântui. Acesta-i răspunsul. Deci, nu mai puneţi nicio întrebare de felul acesta. Condiţia este să se pocăiască. Dacă a omorât o mie de oameni, se spovedeste, se caieste, plânge, Dumnezeu îl iartă. Jertfa de pe Gol-gota s-a făcut pentru mântuirea lumii, nu numai a unora, pentru toţi. Dacă nu vor, nu vor ei, dar pot să se mântuiască. Mântuitorul nu S-a răstignit numai pentru o categorie de greşeli, ci pentru tot ce este greşeala pe pământ. Mai mare păcat decât a făcut Iuda nu exista, ca să-L tradezi chiar pe Dumnezeu, conştient. Şi totuşi îl ierta şi pe el dacă nu se spânzura. Un sfat pe care-l dau duhovnicilor este să-i iubească pe fiii lor aşa cum sunt.

M-am dus la o mănăstire unde aveam doi fii duhovniceşti, aduşi de mine la mănăstire, şi i-am întrebat: cum canonisiţi? zice: noi, pe cei cu douăzeci de avorturi, nu-i dezlegam de păcate! Şi ce faceţi cu ei, îi trimiteţi la Arsenie? Nu-l împărtăşeşti imediat, dar de dezlegat îl dezlegi.

— Când e vorba de oameni care nu părăsesc păcatul,

tot îi dezlegaţi?

— Dezleg de câte ori vin şi se spovedesc că n-a respectat.

— Dacă un om nu merge la Liturghie Duminica – el, de fapt, spune ca îl întreb eu, nu vine să-mi spună că nu merge Duminica la biserica – în cazul acesta eu nu-l dezleg şi-l pun în situaţia să meargă şi-apoi se prezintă şi stam de vorba, după ce-mi face dovada ca merge!

— Eu n-am cum să nu-l dezleg; ca el se spovedeste că n-a fost, ca un păcat. Dar îi spun marea lui greşeala de a nu se duce la biserica şi-i explic puţin importanta Sfintei Liturghii, că-l umple de har.

— Dacă-i fumător nu-l dezleg!

— Eu îl dezleg. Dar nu spune: „Sunt fumător”, nu vorbi aşa. Spune: „Am fost fumător”. Cuvântul „sunt” înseamnă continuitate. Contez pe o explicaţie care le-o dau în legătura cu gravitatea păcatului: „Îţi dai seama dumneata cum lucrează ca să te distrugă, într-o formă tainica, aceasta patima şi te trânteşte când ţi-e lumea mai dragă. Deci trebuie să te laşi de ea, ca ma pui pe mine în situaţia sa te dezleg fals, şi eu n-o fac. Şi zice: „Am înţeles, părinte!”

— El a înţeles pe moment!

— În faţa mea el hotărăşte să se lase şi s-ar putea ca el să nu mai gresească.

— Eu nu contez pe hotărâri spontane!

— Nici nu rămân aşa fix, nu opresc pocăinţa lui pe loc. Sistemul meu este să fiu mai îngăduitor, dar să atac păcatul cu orice chip, şi să-l pun în situaţia să fie şi el împotrivă. Dacă el este împotriva, este pe cale. Mila lui Dumnezeu îl ajuta.

— Femeile au început să poarte sterilet!

— Este mutilare! Să-l scoată imediat!

— Dacă nu-l scoate nu o dezleg!

— Acum depinde cât este de sincera. De aceea s-a pus întrebarea de Sfântul Petru: De câte ori să iertam?... De şaptezeci ori câte şapte. Dar nu pleacă de la mine până nu îmi spune: „Nu mai fac”. Însă nu am voie să mă bag mai

departe! Dacă se întâmpla sa moara, ce faceţi?

— Dacă se întâmpla sa moara înseamnă ca Dumnezeu nu l-a învrednicit să primească dezlegarea şi ceea ce nu i-am oferit eu, îi socoteste Dumnezeu, că are voie.

— Are voie, dar numai ce dezleagă preoţii şi episcopii, dezleagă şi Dumnezeu! Şi sunt cazuri destul de multe când se întâmpla sa moara.

— În caz de neînţelegere între soţi, ce putem face? Am întâlnit un caz, un tânăr mi-a spus că sotia lui îi face farmece, îi pune lucruri toxice în mâncare; spune că nu mai pot trăi împreună, şi totuşi aşteaptă un copil de la ea.

— Draga, o suporta până când găseşte un motiv binecuvântat de despărţire. Trebuie s-o ducă mai departe. Şi sunt mai multe cazuri de felul acesta. O duce mai departe şi pe considerente ca „Ce ştii tu, barbate, că nu-ţi vei mântui femeia?” Sau invers. Nu sunt decât patru motive ca să se poată da divorţ:

1. Dacă e caz de adulter, cum zice Mântuitorul.

— Femeia poate da divorţ dacă-l prinde pe bărbat?

— E libera şi ea. Are dreptul ei. E fiinţa libera cu Edictul de la Milan. A încetat dragostea, a încetat şi familia.

2. Dacă vrea să omoare unul pe celălalt, şi a simţit că vrea să-l omoare, fie prin otrăvire, fie prin împuşcare. Atunci trebuie să se desparta, decât să facă crima. De ales însă, să nu fie un simplu accident – s-a întâmplat ca a întors facaletul, sau te miri ce…

3. Dacă a trecut la secta unul din soţi, a căzut în erezie, şi cu influenta mare să-l racoleze pe soţ. Celălalt are voie să se desparta, decât să cadă în anatema.

4. Dacă pleacă la mănăstire, dar cu acordul amândurora şi cu divorţ.

Şi în caz de adulter, dacă intervine o iertare totala, atunci să se pocăiască persoana în cauză.

— Dar când nu are motiv canonic de despărţire?

— Preoţii, cunoscători ai canoanelor – cel puţin, cele care sunt mai discutate, trebuie cunoscute cu orice chip – apreciază şi el lucrul acesta.

Dacă a încetat dragostea şi este o întindere acolo, şi e un beţiv notoriu, vine cu femeile în casa peste sotie. Vedeţi, adică nu apreciem noi că e canonic? V-am spus, dacă îl prindem în unul din aceste patru motive pe unul din ei, suntem liberi să dezlegam. Am ajuns în situaţia sa le spun: „Divorţează, domnule, şi gata!”

— Femeile se mai pot căsători?

— Se pot recasatori, dacă nu sunt ele vinovate. Dacă au fost ele rele, nu se pot recasatori. Dar, din două rele alegi răul cel mai mic; suntem în situaţia de a-i cununa, ca altfel trăiesc în păcat.

— În caz de avort cum să procedăm?

— Nu putem accepta cu niciun chip, cu riscul că-şi pierde credinţa ortodoxă. Nu putem accepta la o femeie să facă avort. E un păcat mare. Şi nu-i vorba de faptul ca a omorât un om, dar a ucis un om nebotezat. Le-am făcut o teorie de au început să plângă. Dumnezeu însă, aşteaptă pocăinţa oamenilor, nu timpul. Pentru ca Dumnezeu a iertat de la primele cazuri. Femeia păcătoasa, aduceţi-vă aminte. Şi mereu trebuie să ne întrebăm ce-ar face Iisus Hristos în cazul acesta. Mântuitorul a vrut să mântuiască lumea, oamenii caindu-se, că nu se poate fără pocainta. Acesta e actul material prin care se vede cainta unui om: mărturisirea. Chiar într-o observaţie, la Sfântul Vasile cel Mare, se zice: „Se dădeau canoane mari pentru că era şi credinţa mare”. Noi nu ignoram canoanele, dar, totuşi, trăim un moment istoric al nostru. Eu, azi, spovedesc, acum stau de vorbă cu penitentul. Şi vă rog să mă credeţi că nu am oprit mai mult de trei ani de la Sfânta Împartasanie, chiar şi pe cei cu avorturi.

— Femeia zice: „Nu depinde de mine să nu fac avort, de bărbatul meu!”

— Părinte, din momentul în care ea spune şi îi pare rău, eu o dezleg. Însă le spun: „Mai bine mori, dar aşa ceva să nu mai faci!” Şi vai de bărbatul ăla, la urma urmei. Dar ea, săraca, vrea să se plângă, nu trebuie să plece descurajata de faptul ca nu s-a rezolvat problema. Apoi, îl luam în pomenire şi pe bărbatul ei, căruia îi transmitem

mustrări, să se oprească de la acest mare păcat.

— Vin oameni să-şi mărturisească păcatele, dar nu-şi schimba viaţa, nu se transforma.

— Dacă nu se schimba, nu-l împărtăşeşti imediat, dar de dezlegat îl dezlegi de păcate. Nu trebuie alungat.

În ce priveşte cainta am să vă spun o istorioara: când au căzut îngerii din cer, un înger n-a fost cu Lucifer, dar nu a fost nici cu îngerii care au rămas buni. Lucifer a fost trimis în iad cu ceata lui, iar îngerul acesta a rămas neutru. După ce s-a făcut aceasta alegere, cu forţa şi cu viteza divina, el şi-a dat seama că a greşit, dar cerurile s-au închis şi el a rămas pe afară; şi s-a rugat să-l primească, şi nu l-a primit în cer, dar Dumnezeu i-a pus o condiţie: „Să-mi aduci ce-i mai scump pe pământ!” – Îngerii erau căzuţi înainte de crearea omului, dar treceau miile de ani şi el ar fi rămas tot pe afară, aşa încât avea o bucurie, ca totuşi are o şansă.

Şi s-a pogorât în adâncurile oceanelor şi a adus cel mai scump margaritar. Nici nu s-a uitat la el Cerul. Nu l-a primit.

— Dar, când lupţi duhovniceşte şi nu câştigi, ai câştigat necâştigarea: faptul ca tu ştii că nu ai câştigat, deja eşti câştigat! Deci, eşti deasupra luptei.

Când a văzut ca nu l-a primit Cerul, s-a deşteptat îngerul: „Stai! Lui Dumnezeu nu-i trebuie lucruri materiale!”

La un râu doi copii se scăldau şi, în joaca lor, unul a căzut şi era sa se înece, iar celălalt a sărit să-l salveze – s-au înecat amândoi. Şi îngerul a luat inima copilului salvator şi s-a suit cu ea la cer. Şi Cerul nu s-a deschis!

— Vezi cât de învăţat era îngerul acum?

Mergând el prin lume a văzut într-o pădure un bătrân care-şi plângea păcatele lângă un copac. Dar îngerul îi vedea lacrimile ca de foc. Şi a luat o lacrimă din aceea şi a fugit cu ea la cer. Dumnezeu l-a primit imediat!

— Cel mai scump lucru de pe pământ este lacrima pocăinţei!

— Spuneţi-ne ceva despre Taina Sfântului Maslu

— Vă spun un lucru să ştiţi. Vă rog să ţineţi la chestia asta foarte mult. Nu se poate face Sfântul Maslu cu un singur preot. Măcar cu doi. Adică să fie la plural, ştii? Taina respectiva se întemeiază pe cuvântul Scripturii: „Mergeţi la preoţi”. Nu la preot.

Ortodoxie şi secte

— Ce şansa daţi ecumenismului?

— E ideea cuiva, dar ce, crezi că se discuta mare lucru!

Să ştiţi că sunt discuţii istorice. Nu cred, sunt discuţii gratuite. De complezenta este bine să se discute, ca să te laşi prostit, să creadă ca el va birui. Dar este o mare greşeala! Nu se face nimic! Pentru ca de la Dumnezeu va veni şi căderea catolicismului! Practic, eu nici nu mai zic că-i o biserică. E un guvern cu nume clericalist.

— Ce implicaţii asupra vieţii creştinului are blestemul arhieresc?

— Este foarte grav! Dar, depinde cine a blestemat, de ce a blestemat. Apoi, trebuie să dea socoteala Sinodului de ce a blestemat, respectiv recursului făcut de cel blestemat; blestematul are voie să se apere.

— Părintele Cleopa spune ca orice ama-raciune pe care o provoci arhiereului este ca un blestem.

— Nu este ca un blestem. Este, să zic, puţin grăbit spus. Blestemul este blestem, eşti blestemat. Dar, dacă este amărât respectivul cleric, atunci se încadrează în alt loc de pravila: subînsemnări canonice. Dacă acela a amărât pe un preot, sau dacă a amărât pe arhiereu, sigur, el este neiertat dacă nu-l iartă respectivul, dacă nu se smereste să-şi ceară iertare.

Iar în legătura cu blestemul, la Pravila se spune ca Dumnezeu nu asculta cuvintele dobitoceşti, nici ale preoţilor. Pentru ca s-ar putea să blesteme în grabă, fără vreo acoperire duhovnicească. Dar, chiar în aceste condiţii, blestemul poate să fie eficace, pentru ca ţinem cont de disciplina şi de ordinea lucrurilor. Însă omul se poate apara, şi la Dumnezeu poate că nu are efect de om blestemat.

— Blestemul este o soluţie pentru a-i face pe oameni mai ascultători?

— Nu este calea cea mai bună de îndreptare. Nu trebuie să facă lucrul acesta, produce mai multă dezordine. Un om, ca să fie blestemat, trebuie să fie foarte vinovat. Însă, educaţia trebuie să şi-o facă fiecare cleric în parte. Noi nu am primit preoţia ca să blestemam. Dacă se poate, să facem orice efort ca să nu ajungem la blestem!

Ferească Dumnezeu, eu nu am blestemat!

— Care este deosebirea între blestem şi anatema?

— În anatema se cade de la sine; dacă ai intrat în erezii nu trebuie să te mai blesteme cineva.

Însă ţin să sesizez ca facem prea multă discuţie pe tema blestemului, pentru ca asta priveşte Sinodul, noi neavând puterea sa ridicam pedeapsa data de un arhiereu altcuiva; doar Sinodul la sesizarea celui în cauză.

Însă, blestemul nu are nicio valoare, dacă nu este o motivare sută la sută.

— Practica yoga este acceptata de Biserica?

— Nu va mai înşelaţi şi cu yoga, dragii mei, Biserica o considera erezie.

A venit cineva la mine şi a început să vorbească despre yoga şi i-am spus: „Dar cine va opreşte să faceţi metanii, care este o mişcare completa a organismului. S-au văzut creştini deasupra pământului ridicaţi, cu o forţa împotriva gravitaţiei de-ţi sta mintea în loc. Îţi ajuta harul lui Dumnezeu, pe care ei nu contează. Ei îşi dezvolta muşchii… şi în numele care-i religii fac ei acestea? Unde vrei să ajungi cu trezirea tuturor fibrelor trupului?

Eu, dacă fac metanii, fac în numele unei religii, vreau să ajung la mântuire. Pentru asta ma prosternez: „Doamne, iartă-mă!”

Şi, între timp, el a început să vorbească şi despre Buda, la care eu i-am răspuns ca „Budismul este o religie morala, dar nu mântuitoare!” Eu i-am spus limpede cuvintele Mântuitorului: Cine nu aduna cu Mine, risipeste! Cine nu se va boteza în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh, nu se va mântui! Hristos a spus Eu sunt Cel

ce sunt.

M-a întrebat o alta „doamna”, o profesoara – îmi venea să-i dau şi câteva palme, atât de mult m-a supărat! „Numai două vorbe, numai două vorbe!” – să-mi spună. Şi zice: „Mântuitorul n-a apărut de la vârsta copilăriei până la propovăduire, a fost în India”. „Cum să se ducă în India, doamna, că era Dumnezeu! Trebuia să învete de la indieni, El, Care a creat pe indieni? Era Dumnezeu, doamna, ce tot mai întrebi?” Ce să mai înveţi de la budişti, când Dumnezeu a zis Eu sunt Cel ce sunt?

— Hipnoza are implicaţii duhovniceşti, atât celui căruia i se face, cât şi asupra celui care o practica?

— Este o lucrare drăcească, nu este o lucrare binecuvântata de Biserica! Sunt suflete slabe care cad. Când eram mic eram la internat – eram foarte mic – şi venise un hipnotizator acolo. Noi, copii, când vedeam, eram curioşi. Şi ne-a chemat pe mai mulţi inşi; m-a chemat şi pe mine acolo, la catedra; era o catedra mare într-o sală de desen. Şi făcea cu noi gesturile acelea, de a ne acapara sufleteşte. Şi eu am fost sincer, şi m-am dus mai mult aşa, în gluma, nu doream să fiu persoana la care să privească colegii; erau profesori acolo, sute de elevi, poate o mie de elevi. Şi nu a putut, nu a putut deloc să mă hipnotizeze. M-a gonit de acolo: „Pleacă de aici!” Eu nu ştiam de ce nu a putut să mă hipnotizeze şi nu ştiam nici de ce poate la aia. Mai târziu, mi-am dat seama că eu aveam o prezenta, se vede, interioara, o prezenta de la Dumnezeu data, cum avem toţi, şi sunt suflete care nu cedează acestor mişcări de duh drăcesc.

— Sunt foarte multe boli psihice printre studenţii la ştiinţele socio-umane. Cum se explica aceste lucru, ei având un ideal de bine social?

— Poate să aibă un ideal, dar ei, pe dedesubt, cedează şi nu i se ştie nimănui gradul de avans duhovnicesc. Poate să fie absenţi sufleteşte pe dedesubt. Ca duhurile rele nu se tem chiar de toţi; ele exista, dar nu se tem chiar de toţi. Sunt oameni care au o tărie interioara; la aceştia sunt arşi dracii de prezenta lor.

Sunt, pe undeva, împătimiţi şi ascunşi, nu sunt pe poziţia duhovnicească. Pentru ca nu patima în sine este primejdia cea mai mare, ci faptul ca tu eşti inconştient, ca tu vrei mai departe să te îndulceşti de ea, nu lupţi ca să o dobori, ca să te aşezi pe poziţie. Atunci te ajuta harul, când te aşezi pe poziţie. Când nu lupţi, şi te complaci în patima aceea, atunci te faci casa de draci, şi vin fel de fel de duhuri şi de farmece.

Dar, dacă eşti foarte stăpânit de un păcat şi îţi pare rău şi te aşezi pe poziţia buna împotriva păcatului, atunci îţi ajuta harul. Dacă nu te aşezi pe poziţia de lupta, şi te simţi bine în cloaca aceea, atunci harul nu te ajuta. Şi farmecele se prind la anumite persoane, se constata. Uite, eu sunt de 50 de ani în mănăstire şi n-am văzut, n-am prea văzut în mănăstire farmece reuşite. Dar, în schimb, vine lumea fermecata! Sunt aici, în Dobrogea, de 20 de ani, şi, spuneam şi altora, n-am văzut ca aici atâta lucrare de duhuri rele, de farmece. Stăpâniţi de farmece, îi leagă ca să nu se însoare, sau ca să nu mai fie buni ca potenta bărbătească. Însă, se şi vindeca pe rupte – datorită rugăciunilor – căsătoriile care sunt lovite de aceste duhuri. Vin şi se plâng: „Doamne, iartă-mă! Scapa-mă!” Scapa pe o bucată de vreme. Dar, dacă nu se astâmpăra… Că a spus Mântuitorul în Evanghelie: Ieşi din el şi să nu mai intri! Să nu mai intri în el. Pentru ca duhurile rele se tânguiesc şi unde se duc sunt întristate şi se gândesc ca „Ce bine era”. Dacă găseşte casa maturata, cum zice Mântuitorul, adică, dacă i-a scos pe ăştia de acolo este limpezit, şi atunci intra, şi va fi căderea cea de pe urma mai mare ca cea dintâi. Pentru ca iar începi să cedezi, nu te-ai complacut pe poziţie de dezinfectare cu îngerii lui Dumnezeu, că te-ai lăsat iarăşi la voia întâmplării.

Trebuie să fim cu sufletul treaz, adică activ, cu prestanţa, cu prezenta duhovnicească continua, la măsura la care o ai. Dar, nu este permis să iei mâncarea cu lingura şi să-ţi ducă altul lingura la gură. Ai atâtea posibilităţi: Înger păzitor, daruri de la Botez, darurile Duhului Sfânt, şi atunci nu este nicio justificare. De aceea iadul este fără

sfârşit, pentru că a făcut eforturi mari Dumnezeu ca să ne trezească, să nu ne ducă acolo: „Câte nu am făcut Eu ca să nu ajungeţi voi în iad!” Pentru ca iadul, aşa cum spun marii traitori, este marea durere a lui Dumnezeu, dar el exista, cu toată durerea divina, pentru ca El este şi drept. Nu te-a găsit pe poziţie, nu ai vrut deloc, ai respins tot ce ţi-a dat.

— Dumnezeu îi iubeşte pe cei din iad?

— Îi iubim şi noi, şi noua ne pare rău, dar sunt acolo după faptele lor, după faptele lor cele mai grozave. Sunt pentru că au ignorat învăţătura creştină. Şi tot ce făcea Dumnezeu pentru ei, ei ignorau. De aceea este grav. Nu pentru faptul că a făcut cutare, după culoarea care a avut-o, ci pentru faptul ca ei nu se pocaiau. Starea aceasta, de ne-pocainta, este câs-tigul cel mai mare al diavolului, adică deznădejdea.

— Am citit ca isteria este consecinţa unei copilării trăite în tirania cuiva. Este adevărat?

— Asta, n-aş putea să generalizez. Însă, s-ar putea să fie posibil în cazuri mai izolate. Bunaoara, s-a constatat la un băiat care a fost găsit în pădure, care trăia cu fiarele, nişte maimuţe, ca mergea şi el tot în patru picioare. Şi el nu făcea altceva, decât că avea mişcările maimuţelor: felul cum mânca, cum ducea la gura... De unde se vede ca mediul a avut o mare influenta. Deci, dacă a trăit într-o tiranie foarte mare, l-a zdruncinat puternic sufleteşte şi el nu mai putea să creadă că exista şi altceva, şi atunci s-a format strâmb, şi-a creat un anume fel de a fi, o anumită fire, datorită educaţiei acesteia nefaste. Dar nu putem generaliza că are o putere mare la toată lumea.

— Credeţi ca în ultimii ani s-a revigorat isihasmul?

— Draga, nu vorbim de isihasm în societate, unde ne stau cozonacii pe masă.

Isihasmul este o viaţă deosebit de înalta, care se trăieşte într-o retragere totala, unde poţi să duci o viaţă de postire şi de neamestec cu frământările acestea omeneşti; să te controlezi pe tine până la sânge şi până în măduva oaselor; să fii un paratrasnet pentru toţi dracii care încearcă să te abată de la rugăciune.

— Despre Sfântul Simeon Noul Teolog se spune că nu a fost înţeles la vremea lui.

— N-a fost înţeles, şi de catolici nici acum nu este înţeles.

Noi nu am avut decât doi teologi: Sfântul Ioan Evanghelistul şi Sfântul Grigorie de Nazianz – teologi – şi Sfântul Simeon Noul Teolog, care apare în secolul X, a prezentat printr-o simţire pe Dumnezeu, printr-o trăire a inimii, aşa de bogata este sfătuirea lui încât Biserica l-a numit Noul Teolog.

— Deci nu a fost înţeles!

— La vremea Lui, nu a fost înţeles nici Hristos!

— Se spune ca lucrarea aceasta, cu pâinea harica, nu este înţeleasa.

— Lasa, draga, n-am nevoie de pâine harica! Pâinea Harica este Sfânta Împărtăşanie!

Deocamdată am la cine să mă închin, n-am nevoie de alta pâine. Este un moment de ispitire, care nici măcar nu este dibaci. Nu merită să discutăm.

Lupta noastră este a ne controla pe noi înşine, în fiecare zi, dacă suntem demni de rugăciune şi dacă suntem demni de ajutorul lui Dumnezeu, Care nu întârzie, dacă ne-am limpezit cu totul inima. Asta este lupta pe care trebuie să o dăm! Nu vreau să discut despre alte lucruri, pentru ca, înainte de toate, eu nu mănânc alta pâine decât Sfânta Împărtăşanie.

— Foarte mulţi neoprotestanţi care se interesează de Ortodoxie spun că sunt ortodocşi prin convingerile lor, dar nu vor să intre în Ortodoxie.

— Înseamnă că nu sunt convinşi!

— Un prieten baptist a intrat într-o biserică într-o zi şi s-a aşezat la rând şi s-a împartasit. Deşi i-am explicat că nu este bine ce a făcut, prietenii mei au spus că nu este rău, pentru ca şi ei fac parte din Biserica.

— Nu este bine, nu avea haina de nunta! mai întâi trebuie făcut ortodox. Să i se facă ungere cu Sfântul Mir. Trebuie să treacă prin acest moment.

— Biserica baptista are Duhul Sfânt?

— Păi, lucrul acesta este pus în discuţie. Nu este permis. Domnule, trăiesc dacă am trei degete? Trăieşti, dar eşti ciunt. Sau nu ai o ureche. Nu se poate, adevărul trebuie respectat. De aceea şi Sinoadele Ecumenice au pus în discuţie problemele de dogma – s-au fixat dogmele despre credinţa. Ei interpretează ca Mântuitorul a fost o fiinţa fizica, omeneasca, nu şi dumnezeiască. Lucrul acesta i-a spus şi Arie, şi a fost anatematizat.

— Ce se întâmpla cu cei ce cunosc pe Hristos ca Dumnezeu, se roagă Lui, fără să cinstească pe Maica Domnului, pe sfinţi şi Sfintele Taine?

— Este erezie a nu recunoaşte pe Maica Domnului şi Sfintele Taine. Este erezie, cădere în anatema.

— Ce părere aveţi despre Biserica Baptista?

— Biserica Baptista este o biserică bolnava. Câte Taine au? Iar pe care le au sunt simbolice. Ce ştiaţi dumneavoastră despre împărtăşire, despre preoţie?

— Au nădejde de mântuire?

— Nu! Mântuire este doar în Biserica Ortodoxă, în Hristos. Şi se pune problema chiar a Bisericii Catolice.

— În Biserica Catolică, am înţeles că nu mai exista epicleza. În azima şi în vinul lor mai exista Hristos?

— Dacă îmi îngăduiţi, dacă ar fi posibil să întreb pe Hristos lucrul acesta, v-aş spune.

Catolicii sunt foarte vinovaţi, pentru ca 1054 de ani am fost împreună. S-au făcut Sinoadele Ecumenice şi ultimul a fost la anul 787. S-au făcut şapte şi-noade Ecumenice care au stabilit dogmele despre Mântuitorul, despre Duhul Sfânt, despre Maica Domnului, despre firile şi puterile Mântuitorului. S-au stabilit toate aceste lucruri împreună cu ei. De ce s-au despărţit la anul 1054? Şi au început cu interpretări proprii. Au schimbat Crezul. Nu sunt eretici pentru noi, pentru că au şapte Taine; cum le au ei, cu aspectele lor simbolice – dar le au.

Dacă n-ar avea aceste şapte Taine ar fi eretici. Este numai o greşeală confesionala. Dar ne despart foarte importante lucruri de dogma.

Referitor la sfinţii catolici, ei nu făceau dogmatica

când trăiau. Dacă am face o comparaţie între Sfântul Serafim de Sarov şi Sfântul Francisc de Assisi, ei erau sfinţi prin rugăciune, prin lipsuri extraordinare, nu vorbeau de rău. Ei rămân de valoare. Noi discutam aspectul dogmatic. Bunaoara ei au băgat pe Filioque. Au spus ca Duhul Sfânt purcede şi de la Fiul. Prin asta se înţelege micşorarea Sfântului Duh. Care nu este un adevăr. Mântuitorul spune: Care de la Tatăl purcede (Ioan 15, 26). Deci, este limpede.

Ei au inovat încă un lucru: Imaculata Fecioara, adică spun ca Maica Domnului s-a născut fără de păcat. Este o mare greşeala! Atunci care-i diferenţa între naşterea fără de păcat a Mântuitorului şi naşterea Maicii Domnului? Maica Domnului a devenit fără de păcat în momentul în care, la Buna-Vestire, i s-a spus: Duhul Sfânt se va pogorî peste tine şi puterea Celui Preaînalt te va umbri (Luca 1, 35). În momentul acela ea a scăpat de păcatul moştenit de la Adam. Dar nu poţi să spui că s-a născut fără de păcat! Imaculata Fecioara este o mare greşeala!

Pe urma, o alta greşeala: purgatoriul. E o greşeală de dogma, pe care Biserica Catolică l-a inventat. Ei spun ca între rai şi iad mai este un loc de trecere. Este o enorm de mare greşeala.

Biserica Ortodoxă – şi ei eu trăit 1054 de ani sub aceeaşi Biserica – spune ca numai prin Sfânta Liturghie se pot salva sufletele din iad, nu prin purgatoriu. Purgatoriul spune la un moment dat, ca, după ce şi-a ispăşit pedeapsa, omul automat se mântuie. Asta este o eroare.

Mântuitorul spune: Mergeţi în focul cel de veci – în iad –, numai Biserica, prin ajutorul lui Dumnezeu poate să-l scape, căci spune, ca să nu ne pierdem nadejdea: Dumnezeul celor de sus, celor de pe pământ şi celor de sub pământ; va sa zica şi pentru cei morţi, care nu sunt mântuiţi; îi poate pomeni Biserica, aşa îi putem salva.

Unii intra direct în rai, după cum spune Mântuitorul: Şi la judecata nu vor veni; cei care duc o viaţă duhovniceasca, cu frica de Dumnezeu, spovediţi, cu smerenie. Dar, se ştie că exista şi iad. Şi pentru că-i foarte

relativa pocăinţa pe care o facem în vederea mântuirii, nu putem să avem siguranţa mântuirii. Noi, ortodocşii, nădăjduim mântuirea, nu avem certitudinea.

Alta greşeala: nu au Proscomidie. Nu fac Sfântul Trup al Mântuitorului, artos, fac din azima, cum se făcea în Vechiul Testament, azima (pâine nedospita).

Dar ceea mai grava greşeala a catolicilor este primatul papal: Papa se considera vicarul lui Dumnezeu pe pământ. El comanda în numele divinităţii, ca un împărat teocrat.

Apostolii au spus că este Hristos cu noi şi pentru totdeauna. Mântuitorul îi spune lui Petru: Tu eşti Petru şi pe aceasta piatra voi zidi Biserica Mea şi porţile iadului nu o vor birui. Asta nu înseamnă ca Dumnezeu a zidit Biserica pe Petru, ci pe credinţa lui, că a fost foarte credincios – piatra credinţei lui.

În Biserica noastră Ortodoxă n-a condus doar unul din Apostoli, ci a condus Sinodul. La anul 50 s-a făcut un Sinod la Ierusalim – anul adormirii Maicii Domnului. Şi în Sinodul acesta n-a fost Petru preşedinte, a fost Apostolul Iacob, ruda Domnului.

Noi îl acceptam pe Papa ca primus inter pares, adică primul între egali. Aşa îl acceptam, altfel nu!

În concepţia Bisericii Catolice, Papa, în materie de dogme, considera ca nu greşeşte, este infailibil. Dar noi cum să acceptăm lucrul acesta? E o mare greşeala. Şi toate aceste greşeli provin numai după anul 1054.

— De ce au ales sectarii sâmbăta? De ce nu au ales o alta zi: marţea, miercurea…?

— Ziua a şaptea. Exista şapte ere. Prima era este de la Adam la Noe, care a adus potopul ca eveniment.

A doua era este de la Noe la Avraam, care a adus tăierea împrejur, ca eveniment. De aici începe să se nasca poporul evreiesc, cu toată că avea rătăciri de mai înainte. Evreii vin de la „ivir”, înainte de Avraam.

A treia era este de la Avraam la Moise, care a adus Legea, căci nu existau Legile; se ţinea aşa, ca o tradiţie.

A patra era este de la Moise la Nabucodonosor, care

a adus ca eveniment robia babiloniana.

A cincea era de la Nabucodonosor la David şi Solomon, care a făcut Templul.

A şasea era este de la Solomon la Irod, în timpul căruia s-a născut Hristos.

Şi acum a şaptea era, în care trăim, era creştina, care este mântuirea. Dar vine era a opta, ziua a opta ca a şaptea este acum. Duminica este ziua întâi sau ziua a opta, Ierusalimul cel de Sus.

Deci, ziua Duminicii nu este chiar aşa la întâmplare, n-a înviat Hristos degeaba Duminica. Este în era mântuirii.

— Ce ne puteţi spune despre apocatastaza?

— Apocatastaza este o teorie emisa de Origen, în care se spune ca îngerii pierduti vor relua rolul de îngeri buni şi ca iadul va avea sfârşit.

Acest Origen, care a trăit în secolul III, este băiatul Sfântului Mucenic Leonida. Origen are 6.000 de scrieri; era impetuos, cu niciun chip nu putea cineva să-l doboare. L-a încurajat, când era copil, pe tatăl sau în închisoare, îi trimitea scrisori. Aceasta minte nemaipomenita a intrat într-o extremă, sigur, extrema de-a dreapta, considerând ca în marea mi-lostivire a lui Dumnezeu, cum poate să îngăduie Dumnezeu iadul veşnic? Dar nu zice Mântuitorul: Mergeţi în focul cel de veci? Gata! Ce, te-ai obişnuit să crezi ca numai a glumit? Este un mare adevăr! Sau te îndoieşti ca iadul e veşnic? Te îndoieşti atunci ca El este milostiv, astăzi, şi te iartă. Adică astăzi este Dumnezeul milei şi mâine ai dreptaţii. Păi, cine să judece dacă iadul va avea sfârşit? „Ce n-am făcut Eu ca să vă scap de focul cel de veci?” – zice Mântuitorul. „Până la urmă, am dat până la ultima picătura de sânge, şi nu era nevoie să o dau: o cât de mica jertfa dacă făceam, mântuiam neamul omenesc şi-l salvam de la moarte!”

„Ce n-am făcut Eu? V-am dat legi, v-am dat duhovnici, născuţi tot de Ileana şi de Vasile, care vorbesc limbajul vostru, care-ţi cunosc slăbiciunea, nu e un înger să te înfricoşeze, şi i-am dat puterea asta nemaipomenita sa te ierte.

„Ce n-am făcut!” De ce aceasta nepăsare?

Acest Origen a mai scris şi o alta carte Peri arhon, pentru care a fost condamnat abia la 550, la Sinodul V Ecumenic; abia atunci a fost anatematizat. El a interpretat greşit un verset al Scripturii – daţi-vă seama, de-ţi sta mintea în loc – unde spune Mântuitorul ca unii se nasc fameni, alţii se fac ei fameni; dar nu te face famen în sensul că te scopesti, ci te înfrânezi. Căci, dacă tu te abţii de la împreunare, eşti famen. Adică nu pui în mişcare organele respective. Pentru ca ce merit mai ai dacă nu mai eşti buhai şi eşti bou? Şi atunci l-au anatematizat, pentru ca lucrările lui progresau în popor şi el s-a castrat. „Şi dacă a făcut-o Origen, de ce să nu o fac şi eu?” Are dreptate, pentru ca Origen era acceptat de Biserica, era publicat. Şi atunci l-au anatematizat. Biserica, însă, a anatemizat numai greşelile, căci are 6.000 de scrieri foarte, foarte prodigioase.

Uite, bunaoara, Origen spune vorba asta: „Dumnezeu ne iubeşte mai mult decât ne urăşte satana!” Şi este foarte important să ştii acest lucru. Dumnezeu face mai multe pentru mântuirea noastră, decât face satana pentru pieirea noastră. E normal, dacă ne iubeşte! Câte nu face o mamă pentru copilul ei pe care-l iubeşte, decât altul care-l urăşte!

A fost o minte prodigioasă, în sfârşit, a avut momentul lui istoric, pot să zic epoca lui. El scrie apocatastaza…

Intelectualii de azi

— Eu, când am citit Patericul [egiptean], am văzut ce putere de concentrare era într-o simplă fraza în comparaţie cu romanul Mizerabilii a lui Victor Hugo. Asta datorită trăirii pe care o aveau sfinţii. Şi chiar spune la canonul 87 al Sfântului Vasile cel Mare, la subînsemnare canonica: „Orice cuvânt al Sfinţilor Părinţi are putere canonica”, chiar dacă nu are canoane date, ca nu toţi Părinţii au dat canoane, tot ce au spus ei este adevărat.

— Cum trebuie să participe un intelectual la viaţa Bisericii şi care este slujirea lui?

— Să participe ca şi un neintelectual, să parti-cipe cu smerenie la învăţătura creştină, să ia parte la Liturghie de la început până la sfârşit, să fie spovedit şi el ca orice creştin. Nu ne interesează că este intelectual sau neintelectual. Nu interesează atât de mult să cunosc adâncurile Sfintei Treimi, dacă n-am în inima mea pe Sfânta Treime. Şi poate să fie un neintelectual şi să aibă pe Sfânta Treime în inima lui.

— Deci nu are o altfel de slujire?

— Exista o singură cale: smerenia. Foarte frumos este să învete ca să cunoască sa explice înva-taturile creştine, dar se cere cu orice chip smerenie şi supunere.

Nu eu spun lucrul acesta. E spus de inşi cu mare trăire care au intuit: nu în îngrămădirea de ştiinţa sta valoarea unui om, ci – sunt silit să spun – în smerenie, fiindcă cu cât se smereste mai mult, cu atât rezolva mai multe probleme. Este mai greu ca un intelectual să accepte o trăire în rugăciune. Dar şi intelectualului i se cere o stare de prezenta, pentru ca nu putem desfiinţa valorile şi treptele. Chiar spune un Sfânt Părinte ca rădăcina tuturor răutaţilor este neştiinţa. Şi are dreptate; dar aici este vorba despre o ştiinţă a mântuirii, nu o ştiinţă teoretica, raţionalista – ca poţi chiar cu Hristos „în mâna" sa te osândeşti! Pentru ca nu exista iadul în cunoştinţa de Hristos.

Intelectualul, în poziţia lui, să fie convins ca Dumnezeu i-a dat lui putere să scrie aşa acolo! Şi fac legătura cu un cuvânt al lui Hristos, care dacă ar fi respectat, ar fi foarte multă stare de trezvie. El zice ca: Fără de Mine nu puteţi face nimic! Gata! Eu sunt vita, voi sunteţi mlădiţele. Cum s-ar putea face mlădiţele dacă nu exista vita? Hristos este cinstit şi ne va ajuta foarte mult, fiindcă finalitatea este ca mlădiţa sa rodeasca. Deci, scopul tău este şi scopul Lui – sau scopul Lui este şi scopul tău. Din nefericire, lucrul acesta este trecut cu vederea. Omul zice ca el „face". În cerbicia lui el zice: „Am făcut, am dres..." Pe la anul 490, la Cartagina s-a ţinut un Sinod local. Printre multe puncte care au făcut obiectul

dezbaterilor din Sinod a fost şi acesta, con-semnat în canonul 124: „Cine zice ca fără de Mine (de Hristos) poate ceva – anatema să fie!”

Vedeţi câta atenţie dădea Biserica acestui citat. Pentru ca, dacă tu ştii ca Dumnezeu te ajută, tu eşti prezent mereu! Şi, dacă eventual vine moartea, Dumnezeu te va lua pe tine în ce te va găsi – te va ferici sau te va judeca. Aşa ca intelectualul, acolo unde este, să fie convins ca ceea ce face, face cu harul lui Dumnezeu, ca Dumnezeu îl ajuta. Nu i se cere să facă mii de metanii. I se cere, şi lui, o stare de prezenta.

Orice clipa poate să fie un timp şi orice suspinare poate să fie o rugăciune. Pentru Dumnezeu! Exista o lume călugărească care se deosebeşte de cea laica, deşi, în mare, călugăr înseamnă creştin bun. Căci Dumnezeu n-a făcut special rugăciuni pentru călugări. Însă călugăria nu poate fi prinsă în niciun citat, în nicio cuprindere filosofica. E dincolo de înţelegere, pentru că este o luptă continua cu Dumnezeu. Omul este creat de Dumnezeu cu voinţa libera, cu raţiune şi cu afecte. Deci, dacă mergi la mănăstire şi-ţi tai voia, eşti în lupta cu Creatorul, care te-a lăsat cu voinţa libera. Şi atunci trebuie să birui cu orice chip, şi lui Dumnezeu îi place acest lucru. Cum şi Iacob s-a luptat cu Dumnezeu şi L-a biruit – în sensul acesta: trebuie să te pierzi ca să te găseşti! Trebuie cu orice preţ să te instalezi într-o personalitate îngerească. Vorbesc despre călugări, dar nu e oprit nici unui mirean de a se „subţia” cât mai mult.

Astfel ca, domnule intelectual, trebuie să fii prezent la Dumnezeu, să ai în cugetul tău momente de ţâşnire: „Doamne, iartă-mă!” Şi este foarte mare lucru. Eu nu cer o mie de metanii, dar întreb: de ce ai rămas bulgare, te-ai culcat ca un bulgare, fără să zici măcar „Doamne, Dumnezeule, ai grija de mine”? În felul lui, fiecare ins este obligat să ţină o relaţie cu Dumnezeu, de evlavie.

Dacă m-ar întreba cineva să-i spun într-un cuvânt ce este cultura, i-aş răspunde: armonie! Dacă m-ar întreba un altul, mai pretenţios, să-i spun, într-un cuvânt, Biblia ce

este, i-aş răspunde: armonie! Altfel spus: eşti intelectual – fii armonios cu Cel ce te-a creat!

— Şi ce ne facem cu filosofii?

— Filosofii, deocamdată, aşa din punct de vedere mai tare, pot să spun că n-au creat decât nişte noţiuni, dar nu au rezolvat nicio problemă.

— Au stricat foarte mult?

— N-au stricat; să încercăm să-i iubim şi pe ei pentru că vorbesc foarte frumos, chiar dacă la suprafaţa lucrurilor.

— Sunt cumva utili?

— Una este cum spune şi Kant: „Două lucruri îmi umplu sufletul de admiraţie: cerul înstelat de deasupra mea şi legea morala din om!” Asta o spune un mare filosof.

Deci, prin asta înseamnă ca el a depăşit o serie întreagă de lucruri de catedra, în sfârşit, pentru lumea care doreşte să le asculte, foarte frumos spuse. Dar un creştin adevărat pune mâna pe stele, este printre stele, nu numai le admira. Deci, iată ce înseamnă să trăieşti în Hristos.

— Cum vedeţi implicarea Bisericii în societate?

— Zic şi eu, cum zicea cineva: „Părinte, când să mergem la biserica?” „Când bat clopotele!”

Mai întâi de toate trebuie să aducem la cu-nostinta oamenilor învăţătura creştină, deoarece, spune şi Apostolul: Credinţa vine din auz.

Dar, ma întreb: de ce nu ştie învăţătura, în veacul nostru de acum? N-a auzit nimeni bătaia clopotelor? Clopotele nu bat niciodată pentru amuzament. Ci bat pentru ceva de natura sufletească, care ne atrage atenţia: „Cheamă vii, plânge morţii, împrăştie viforele!” – împrăştie dracii şi trăsnetele.

Au trecut prin Taina respectiva şi acum vor să ducă o viaţă fără răspundere? Să fie atenţi la ce se propovăduieşte, să meargă la biserica sa audă, ca nişte credincioşi. Oare trebuie să mâncăm din pomul oprit pentru că avem libertate? Nu! Avem mai departe nişte porunci care ne ţin într-o oarecare înfrânare în vederea

armonizării. Chiar împreunarea dintre soţi se face cu o oarecare rânduiala. „Mai rarut e mai drăguţ!”

— Individualismul este, se pare, o boală a societăţii. Se extinde, oare, şi asupra credincioşilor?

— Da, este într-adevăr un mare defect la momentul istoric în care trăim. Însă nu vreau deloc să cred că acestea sunt nevindecabile.

Noi suntem atenţi cu ceea ce, de fapt, am luat cu noi când am plecat mai departe, la un drum mare care se face cu primul pas, dar pus bine, pe direcţie. Individualismul nu a făcut decât să izoleze unul dintre scopurile principale ale creării omului. Omul nu este creat numai pentru el singur, el este creat pentru întreaga umanitate. Pentru ca tragedia întregii umanităţi trebuie trăita ca pe propria noastră nenorocire. Noi purtam o răspundere şi pentru cel care este lângă noi.

Acesta este sensul educaţiei creştine despre creaţie pe care trebuie să o ştim. Din momentul în care s-a izolat, a făcut o semiasociaţie cu diavolul, pentru ca asculta numai de gândurile proprii.

Lucrul primordial în concepţia creştina este jertfa; condiţia ca să te mântuieşti, respectiv ca să luminezi, este să ştii să te jertfeşti.

Apostolul Petru, la Schimbarea la Faţă a Domnului, I-a spus: Doamne, bine ne este noua să fim aici. Să facem trei colibe... Parca se îngemăna Cerul cu pământul. Însă Mântuitorul i-a răspuns: „Bine, Petre. Dar ce facem cu jertfa de pe Golgo-ta?” O asemănare cu ideea de jertfa este lumânarea: un fitil ca să lumineze trebuie să ardă. Condiţia ca să luminezi este ca să te jertfeşti. Asta este explicaţia lumânării sau a candelei. Şi dacă nu ştim să jertfim, stam pe loc.

Individualitatea este o mare pierdere, însemna să fii izolat de Creator şi să devii margine, iar marginile sunt ale dracilor, cum spun Sfinţii Părinţi.

— Părinte, cum să explicam lipsa de iniţiativă, pasivitatea oamenilor din Biserica astăzi?

— Dumneavoastră nu vă legaţi de nişte defecte ca să

creaţi prin asta o problemă şi o întrebare. Pentru ca eu, când a fost să plec la mănăstire, acum vreo 50 de ani, au vrut să mă oprească foarte mulţi inşi, chiar unul din cei cu nume mare, ministru al cultelor pe atunci, spunându-mi ca în mănăstire sunt căderi şi decăderi de tot felul. Dar eu i-am răspuns ca mă duc la mănăstire pentru Hristos. Nu mă interesează ce este acolo, ci învăţătura Scripturii: Cine lasa mama, tata, fraţi, surori… şi îmi urmează Mie… Şi m-am întâlnit cu ei după zeci de ani. Şi m-au întrebat: „Ce-ai văzut acolo?” „Ce aţi spus voi am găsit, dar nu credeam să găsesc şi sfinţi!”

Deci, punctul de orientare este învăţătura cres-tina, sunt sfinţii lui Dumnezeu care sunt asemenea noua, nu defectele. Dacă îngeri au fost şi au căzut, Apostoli au fost şi au căzut, nu înseamnă ca aceste căderi caracterizează învăţătura mântuitoare a Mântuitorului. Dar, dacă eşti dibaci, poţi foarte multe să înveţi din căderi, căci te aduc la smerenie, sau să poţi pricepe cum, indirect, dracul mărturiseşte pe Dumnezeu, prin ispite. Pentru ca însăşi existenta lui demonstrează existenţa lui Dumnezeu, pe care el nu o vrea la oameni. Pentru că se mai spune şi acum ca nu exista Dumnezeu.

Cum să caracterizam noi un om care îndraz-neste să spună lucrul acesta? Dar Dumnezeu îl rabda, totuşi…

— Credeţi că se poate trai o viaţă total în afară de Hristos?

— Nu se poate! În afară de Biserica, nu exista nimic, nu exista mântuire! Nu exista decât eşecuri şi, dacă vreţi – trebuie să o spun – exista iad, în afară de Biserică. Dacă dumneavoastră puneţi în slujba lui Dumnezeu toate gândurile, atunci, într-adevăr, sunteţi omul lui Hristos, omul de valoare al Bisericii. Şi, ca să fii omul lui Hristos, este să ştii să te smeresti cu adevărat. Să nu se creadă ca fără smerenia aceasta va primi cineva câtuşi de cât bucuriile raiului şi ale fericirii veşnice! Nu exista, dragii mei! Şi pe urma, dacă trăieşti cât de cât într-o viaţa creştina, a iubirii şi smereniei lui Hristos, deja eşti în veşnicia fericirii, deja se conturează mai pe văzute chiar,

împărăţia lui Dumnezeu, în tine.

Noi nu trebuie să vorbim de împărăţia veşnica din viitor, trebuie să recunoaştem că exista în noi aceasta fericire. Dar, mai întâi de toate, nu trebuie să ne gândim la mântuire, ci la cucerirea lui Dumnezeu, care se realizează prin smerenie, şi atunci eşti asigurat pentru mântuire.

— Cum poate fi privit progresul, civilizaţia?

— Civilizaţia este una şi trăirea creştina este alta. Însă, un om civilizat poate mai uşor să se adapteze învăţăturii creştine, care e prea justificată, are o prea mare ordine, e prea argumentata ca să nu o crezi.

Uite, se spune ca poporul roman era foarte drept, creator: cucereau şi zideau. Înainte de veni-rea Mântuitorului le-a dat biruinte acestor romani, să zic aşa, să pregătească oarecum lumea pentru o învăţătură divina extraordinara, pentru ca ei erau mai civilizaţi.

Deci, civilizaţia joaca un rol pozitiv, dar nu mântuitor. Şi ea învaţa să nu furi şi ea învaţa să nu fie… dar, totuşi, în miezul civilizaţiei acesteia au ajuns păcate aşa de grave, pentru că nu a avut o înfrânare creştina.

Civilizaţia trebuie ajutata, pentru că au fost popoare drepte, dar nu mântuitoare. Îmi place să merg la drum cu tine ca ştiu ca nu mă furi, ca ştiu ca nu mă pârasti, ca ştiu că eşti un om civilizat.

Vedeţi dumneavoastră, Biserica creştina nu învaţa mai întâi, ci sfinţeşte! Pentru că se referă, nu la a cuceri pământul, ci la a cuceri împărăţia cerurilor.

Modernismul nu este vinovat că eşti tu leneş şi nu ştiu ce. Poţi să fii în pat cu puf şi să te rogi la Hristos, şi eşti la fel cu unul care doarme pe scândura.

Prea mare modernism nu se recomanda pentru că te poate duce la moleşeala, la leneviri, la scăderi.

Să ştiţi ca suferinţa te subţiază mai mult şi te aseamănă mai mult cu numele tău ca om mântuit, ca om veşnic.

— Cum vedeţi implicarea, în condiţiile actuale, a unui creştin în politica?

— În întrebarea dumneavoastră de la început se vede

ca a face politica este o greşeală. Nu este deloc o greşeală. Politica înseamnă a ţine un cântar în mâna şi al potrivi întotdeauna drept. Cât mai mulţi creştini în politica este foarte bine, dar cu conştiinţa adevărului.

— Ne puteţi spune care sunt consecinţele pietismului în viaţa Bisericii?

— Draga, Biserica nu poate fi nebiruitoare ori în ce împrejurare ar fi şi ce momente istorice ar crea sub dârzenia credinţei oamenilor. Este nebiruita până la sfârşitul veacurilor. Ferice de cel care pricepe lucrul şi-şi mântuieşte sufletul. „O, de aţi cunoaşte valoarea omului, dăruita lui de Dumnezeu!” Nu trebuie văzut şi nici create puncte de vedere sau de orientare, negativismele care exista prin toate părţile. Sunt mii de secte, dar asta nu înseamnă ca Biserica Ortodoxă, adică Biserica Adevărului, nu va birui.

— Credeţi ca pietismul ar fi o atitudine sectara?

— Dumneavoastră, mai întâi de toate, ocupaţi-vă de sufletele dumneavoastră şi nu va ocupaţi de-a înregistra defectele, pe ici, pe colo. Căci învăţătura creştină spune cum spune Mântuitorul: „Faceţi ce va spune, nu faceţi ce fac ei!” Dar prin asta a vrut să spună sa nu oprim viaţa pe loc. Îi priveşte. Trebuie se va obişnuiţi să vă controlaţi propria viaţa. Aceste tragedii sunt şi datorită defectelor mele personale. Tragedia umanităţii trebuie să o plângi ca pe propria ta nenorocire. Nu trebuie judecaţi, căci sunt multe slăbiciuni. Mai întâi de toate poţi să fii subiectiv tu, când vezi lucrurile acestea. Pentru ca s-ar putea întâmpla că se ia o măsura pentru salvarea lucrurilor şi tu, care nu ştii decât direct, văzând lucrurile, să nu-ţi dai seama de tactica pe care o foloseşte ca să salveze lucrurile. Şi ai judecat negativ.

— Ce ne puteţi spune despre posibilitatea criticii în Biserica? Exista critica ziditoare în Biserica?

Cuvântul critica nu înseamnă decât a judeca pe cineva. Dar critica încununează opera!

Adevărul trebuie aparat de orice fel de creştin. Căci, chiar dacă un cleric, superior, n-ar susţine adevărul –

vorbesc despre adevărul ortodox, adevărul mântuitor – poate să fie înfruntat, căci nu înfrunţi cleric, ci înfrunţi eretic, fiind vorba de adevăr.

E îngăduita critica, dar nu judecata… Stai cu ochii pe celălalt, dar nu stai cu ochii pe tine!

Taina mântuirii omului pentru fiecare om se săvârşeste pe cruce, în înţelesul ca crucea este cel mai mare folos al pământului. Jertfeste a nu-l judeca pe acela că a greşit. Iar dacă te bagi în biserica unde e harul lui Dumnezeu şi judeci pe preot, amarnic greşeşti! Obişnuiţi-vă toţi să vedeţi acolo pe Hristos.

Un mare pustnic, care a primit din satul lui un credincios – şi în satul lui era un om foarte defectuos –, a întrebat: „A lui cutare e tot aşa?” „Tot aşa-i părinte!” Şi a zis părintele: „Of, of, of!” a doua zi a venit îngerul la pustnic şi i-a zis: „M-a trimis Dumnezeu să te întreb: unde să punem sufletul omului acela, că a murit asta noapte, în rai sau în iad, ca tu l-ai judecat?” S-a căit toată viaţa în plâns şi în amar cerând de la Dumnezeu un semn de iertare, şi nu a primit încă.

Întreaga tragedie a omenirii e în funcţie de nenorocirea vieţii noastre! Dacă e iubire, e iubire, nu ne mai jucam. Dacă sunt om, sunt om, cu inima, cu mâini şi cu degete! Învăţătura creştină este integritatea fiinţei omeneşti. Judecarea asta înseamnă a ţine viaţa pe loc.

— Dar mulţi spun ca ei nu răspund decât de păcatele personale şi nu se amesteca în restul…

Nu mă interesează ce spun ei, ce spune Hristos ma interesează! Şi Hristos a spus: Să vă iubiţi unul pe altul… Să iubiţi pe duşmanii voştri, acesta este răspunsul.

Oricum ar fi de bubos, preotul acesta are harul să te lege şi să te dezlege. Trebuie cu orice chip să nu mai judecaţi preoţimea. Biserica trebuie caracterizata după spusele Mântuitorului. Nimeni nu a plecat să slujească învăţătura Mântuitorului fără cuvintele Mântuitorului. Dar, iată, pe drum s-au întâmplat atât de multe lucruri: un Petru s-a lepădat, dar asta nu înseamnă ca învăţătura creştină nu a fost adevărată. Dar Petru s-a ridicat cu totul

dincolo, mai mult decât căderea lui.

Dumnezeu ne iubeşte mai mult decât ne urăşte dracul! Asta înseamnă un îndemn nemaipomenit pe care trebuie să ni-l însuşim.

Dumneavoastră ştiţi ce vă spun eu acum: sunteţi vinovaţi de faptul ca acela este vinovat! Asta-i răspunsul! Adică trebuie să-l iubeşti, trebuie să nu-l urăşti, iar pentru poziţia ta morala, pentru poziţia ta creştina îl ajuta harul lui Dumnezeu şi pe acela, chiar dacă tu nu i-ai spus niciun cuvânt, dar ai avut curajul să-l preţuieşti, neurându-l – măcar asta – tu l-ai ajutat foarte mult: „Doamne, miluieşte-l!” Ai început să iubeşti pe vrăjmaşul tău? Cu orice chip nu te izola. Degetul acesta care este cel mai mic şi pare cel mai neînsemnat este o valoare în componenta fiinţei trupeşti.

Dacă încercaţi să iubiţi oamenii ca pe Hristos, atunci dumneavoastră nu aţi mai vedea ca el gre-seste. Nu vă doare inima de el pentru că a greşit, dar constataţi, chiar cu drac la mijloc, că a făcut cutare şi cutare lucru vrednic de iad.

Bucuria duhovnicească

— Cum să luptăm împotriva duhului tristeţii?

— Să fiţi veseli. Draga, eu ştii ce vă spun, cu toată siguranţa: ori şi ori şi oricare ar fi motivul unei întristări sau al unei mâhniri, este numai de la draci! N-avem motive. Dacă îţi creează starea aceasta de agitaţie, de tristeţe, îşi face cuib satana şi-şi cloceste ouăle; nu mai poţi iubi, nu mai poţi vedea cu perspi-cacitate nitel în viitor, cu raţiunea care ţi-a dat-o Dumnezeu, nu mai poţi, pentru ca tu eşti trist. Adică nu eşti în stare de nimic – o stare drăcească foarte greu de suportat. Când sunteţi trişti, gândiţi-vă la lucrul ăsta: „Stai, că este ceva drac aici!” Şi nu acceptaţi.

— Ce să facem să scăpăm de împietrirea inimii?

— Astea sunt lucruri care nu depind de un ajutor din afară. Astea depind de tine. Eu v-am dat o soluţie. Nu să vă mângâiati cu faptul că le auziţi. V-am dat un sfat: să fiţi veseli.

Cum să fiu vesel – poate să spună cineva – când nu pot să fiu? Dacă eşti vesel, inima se desface şi ea, este receptiva. Pentru ca inima este adâncul cel mai adânc, cel mai profund din toate organele noastre pe care le avem. Inima este făcută de Dumnezeu ca să poată sta şi El în ea, nu este ca orice organ. Inima asta, pe care o avem noi şi bate şi punem mâna pe ea, este un simbol al inimii. Inima este dincolo de ea. Are o profunzime dincolo de conştiinţa. Poarta în adâncul şi în profunzimea ei acel punct extraordinar, pe care l-a făcut Dumnezeu chip şi asemănare, acolo unde spune Mântuitorul: vom veni cu Tatăl şi locas la el Ne vom face. Asta este chipul şi asemănarea, nu picioarele şi ochii şi urechile. Mintea este un subordonat al inimii.

— La inima asta cum ajungem?

— Este foarte uşor. Baga-ţi mintea acolo şi zi: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul!” Deci, dacă ai o stare de veselie, de descongestionare, de dispoziţie, inima se desface şi ea.

Ce înseamnă asta: „Eu sunt amărât”? Cum eşti amărât, când Hristos a înviat, când suntem înţelegători în ceea ce priveşte crucea pe care trebuie să o ducem şi noi. Un om care crede în Hristos este vesel, e plin de nădejde, ca Hristos nu-l lasa cu niciun chip. Şi aceasta stare continua de veselie pe unde trăieşti, este şi o stare de rugăciune şi o trăire creştina şi de inima prezenta la Dumnezeu. Pentru ca asta este secretul: să ai inima prezenta. Pentru ca Dumnezeu nu are nevoie de cunoştinţele tale, ştie ce vrei. Are nevoie de cererea ta, de atenţia ta. Vezi, nişte părinţi, mama şi tata, când vad pe copilul lor că-şi pune toată nadejdea în ei, mor de dragul lui şi nu ştiu ce să-i mai dea.

Exista la Psalmul 130: Doamne, n-am umblat la cele înalte, nici la cele mai minunate decât mine, dar sunt ca un copil înţarcat, care se uita cu jind la sânul maicii sale. Pentru că-i înţarcat şi nu mai vine laptele, care e un aliment complet, adică harul lui Dumnezeu. Eu asta fac: să curgă harul lui Dumnezeu, dar să fiu cu gura căscată.

Hristos este Dumnezeu, a luat chip de om, de vierme, ca noi, nemulţumiţi şi nesatui şi în tot felul rai. Ce cinste pe neamul omenesc! N-a venit să spună altceva decât ceea ce a spus pentru mântuirea noastră. Nu te teme turma mica, îndrăzniţi, Eu am biruit lumea! Şi noi putem să biruim lumea, nu cu puterea noastră, ci cu puterea Lui. Vă daţi seama câta putere avem noi. Dracul e un tolerat, nu este o putere. Nu trebuie să ţineţi cont că va schimba gândurile. Lupta din rasputeri, dar lupta ca un hoţ, fără putere.

Noi, prin Botez, am primit haruri deosebite, avem şi înger păzitor. De ce nu daţi atenţie mai multă la îngerul păzitor? Ştiţi, frăţiile voastre, ce spune într-un loc: „Este cu neputinţa sa nu mori dacă vezi un înger în adevărata lui lumina!” Îngerul este cu noi, ne pazeste. Hristos s-a întrupat în chip de om (de vierme), în adâncul mizeriei omeneşti, nu ca să anihilize fiinţa omeneasca, ci s-o transfigureze.

Aţi văzut ce scrie la Canonul îngerului păzitor: „Sfinte îngere, fa rugăciuni de obste cu îngerii toţi pentru mine păcătosul!” Şi îngerul păzitor se roagă cu toţi îngerii, că nu-l refuza, nu-i răspunde: „Nu vreau!” Adică este o unitate nemaipomenita, îi place lui Dumnezeu să fie rugăciune, şi îngerii toţi sunt una cu plăcerile lui Dumnezeu. Dar mai spune într-un loc aşa: „Dacă diavolul ar fi întruchipat în om, cu degetul mic poate răsturna pământul, dacă ar avea puterea de la început”.

Da, dar nu mai are putere, decât numai vârful cozii mişca, restul nu mai are, i-a omorât-o Hristos. Dar îi este îngăduit să ne ispitească pe noi, ca, ispitindu-ne, noi să ne încununam, să ne trezim, să vedem cine suntem.

Dracul joaca un rol de mântuire indirect. Suferinţele îţi aduc nişte înţelepciuni adânci şi te fac să te gândeşti serios la mântuirea ta. Dar, vă daţi seama cine ne pazeste pe noi? Îngerul păzitor îl face praf şi ţăndări pe drac, care nu mai are nicio misiune, este un apostat. Îngerul păzitor este în misiune. Lupta este între ei şi câştiga acela de partea căruia suntem noi cu faptele noastre. Şi nu ne-ar fi

ruşine să-l părăsim pe îngerul păzitor, să-i dăm câştig de cauza diavolului, duşmanul îngerului, dus-manul nostru, cu nepăsarea, ba şi cu căderi directe? Şi totuşi, Dumnezeu, în mila Lui, ne-a dat putinţa sa ne ridicam prin spovedanie. Va sa zica e o îngăduinţa continua pentru salvarea fiilor Lui, oamenii.

Aşa că, pentru faptul că sunt împietrit cu inima, nu mai merit nimic. Inima trebuie să fie flexibila continuu, nu piatra! Inima calda, fierbinte.

Nu permiteţi gândurilor rele să vă cuprindă. Dacă vin, goniţi-le cu rugăciunea, fără meditaţii prea multe la rugăciune. Unul împingea în uşa şi dracul împingea şi el pe partea cealaltă să intre la el. Iar asta zicea: „Doamne, miluieşte!”, cu jumătate de gura, superficial. În sfârşit, dracul deschidea mai mult uşa sa între la el. Dacă a văzut ca intra dracul, a suspinat din adânc: „Doamne, nu mă lasa!”, şi îndata a dispărut dracul. Şi plângea. Şi a apărut Mântuitorul: „Doamne, de ce nu m-ai ajutat?” „Când m-ai chemat cu adevărat, te-am ajutat!”

Melcul merge încet, dar merge cu casa cu tot. Te rogi încet, te rogi tainic, dar roagă-te din inima, ca altfel este numai spoiala, nu rugăciune.

— Dacă slabeşte credinţa ce putem face?

— Dacă eşti într-o stare de recrudescenta interioara, sigur slabeşte credinţa. Să nu slăbească! Chiar şi la sfinţi se constata o viaţă de oscilatie, o ridicare şi o coborâre. Pentru ca, te mai părăseşte harul, ca să nu te mândreşti, să nu spui: „Ia uite eu unde am ajuns!” Te mai părăseşte harul ca să te smeresti. Dar nu trebuie să-ţi pierzi credinţa. Tu trebuie să fii mereu prezent. Ca nu rezolvi atât de mult prin rugăciunea care o faci, ci prin harul lui Dumnezeu, ca tu vrei cu orice chip ajutorul lui Dumnezeu. Pentru ca imediat vine satana să-ţi folosească mintea; nu trebuie se va speriaţi, el nu se astâmpăra. Dumnezeu ştie ce vrei tu, nu te speria deloc, tu continua rugăciunea. Dacă ziceţi: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, paca-tosul”, îl sperie pe dracul. Pentru că este puterea numelui pe care nu o poate suporta satana. Vezi?

E lipsa de o trăire interioara şi adevărata, nu raţionala. Ar trebui să înţelegeţi singuri lucrurile acestea!

Iar în legătura cu oscilatia asta care şi la sfinţi se constata, exista un cuvânt la Sfântul Apostol Pavel care spune aşa: aduceţi-vă aminte de mai-marii voştri, care v-au vestit vouă învăţătura lui Dumnezeu, la a căror sfârşit privind, să le urmaţi credinţa (Evrei 13, 7). Adică, la sfârşitul vieţii ei s-au desăvârşit şi au cuvântul puternic şi întreg. Deci, dacă noi suntem în lupta, acum ne ajuta harul lui Dumnezeu. Dar lupta este toată viaţa, ne ispiteşte continuu.

Oare să ne rugăm numai când ne ispiteşte satana? Să ne rugăm fără să ne ispitească! Dar, dacă ne ispiteşte şi Dumnezeu îi da voie, este un prilej în plus să nu mă stăpânească fiara asta nenorocita. Avem nevoie de o stare de prezenta continua, căci harul lui Dumnezeu ne ajuta. Ca nu putem fără harul lui Dumnezeu să ne mântuim. Este cu neputinţa sa te mântuieşti, oricât ai fi de nevoitor, numai cu faptele tale, fără harul lui Dumnezeu. Vezi cum i-a spus Sfântului Siluan Athonitul, Hristos: „Gândul la iad şi nadejdea la Mine”. Adică nu te mântuiesc faptele tale; chiar Sfântul Antonie cel Mare spunea că nu se mântuieşte, şi cine era Sfântul Antonie? Faptele omului nu-l mântuiesc fără harul lui Dumnezeu. Spune Mântuitorul: Ceea ce la om este cu neputinţa, la Dumnezeu este totul cu putinţa. L-a întrebat Sfântul Apostol Petru: „Ce facem, Doamne, cine se mai mântuieşte?” Deci, nu faptele noastre ne mântuiesc, ci mila lui Dumnezeu, dar să fim noi prezenţi. Nu meriţi tu atâtea haruri, decât dacă eşti într-o smerita prezenta.

Uite, Sfântul Chiric cu mama lui, Sfânta Iulita, care era chinuita de păgâni. Sfântul Chiric era mic, până la genunchii lui mamă-sa, şi a zis: „Şi eu cred în Hristos!” Şi i-a trântit ăla o cizma în burta şi l-a repezit de zid şi l-a omorât pe loc. Şi-i pus copilul ăla în rândul mărturisitorilor. Sfintele moaşte ale lui Chiric, mititelul acela, cu mare cinste le mişca preotul.

Vedeţi ca într-un cuvânt este cuprinsa toată

mântuirea? O stare de dispoziţie interioara, de ce tristeţe? A înviat Hristos! Suntem botezaţi, avem înger păzitor, Dumnezeu ne învaţa: „Cereţi-Mi, ca Eu vă dau; cine-ţi da piatra în loc de pâine? Şi Eu să nu vă dau vouă pâine, puţin credincioşilor? Asta este puţina credinţa! Încercaţi, nu vă lăsaţi deloc! La măsura voastră. Mulţumiţi-vă cu daruri mici, nu cereţi daruri mari; este o greşeală! Un dar pe care îl ai nu e mic, este tocmai ce-ţi trebuie ţie! Dar omul, în nesăbuita lui mândrie şi dorinţa, vrea tot cerul într-o clipă! Nu! Tot cerul este al tău, dacă eşti prezent şi smerit! Nu se poate fără smerenie nimic. Să ştiţi!

Exista o carte „Viaţa Sfântului Nifon”. Pe acest sfânt îl caracterizează îndeosebi smerenia. Şi să vedeţi ce descoperire a avut de la Dumnezeu, nici nu vă daţi seama: la moarte au venit sfinţi cuvioşi şi mucenici să-l ia, a venit chiar Mântuitorul. Pentru ca el a zis: „Doamne, cât aş fi eu de fericit să vii şi Tu la moartea mea!” L-au luat dinainte, să-şi vadă locul în cer.

Toate aceste lucruri le realizează smerenia. Asta-i singura cale. Dar nu va desconsideraţi că a făcut Sfântul Nifon şi noua ne e cu neputinţa. Nu! La măsura ta, străduieşte-te şi tu. Sfântul Apostol Pavel spune: Împărăţia cerurilor s-o ia cu navala. La un concurs aleargă mulţi, dar cine aleargă sincer, nu aleargă degeaba. Cine se duce la concurs, să nu se gândească ca nu câştiga; toţi câştiga în final, dacă au alergat cinstit, dar doar unii iau premii.

Exista pahar mic, pahar mare şi pahar foarte mare, care sunt pline toate. Paharul mic nu-i supărat ca nu încape în el cât cuprinde paharul mare. Paharul mic este satisfăcut că este plin. La măsura lui, el a luat premiu, şi-a umplut paharul. Este în funcţie de har şi harul nu se da decât dacă este omul smerit. Omul, dacă este sincer şi smerit, este plin la măsura lui; este atât de satisfăcut, încât nu-şi mai bate capul ca altul ar fi mai fericit ca el.

Frăţiile voastre aţi auzit de Sfântul Ioan, că i se spunea Apostolul pe care-l iubea Iisus. Dar ce, pe ceilalţi nu-i iubea Iisus? îi iubea, dar Sfântul Ioan Evanghelistul avea o putere mai mare, de a acapara mai multă iubire.

Dumnezeu trebuia să-l ţină plin mereu, că era pahar mare. Dar pe toţi Apostolii îi iubea Iisus şi toţi erau plini la măsura lor. Şi atunci nu se mai justifica ticăloasa aia de invidie. Că se constată că niciodată nu te suferă unul care are o viaţă mai slaba decât a ta. Chiar între mireni şi călugări. Sfântul Ioan Gura de Aur spune despre călugărie ca acesta este drumul către care trebuie să vină toţi. Dar nu toţi se pot duce la mănăstire. Nu-i nimic. Rămân acolo ca paharul cu măsura lor şi se desăvârşesc acolo unde sunt. Nu numai călugării se mântuiesc. Ei ţin de cuvântul cel mai înalt, vârf al Scripturii: Vrei să fii desăvârşit? Deci au fost invitaţi. Pentru ca poruncile sunt porunci care te mântuiesc şi sunt şi sfaturile evanghelice, care te invita mai mult la desăvârşire. Dar asta nu înseamnă ca omul care are nevasta nu se mântuieşte. Orice mântuit este fericit, e înger. Dar sunt ceruri şi ceruri, sunt locasuri şi locasuri. Sunt desăvârşiţi à la Sfântul Antonie cel Mare, Sfântul Ioan Gura de Aur, dar asta nu înseamnă că nu sunt fericiţi şi ucenicii lor, care s-au mântuit; căci orice mântuit este un înger.

Rugăciunea – foc duhovnicesc

Treptele păcatului

Când am vizitat muzeul de la Mănăstirea Putna – nu cum e aşezat acum, ci cum era aşezat atunci – m-a întrebat staretul de acolo – care acum este arhiereul Gherasim Cocoşel de la Radauti – ce piesa mi-a plăcut cel mai mult de la muzeul lui Ştefan cel Mare. Se aşteptau toţi ca să zic că mi-au plăcut nişte steaguri împunse de suliţe, erau nişte clopote, erau nişte veşminte, era şi o cruce din aur, care avea şi lemn de la Sfânta Cruce în ea, data de un împărat lui Ştefan cel Mare, şi se aşteptau să zic dintr-astea.

„Am observat un lucru pe care sfinţiile voastre îl neglijati!” Pe tocul uşii la intrare în camera muzeului era un pomelnic scris de Ştefan cel Mare, cum să fie el pomenit după moarte – acela îl reprezenta pe Ştefan cel Mare! se gândea la moarte, cum să fie pomenit, se gândea la mântuire. Asta a fost observaţia mea. Acel pomelnic este scris în limba slavona cum să fie el pomenit în fiecare zi a

săptămânii.

Crucea i-a fost data de un împărat. Ce merit avea el? Avea meritul că se numea cum se numea… era un mare conducător de oşti. Clopotele le-a făcut cu banii ţării; veşmintele la fel – foarte bine ca le făcea, aveau valoarea lor.

Eu vă spun cu frica, pentru că sunt convins ca vă veţi convinge la Judecata de apoi de cuvintele acestea, ce părere de rău va avea lumea, va fi Judecata de apoi, că n-au dus o viaţă de pocăinţa. Căci dacă i-am întreba pe cei de sus: „Ce v-a costat pe voi de aţi ajuns la atâta fericire?”, ne-ar răspunde: „Timp puţin petrecut bine!” Nu la rock, la muzica uşoară. Timpul este prea scurt. Uitaţi-vă la voi, sunteţi de douăzeci şi ceva de ani; sau uitaţi-vă la mine, sunt de 84 de ani. Nici nu-ţi vine să crezi! Şi eu am ani de închisoare, ani de pustie, cincizeci de ani de călugărie, din care 46 de preoţie.

Repet, o să vedeţi la Judecata de apoi, că n-am folosit timpul bine şi ce-mi trebuie lucrul cutare, şi, vă spun sigur, că se va cai toată lumea ca nu s-au făcut călugări, pentru că s-a terminat ce putea fi împlinit în viaţa! Toate muzicile uşoare, dansurile şi gusturile astea, femeieşti, şi tot.

Şi ce urmează? Nu urmează o pauză. Nu urmează încă o viaţă şi: „A, am să ştiu ce-am să fac!”. Astăzi, de veţi auzi cuvântul Meu, să nu se învârtoşeze inimile voastre!

Ştiţi ce zicea un Sfânt Părinte din Pateric: „Într-o zi poţi ajunge la măsura dumnezeiască!” – aşa de scumpa este o zi!

Deci, trebuie să fim permanent preocupati de mântuirea noastră. Acesta este scopul principal, de neschimbat, de neuitat: mântuirea! Şi, de aceea, trebuie să fugim de obiceiuri şi de rutina. Totul în viaţa trebuie să plece din aceasta fiinţa a vieţii noastre: inima.

Este adevărat, probleme sunt multe, dar, nu trebuie să dai drumul la sfoara care te leagă de cer. Dacă îţi dai drumul, cazi în neant, cazi în păcat, cazi în iad. Trebuie să te ţii de aceasta sfoara, ori ce ar fi, oricât de puternice ar fi vânturile! Ţine-te cum poţi, în felul tău, dar ţine-te!

Să nu credeţi ca Dumnezeu nu ne înţelege în momentul istoric prin care trecem. Sigur că ne înţelege.

— Noi trăim în aglomeraţiile urbane, învatam, ne plimbam, cum putem să facem paza minţii şi rugăciunea?

— Draga, oriunde ai fi, nu te detesta pe tine. Ca un slujitor al lui Hristos, oriunde ai fi, să fii cu Hristos.

Dacă eşti într-o ocupaţie profesionala, îţi faci datoria acolo, şi pentru că îţi faci datoria, eşti un om al lui Hristos, ca în numele Lui eşti cinstit tu acolo, în acte, şi într-o serie întreaga de alte operaţiuni. Iar dacă eşti liber, poţi zice o rugăciune: „Doamne, Iisuse!” sau: „Doamne, Doamne, Doamne!” Dumnezeu ştie că ai fost în imposibilitate să te rogi, dar tu, totuşi, pe undeva, te recunoşti omul Lui. Chiar la rugăciune o să vină duhuri rele să-ţi schimbe mintea de la rugăciune, dar nu te teme. Dumnezeu ştie dinainte ce ai să ceri tu, dar îi place ca tu să lupţi. Nu ceda, nu abandona viaţa ta pentru ispitele care vin! Şi dacă te găseşti în Bucureşti sau într-un sat, cine ştie pe unde, Hristos este acelaşi peste tot. Pentru că nu se pune atât de mult problema lumii care împiedica, ci a diavolului; el te împiedica. Tu eşti singur şi nu poţi să faci rugăciunea, pentru că te împiedica diavolul, ca noi nu luptam cu carnea şi cu sângele, ci cu puterile întunericului, pe viaţa şi pe moarte!

— Mulţi tineri din zilele noastre folosesc mataniile (mai discret) pentru că îi ajuta la adunarea minţii din aglomeraţie. Sunteţi pentru sau împotriva?

— Bine, este tehnica pe care unii o folosesc şi unii nu o folosesc. Ca dacă ai stăpânirea minţii, n-ai nevoie de un suport material, de metanie, pentru o lucrare duhovniceasca, pentru ca tu rezişti mereu. Dacă ai stăpânire de sine, tu conduci şi coordonezi viaţa şi mişcarea inimii tale cum vrei tu.

— Dar noi suntem slabi duhovniceşte şi ne mai fura oraşul.

— Dacă matale ai nevoie să baţi, aşa, într-un lemn, ca să atragi atenţia, fa aşa, dar ai să devii interesant.

Rugăciunea minţii din inima, dragii mei, e o lucrare

de foarte mare taina a vieţii noastre.

— Nehotărârea cum să o învingem?

— Stai ca prostul între drumuri, asta eşti! A spus Hristos: Eu sunt Calea, Adevărul şi Viaţa… Fără de Mine nu puteţi face nimic… Cine nu aduna cu Mine, risipeste, va sa zica ştim ce avem de făcut.

Ce înseamnă nehotărârea?

— Cum ne putem da seama că suntem pe drumul cel bun?

— De, dragul meu, dacă te găseşti în noroi, simţi că ţi se îngreuiaza gheata şi că e uda. Dacă eşti pe un loc mai uscat vezi ca mergi mai uşor.

Cum să nu-ţi dai seama? Nu ştii poruncile lui Hristos?

Sunt mai multe feluri de ispitiri: de sus, de jos, din fata, din spate, din stânga şi din dreapta.

De sus, când ceri la Dumnezeu mai mult decât poţi să duci. Cum a zis Fericitul Augustin, că vrea să scrie o carte aşa, întru totul să-l cuprindă pe Dumnezeu.

De jos, nu faci pentru mântuirea ta nici ceea ce calci cu picioarele, adică nici ceea ce simţi cu propria ta fiinţa; nu împlineşti, nu te interesează. Eşti mort, în ceea ce priveşte educaţia, închinarea.

Ispita din fata, când vezi ispita chiar din fata şi te ispiteşte ca o vezi. Şi începe: forme, închipuiri… Pentru că exista un autor care îţi prezintă aceste lucruri, diavolul, el îţi înfloreşte lucrurile…

Ispita din spate, când îţi aminteşti de păcate trecute, retrospective, care nu sunt aşa de primejdioase, că nu le vezi, dar, dacă nu te astâmperi, începi să le vezi. Mai mult, intervine cu putere, că le-ai şi trăit.

Ispita din stânga, când faci păcatul pentru însuşi păcatul. „Îl fac pentru că-i păcat!” – cu buna ştiinţa.

Ispita din dreapta, când faci lucrurile lui Dumnezeu fără dreapta socoteala. În Patericul egiptean sunt foarte multe exemple: a apărut dracul în chip de îngeri la diferiţi călugări, şi chiar în chipul lui Hristos, zicând: „Eu sunt Hristos! Închină-te mie!” Călugărul, dacă-i prost, zice în sinea lui: „Ce cinste pentru mine!” şi cade în capcana.

Unul mânca în restaurant şi, când s-a aşezat la masa, s-a pus în genunchi să-şi facă rugăciunile înainte de masa – dacă îi reproşai ceva, se scuza zicând: „Lasa, să învete să se roage!” L-au condamnat toţi, pentru ca putea să se închine în linişte, fără să iasă în evidenţă.

Lipsa de dreapta judecată: să strângi prea mult iubirea în braţe, crezând ca iubirea îţi da libertatea să faci şi ucidere chiar. Poţi să strângi un copil în braţe din iubire, încât să-l omori. La tribunal nu exista pedeapsa pentru cine iubeşte, ci pentru cine omoară.

— Eu văd rugăciunea ca o modalitate de lenevire a minţii!

— De ce o lenevire a minţii?

— O trec superficial.

— Nu e bine. Superficial nu e bine, primeşti un ajutor tot superficial, care înseamnă ca nu primeşti… Dar de ce să te rogi superficial? Roagă-te cu tot dinadinsul. Timpul este asta. Singurul timp. Şi este foarte scump.

Ce e viaţa aceasta fata de veşnicie? Nu se roagă nimeni chiar superficial, dacă are de gând să se roage.

A, este numai un moment de vid, care nu caracterizează numaidecât. Este numai o întâmplare, dar el îşi revine, pentru ca, practic, este supravegheat de Dumnezeu mult, are înger păzitor. Omul e făcut de Dumnezeu singur numai pentru Dumnezeu, şi nu putea să nu-l înzestreze cu ceva cu care să ţină legătura cu Dumnezeu. Adică cu rugăciunea. În închisoare, în pădure, rugăciunea se adânceşte. Oricine este înţepat, vrea să scoată ghimpele. Ghimpele nu iese şi instrumentul sau meşterul care poate să scoată ghimpele este Dumnezeu şi la El apelam.

Dumnezeu nu l-a lăsat neîmbogatit pe om – are multe forţe în el ca să-l tragă spre cer. Asta nu înseamnă ca desfiinţam iadul, ca mulţi se duc în iad pentru o nepăsare nejustificată. Păcatul este crunt, este extraordinar de grav. Adică cum, nu ai avut atâta putinţa, suflete, să te închini, să te rogi? Pentru ce nu te-ai rugat? Pentru ce te rogi superficial? Dacă te rogi aşa, atunci nu înţelegi nimic din

târgul acesta preafrumos. De ce nu mănânci superficial? De ce uiţi să te rogi? Burtica nu o uiţi că e flămânda? Cui cerem noi? Cerem la un director de instituţie?

O clipă poate să fie un timp şi o suspinare poate să fie o rugăciune. Fără închipuiri, ca Dumnezeu sta pe un scaun şi te aşteaptă. Nu! Tu fii atent la ce zici: „La Tine mă gândesc, Doamne, şi ştiu că eşti, ştiu că eşti peste tot!

Încercaţi să ziceţi: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcăto-sul!” Dar ţineţi minte: n-are nicio valoare dacă vorbeşti. Ea se numeşte în trei feluri: rugăciunea minţii, rugăciunea lui Iisus şi rugăciunea minţii în inima – nu-i corect rugăciunea inimii. În orice moment vin atacuri, noaptea vin ispite; le gonesti cu precizie. Dar păstraţi taina. Nu faceţi ca găina: a făcut şi ea un ou şi se aude în toată curtea. În felul acesta s-au străbătut şi pustiile şi puşcăriile, cu o rugăciune tainica.

„De câte ori să zic?”, m-a întrebat cineva. I-am răspuns: „Să zici o dată şi să nu mai termini niciodată!”

Bunaoara, ştii ca Psaltirea este foarte buna şi te apuci să o citeşti din scoarta în scoarta. Lipsa de dreapta socoteala. S-a constat ca diavolului nu prea îi convine cititul la Psaltire. Eu recomand o catisma în 24 de ore. Două catisme dacă-i mai avansat. Trei catisme dacă-i prea avansat. Te bagi singur la adânc şi dai bătălie… Poţi să birui, dar să ştii să înoţi, să ştii să birui.

Pe mine nu mă interesează, dragul meu, că ai citit multe acatiste, paraclise, în genunchi. Să aveţi prezenta inimii la Dumnezeu, nu doar să ziceţi; ca la urma urmei o rugăciune adânca înseamnă o tăcere adânca. Nu: „Am zis multe!” Ştii ce faci după ce zici multe: „Doamne, am zis de… Am depăşit pe mulţi!” Orice am face, suntem datori la Dumnezeu. Mergeţi pe credinţa că ne iubeşte enorm. Dacă ştii că te iubeşte, ai numai datoria să fii prezent, căci rugăciunea este un mijloc neapărat folositor, dar trezvia este un scop atins.

Să nu faceţi marea greşeala sa spuneţi: „Ei, ce, numai eu o să fiu în iad?” Până acolo poate să meargă satana, să vă dea acest gând. Cu cât sunt mai mulţi în iad,

cu atât este putoarea mai mare, cu atât este mai mult de suferit. Şi apoi mai este şi altceva: nici nu se văd unul cu altul.

Firea omenească trebuie depăşita cu orice chip. Nu pierdeţi din vedere amănuntul, dar nici nu va pierdeţi în amănunte. Nu pierdeţi amănuntul care te poate creste. Nu ţi se cere să cucereşti ca un general armate, ci să te birui pe tine. Bunaoara sa vă dau un exemplu de militar. Războiul este un joc de inteligenta, dar războiul este tot război.

Fără eroism, fără vitejie nu se poate, dar îndrăzneala aceasta să o faci cu oarecare tactica. Pentru că exista un plan de război, un plan de foc care cuprinde patru puncte:

1. Determinarea precisa a adversarului. Care este inamicul nostru? Diavolul! Ni s-a lăsat adversar ca să ne putem încununa.

2. Determinarea precisa a poziţiei tale. Ce poziţie am eu: sunt călugăr, sau sunt căsătorit, sau sunt misionar.

3. Determinarea precisa a distantei. Ce distanta am până la inamic – ca să nu tragi mai aproape sau mai departe de ţinta.

Ma întrebaţi care este păcatul de care trebuie să ne ferim mai întâi?

De păcatul care este mai aproape de tine, de acela s-a te fereşti! Ce să duc eu grija de curvie, dacă deocamdată nu te bate la cap? Nici de lăcomie, căci deocamdată nu mi-e foame! De păcatul care-i cel mai aproape de tine, de acesta să te fereşti! Cineva o fi comandat la un mercenar să te omoare, dar tu nu lupţi cu acela care a comandat, lupţi cu asta, care vrea să te omoare. Opreşte-i mâna ca să nu te lovească. Dacă-l birui pe asta, acela care a comandat cade de la sine.

4. Folosirea cât mai mult a armamentului din dotare: rugăciunea, smerenia, răbdarea, pe care le avem pentru neutralizare sau ucidere.

— Cum să ne situam fata de televizor?

— Privirea la televizor o ataca mulţi. Dar, din punct de vedre tactic, fac o greşeală. Nu se condamna

televizorul, el este un instrument de informare. De a-ţi arata lei şi tigri, că n-ai putut să-i vezi niciodată, şi să te îmbogăţeşti. „Ia uite, domnule, ce este pe pământul pe care trăiesc şi eu!” Arata medicina o serie întreagă de lucruri: operaţii cu transplante. Îţi arata în 24 de ore tot ce-i pe suprafaţa pământului, te orientează, îţi uşurează viaţa. El nu da acţiuni parţiale, el da acţiunea aşa cum este ea, şi tu trebuie să fii dibaci să înţelegi.

Sunt foarte convins ca Apostolul Pavel ar fi folosit televizorul dacă ar fi fost pe vremea lui, ca să-L difuzeze pe Hristos. Pentru ca televizorul este administrat azi prost şi fals, nu trebuie să condam-nam televizorul, ci pe administratorii lui. Poate să ţină o predica nemaipomenita. Este un produs al civilizaţiei şi mai este o destindere. Căci trebuie să nu ţinem arcul prea încordat: e un sport, o stare de veselie, şi te mai scoate nitel dintr-o stare încordata. Dacă exista ceva acolo care ar irita, ar excita, tu eşti stăpân. Foloseşte-te de el, dar fii stăpân pe tine.

Dacă te uiţi la televizor şi nu vezi oameni cu cojoace pe ei, ci goi, dacă nu eşti stăpân pe tine, te sminteşti atunci, ca păcatul nu vrei tu deloc să-l gâtui, să-l strangulezi; trebuie să fii stăpân şi televizorul să rămâna la dispoziţia ta, nu tu la dispoziţia lui. Pentru că sunt şi o serie întreagă de deşertăciuni. Televizorul nu este altceva decât mersul tău pe stradă, care te poate sminti. De ce judeci? Ai văzut nişte scene, fii stăpân pe tine! Dacă eşti stăpân pe tine mai mare plata primeşti, decât dacă nu ai fi văzut lucrurile acestea şi te-ai smintit. Dacă în cenuşa găseşti o piatră preţioasa, este mai valoroasa pentru tine decât dacă o luai din vitrina. Gândul vine, dar nu-i vina noastră.

— Dar membrii familiei pierd foarte mult timp în faţa televizorului…

— Dacă pierzi timpul acolo înseamnă că eşti prea comod. Dar s-ar putea să joace şi un rol de destindere televizorul, te mai pune într-o situaţie de liniştire sufletească. Dar, dacă umbla numai cu mâna pe murdărie, sigur, o să miroase a murdărie!

Poţi să te uiţi acolo şi să zici: „Doamne, Iisuse Hristoase, miluieşte-mă pe mine, păcătosul!”, sau să te gândeşti ca numai ziua de azi este o zi sigura a noastră, ziua de mâine nu e sigura. Şi atunci, dacă eşti un om creştin şi cu o conştiinţă subţire, te gândeşti să foloseşti şi altfel timpul, nu numai în faţa televizorului.

Eu încercat să-l apăr pe televizor, dar nu te pot apara pe tine, căci te foloseşti numai de el.

Păcatul are 12 trepte. În treapta întâi se numes-te atac, pe care l-a avut şi Mântuitorul, dar l-a biruit.

În treapta a doua păcatul persista, dar nu suntem vinovaţi, e în gândul nostru.

În treapta a treia iar nu suntem vinovaţi, dar gândul a avansat poate chiar cu imagini, dar nu este vinovat.

În treapta a patra nu eşti vinovat. Deja gândul a mai evoluat, că vorbim de evoluţia păcatului.

În treapta a cincea îţi dai seama că e primejdie şi lupţi la gândul care vine.

În treapta a şasea îl accepţi cu mintea: „Da. Am să-l fac!” De aici încolo eşti vinovat.

În a 7-a treapta îţi dai seama de degradare şi lupţi.

În a 8-a fi faci cu fapta.

În a 9-a fi repeţi.

În a 10-a te împătimeşti.

În a 11-a te descurajezi.

În a 12-a mori.

Deci, tocmai în treapta 6-a suntem vinovaţi, nu că au venit gândurile – vezi la televizor şi te sminteşti. Dar ce vezi la televizor vezi şi pe stradă. Dar asta nu înseamnă ca păcătuieşti cu lumea. Nu. Gândul vine, ca satana atât aşteaptă. Dar într-un fel oarecare nu primeşti. Numai în treapta 6-a eşti vinovat. Până aici te-ai cam balacit într-un fel, dar nu eşti vinovat. În felul acesta poate să-ţi aducă gânduri împotriva lui Dumnezeu, şi asta nu înseamnă că eşti vinovat.

Exista în Pateric un cuvânt foarte explicit, un răspuns la o singură întrebare despre gândurile acestea care au chinuit pustia: a trimis Dumnezeu un părinte foarte iscusit

care a spus: „Gândurile acestea de hula nu sunt ale noastre, sunt ale satanei şi ni le aduce noua”.

— E altceva dacă îl accept cu mintea, sau e tot la fel dacă îl accept cu fapta?

— Spune Scriptura: „Cine a gândit în mintea lui la femeie, a şi păcătuit!” Da, dar cu mintea.

S-a considerat căzut cine a fost numai cu mintea la gândurile acestea.

Iarăşi, un Sfânt Părinte i-a chemat pe ceilalţi părinţi şi le-a pus ciorba, câte o porţie în faţa fiecăruia. Şi a început aburul să iasă sa miroase a ciorba şi le-a ţinut un cuvânt Părintele, apoi i-a întrebat: „V-aţi saturat!” „Nici nu am mâncat!” „Dar cu gândul aţi mâncat?” Vedeţi, nu este acelaşi lucru păcatul cu fapta şi păcatul cu gândul.

Un sărac se uita cum mănâncă fripturi boierul. Boierul l-a dat în judecata că s-a îndulcit cu mintea. Atunci judecătorul, înţelept, zice: „Te-ai îndulcit?” „Da, m-am îndulcit, că eram flămând!” Pentru a face dreptate, l-a condamnat pe sărac să dea doi bani. Judecătorul a luat banii şi i-a trântit, iar apoi îl întreabă pe boier: „Ai auzit?” „Da!” „Mulţumeşte-te cu auzul!”

Ţineţi minte, ca poate să vă tortureze gândurile cu mintea, dar nu răspunzi pentru ele decât numai în treapta a 6-a, când le accepţi – „Îl fac, domnule! îl fac, gata, s-a terminat!” De când mă chinuie! îl fac pe acest păcat!” Nu accepta! Dacă l-ai acceptat, te duci la spovedit! „Părinte, l-am acceptat cu mintea”. Sau, l-am făcut şi cu fapta, sau l-am repetat.

„Ce mă fac, părinte, că sunt împătimit?”

Cum zic Sfinţii Părinţi, cel puţin să-l scoţi din treapta a 11-a, a deznădejdii.

— Părinte, se cuvine să mergem la plaja la mare?

— Da. Ar fi o greşeală mare să nu vă duceţi! Pentru ca soarele e un doctor nemaipomenit de bun şi de scump, care ni se da gratuit. Însă, şi acolo să fii stăpân pe tine. Nu te duce să păcătuieşti! Iar dacă îţi vin gânduri necuviincioase, stinge-le cu rugăciunea, şi tu te foloseşti de soare. Căci nu se poate fără rugăciune, nu se poate fără

trăire, nu se poate fără trezvie. Doar nu te duci acolo să masori trupurile oamenilor! Dacă te duci aşa, e inutila şi întrebarea, te duci ca un păcătos!

— Ce ne puteţi spune în legătura cu proverbul „Părinţii mănâncă agurida şi copiilor li se strepezesc dintii!”

— În ce măsura moştenesc copiii apucaturile părinţilor, asta nu ştim! S-ar putea să se moştenească! Dar chiar dacă se transmite, este în funcţie de educaţie. Se poate să aibă dreptate. Am făcut o constatare personala, ca duhovnic ce cunosc atâtea lucruri, că s-a născut un băiat fără degete, doar unul avea. Sigur că îţi crea foarte multă mila, cum agaţa cu el, săracul, foaia şi lingura, şi nu ştiu ce. Şi a născut un copil exact ca el, fără degete.

Dacă este vorba biologic, să se nasca, să fie o consecinţa, atunci, sigur ca agurida asta o putem pune şi la divorţ. Însă, Dumnezeu nu a lăsat la discreţia defectelor oamenilor drumul mântuirii, ci a dat haruri: Botezul, care te scapa de toate; educaţia creştina, ca să ştii să scapi de chestiile acestea: rău fiind, criminal fiind, devii poate sfânt.

Educaţia trebuie cu orice chip să nu se neglijeze în nicio clipă, în sensul ca orice clipa trebuie trăita, fără să vă gândiţi prea mult. Lăsaţi viitorul să-şi rezolve singur problemele! Trăieşte tu clipa asta cum trebuie, acum, şi ţi-ai asigurat şi viitorul şi ţi-ai reparat şi greşelile trecute!

Da, s-ar putea să te nasti cu defecte sufleteşti. Dar aceste lucruri se pot pune la punct prin învăţătura creştină. E mai greu pentru unul care este defectuos să fie cum trebuie, dar este posibil. Dar nici cel care nu are bubele acestea, văzute sau nevăzute, să nu creadă că este desăvârşit, pentru ca există unele păcate, care se numesc în duhovnicie „păcatele lipsirii”, adică faptele bune pe care puteai să le faci şi nu le-ai făcut, de care eşti foarte răspunzator. Cum zice şi Apostolul Iacob: Cine poate să facă un bine, şi nu-l face, săvârşeste un păcat! (4, 17).

Uite, m-a întrebat cineva ce sunt zodiile astea. Şi am spus: „Draga, uite ce e. Mai întâi, dacă le citeşti pe toate, în toate te găseşti! Dar, dacă e adevărat, e în funcţie

educaţie. E adevărat ca dacă te nasti noaptea se poate să aibă influenta de presiune atmosferica asupra intelectului. Primăvara, sau iarna, sau vara, sau când te nasti... S-ar putea să moşteneşti ceva de la anotimp, dar restul se în funcţie de educaţie. Când duci o viaţă după poruncile lui Dumnezeu, nu mai au nicio valoare, toate le poţi birui!

Deci, în ce priveşte naşterea defectuoasa, este o consecinţa a mâncării aguridei de către părinţi. Este adevărat. Însă, vă spun, nu este lipsit de mântuire acel care se naşte cu defectele acestea, căci intervine viaţa creştina. Nu exista nimic care să nu ierte Jertfa de pe Golgota. Să ierte nu numai păcatele, ci să hărăzească lumea cu haruri deosebite, să se înalţe, să se sfinţească. Pentru ca Domnul nostru Iisus Hristos nu ne-a adus numai ce a pierdut Adam, ne-a adus mult mai multe lucruri: harul mântuirii veşnice, în sensul de dumnezeire, să te ridici la Dumnezeu, cum spun marii traitori: „A te ridica la Dumnezeu eşti mare ca El, şi coboară El la tine şi e mic ca tine!”

— Ce ne puteţi spune despre tânărul din zilele noastre? Mai precis, cum ar trebui să fie un tânăr care trebuie să slujească lui Dumnezeu, sincer, din toată inima?

— Sigur, depinde de el dacă este din toată inima. Cel puţin să fie un tânăr care să facă primii paşi spre scopul suprem: mântuirea. Şi de aceşti primi paşi depinde toată viaţa lui. Spre mântuire, adică sa duc o viaţă de biserica, de spovedanie curata, de o inimă bună pentru ceilalţi, cu milostenii, căci „Milostenia – şi Vlahuta spune – e toată Scriptura!”

O viaţă creştina de rugăciune, ca să nu fie ca un bulgare la culcare, la deşteptare, adică, nu mă refer la o viaţă de rugăciune după tipic, ci de o tresărire, dacă se poate. De aceea m-a făcut să spun ca orice clipa poate să fie un timp, şi orice suspinare poate să fie o rugăciune.

Vedeţi, asta-i place lui Dumnezeu! El asta vrea de la noi, ca noi să fim mereu cu inima spre El, pentru ca El este Cel ce este. El ne-a creat, El ne va judeca, El ne va ferici, şi atunci ce motive materiale am avea să nu ne temem numai

şi numai de El?

„O, de-aţi şti cine sunt Eu!” – l-aţi auzi pe Dumnezeu. Şi, cum se spune chiar în anumite situaţii, ca „Eu ştiu ce înseamnă a plânge!”

Aşa să fie un tânăr: un mare erou pentru Hristos. Nu erou într-o dragoste falsa, omeneasca, patimasa, ci eroul lui Hristos.

Tot ce a spus Hristos este adevărat. „O, ce ai spus, Hristoase, tot e adevărat!”

Atunci un tânăr, care pune problema aceasta, va putea pune şi al doilea şi al treilea pas, şi toţi paşii lui spre mântuire şi, bineînţeles, va fi ajutat de harul lui Dumnezeu.

— Care este cea mai mare ispita de care trebuie să se ferească cel mai mult tânărul ortodox din zilele noastre?

— Cel dintâi pericol este o lipsă de credinţa în Dumnezeu şi o lipsă de credinţa în învăţăturile lui Hristos. Pentru ca poate să fie o secta care crede în Dumnezeu, teoretic (cum spun ei), dar nu au învăţătura dogmatica ortodoxă. Căci „nu cine zice Doamne, Doamne, va intra în împărăţia lui Dumnezeu, ci cine împlineşte poruncile”.

S-au fixat dogmele despre învăţătura creştină la Sinoade, pentru a fi cunoscute de toată lumea.

Deci, o primejdie mare este dacă el nu are niciun fel de interes creştin pentru viaţa lui. Pentru ca atunci e atras de pofte, mai ales dacă are şi posibilitate financiară, e în mare primejdie dacă nu e credincios. Nu zic ca bogaţia este un păcat, nici sărăcia nu este o virtute. Poţi să fii un om bogat şi miluitor, sau să fii un sărac hoţ.

— Vorbind despre tânărul creştin, orice tânăr creştin îşi pune problema găsirii unui drum în viaţa şi se gândeşte şi la varianta călugăriei şi la cea a căsătoriei. Cum poţi şti care e chemarea?

— Asta e o întrebare pe care o puneţi foarte uşor şi o repetaţi mereu.

Nu poţi şti care e chemarea, decât ce gusturi şi ce porniri ai tu.

Mai întâi de toate, drumul spre mănăstire e cel mai mare posibil. Cuvintele Scripturii, care îndeam-na spre

mănăstire, se afla în vârful ei: Vrei să fii desăvârşit?... Cine nu mă iubeşte pe Mine... cine nu Mă urmează... cine nu lasa tot pentru Mine...

Nu se pleacă la mănăstire numai dintr-o înalta raţiune, ci dintr-o chemare, adică o nebunie pentru Hristos. Atunci când „înnebuneşti" pentru Hristos, nu mai stai de vorba cu nimeni, în legătura cu „stau sau nu stau", ci „Plec!"

Deci, plecarea la mănăstire e o nebunie pentru Hristos, fără niciun fel de discuţie. Şi, ca orice nebun, nu stai acasă.

Şi nu te duci la mănăstire ca să găseşti mănăstire, ci ca să faci tu mănăstire, prin comportarea ta, prin tăierea voii, prin ascultări, care sunt de o mare frumuseţe.

Poate nu înţelegeţi lucrurile acestea, pentru că sunteţi în laicitate. Drumul la mănăstire e o intrare în cer. O ieşire din lume; căci de aceea se spune „cin îngeresc", şi asemenea cu îngerii trebuie să asculţi.

Trebuie să ştiţi că exista două posibilităţi: ori te duci, ori nu te duci. Ca să rămâi în lume duci viaţa de care am mai vorbit: cum să fiu eu creştin.

Dacă întrebaţi ce este cultura, as putea spune într-un cuvânt: armonie! Dacă m-ar întreba cineva ce este Scriptura: „Armonie, domnule!" Adică să fiu mereu în situaţia sa păstrez pacea, pentru ca raportul dintre dreptate şi pace este de la doi la opt. Deci, faci dreptate şi câştigi doi, dar pierzi opt. Faci pace, câştigi opt, dar pierzi doi. Deci, pacea este de patru ori mai mare decât dreptatea. Numai atunci poţi să faci armonie. Deci, tu trebuie să fii un erou al armoniei, un erou al păcii, cu orice chip. În felul acesta poţi avea dezvoltat discernământul de a putea înţelege inima cuiva. Orice om care are o pace sufletească are o valoare nemaipomenita în sufletul lui şi o armonie în unitatea în care trăieşte el.

— Cum ajungem în zilele noastre, în aglomerările urbane, la pacea aceasta mult dorita?

— Da, lucrurile acestea sunt foarte importante. Păi, pacea înseamnă să renunţi la părerile tale, să renunţi la

gusturile tale, la chemările tale păcătoase, sau să renunţi de a face un război gratuit, cum zice cineva: „Mi-a zis, i-am zis şi am să-i zic!”

— Deci, nu e o simplă liniştire interioara?

— Domnule, nu raţional trebuie să se întrebe, nici raţional să se răspundă. Pacea aceasta vine fără explicaţii. Simţul bucuriei nemaipomenite, ca şi în iubire. De ce? Pentru ca, practic, nu ai nimic cu nimeni. Inima mea e libera despre alţii, ca să-l fac loc Mântuitorului Hristos să o ocupe. Pacea a venit la voi, adică a venit Hristos în inima voastră, pentru ca nu duşmaniti pe nimeni. Ne punem idealul cel mai înalt: iubirea de vrăjmaşi, mântuirea. Nu e utopie, pentru ca spune Mântuitorul Hristos: „E posibil lucrul acesta!” A încercat cu adevărat să se iubească vrăjmaşul? Sau ştim numai din Scriptura că trebuie să iubim, însă ne urâm răzbit? Să se plece cu adevărat la iubire. La nivelul zilei, sau al vieţii întregi, n-ai să reuşeşti să ajungi la o mare iubire. Dar te ajuta harul lui Dumnezeu, şi tu ai să mori iubind pe vrăjmaşi, sau cel puţin să nu-i urăşti. Deja eşti într-o poziţie de salvare. Ca să fii erou trebuie să te jertfeşti continuu. Ce mă interesează că se supara celălalt? Să nu. Se supere Hristos! Oriunde trebuie să fii cu Hristos, fără agitaţie, cu o foarte mare liniştire sufletească. Ma bucura, sunt fericit că sunt creştin şi ţi-aş dori şi ţie să fii. Pentru ca ei văd la tine pacea ta. Îi vor consuma plăcerile şi se vor simţi obosiţi. Văzându-te pe tine că eşti liniştit, te întreabă: „Domnule, de ce ai tu pacea asta?” „Pentru că vreau să trăiască Hristos în inima mea continuu!” Adică, nu am duşmani în inima mea.

Hristos nu intra într-o inima ocupată de vrăjmaşie. Şi, pentru faptul ca urâm, unde-i eroismul? Păi ce, te duci la război să te predai duşmanului? Duşmanul te omoară!

Lupta de pe poziţia ta creştina fără duşmanie! Însă este voie să vă aparaţi. Să nu se speculeze poziţia noastră creştina ca pe o slăbiciune. Căci dacă am şti când vine furul – spune Mântuitorul – nu l-am lasa să spargă casa. Noi ne opunem, nu doar întinzi mâinile... „Nu intra!” Te

lupţi cu el. Şi poate să cadă el. Deci îţi aperi valorile.

— Cum putem discerne corect între binele şi răul care pătrunde din Occident? Este libertatea occidentala adevărata libertate?

— Nu exista decât o libertate: a inimii în Hristos. Vrei să fii liber? Izbăveste-te de păcate! „C-am venit să vă fac liberi!” „Ce, noi nu suntem liberi?” – au răspuns evreii. „Sunteţi neliberi pentru că va supuneţi păcatului!”

Occidentul nu este un punct de orientare. Este tolerat de Biserica Ortodoxă. Nu condamnam toate persoanele din Occident, dar curentele, stările de spirit care exista în Occident sunt primejdioase şi trebuie să fie detestate. Dacă eşti român ortodox, eşti peste tot Occidentul şi peste tot Extremul Orient şi peste toate confesiunile religioase false.

— Este mai bine să ne înfrânam trupul de la desfătări, sau să ne înfrânam gândurile?

— Şi trupul şi gândurile! Trupului să i se dea cu măsura, gândurile rele să dispara de tot. Tocmai asta este lupta de gând, adică sa se elibereze cu orice chip, să se dezinfecteze, să se cureţe mintea, gândurile. Şi cu trupul – să i se dea cu măsura: hrana, somn, pentru ca nu trebuie sluţit cu un post exagerat, pentru că este făcut de Dumnezeu „bine făcut” cum zice: „Bine l-a făcut Marele Meşter!” Atunci, noi avem obligaţia sa nu-l sluţim, să nu-l slabim. Să-i dăm cu dreapta judecată, cu postire, cu hrana, care este rânduita de Biserică.

— Carnea nu trage rugăciunea la pământ?

— Nu trage! Carnea se poate mânca, este îngăduita de Dumnezeu: „Taie, Petre, şi mănâncă!” Aduceţi-vă aminte când a căzut din cer pânza cu fel de fel de fiare, de animale, şi a început Petru să taie şi să mănânce; mai ales ca ei, care erau evrei şi nu mâncau carne.

Deloc nu este. Este îngăduita numai pentru că are calorii multe. Şi, pentru că este mai grea la mistuit, se recomanda să se mănânce cu măsura sau chiar deloc. Dar, chiar deloc nu este o porunca ca să nu mănânci. Canonul 14 de la Ancira, zice ca: „Dacă cel care nu mănâncă carne

– vorbeşte de un diacon – dacă nu mănâncă nici ciorba în care a fiert carnea, să înceteze din lucrarea lui”. Adică se înţelege că este îngăduita carnea. Nu este îngăduita în posturi, iar în dezlegare carnea este îngăduita, dar cu măsura.

— Ce sunt Vamile Vazduhului? Cum ar trebui să le înţelegem?

— Aşa cum s-au prezentat ele reprezintă o forma raţionala, într-o formă imaginativa, dacă a avut o imagine bogata cel care a scris, cum, bunaoara părintele Nicodim Mandita. În adevărata lor prezentare, noi nu le putem cunoaşte dinainte. Una ştim: au dracii atunci libertatea sa ne acuze după faptele noastre.

— Înainte de Judecata?

— Înainte de Judecata – la moarte, la moartea fiecăruia. La Judecata – atunci va fi sfârşitul lumii. Dar fac aceasta la judecata care se face sufletului după ce moare, chiar în prima zi este asta. Şi mult mai mult este acuzat de propria conştiinţa, şi satana se serveşte de lucrul acesta. Bunaoara, au fost situaţii descoperite de Dumnezeu când diavolului nu-i convenea măsura luata de Dumnezeu, adică cu dreapta judecată, dreapta socotinţa pe care o face Dumnezeu, şi tipa şi zicea ca „Uite ce a făcut cutare!” „Da, a făcut, dar s-a şi pocăit aşa şi aşa”. S-au întâmplat mai multe cazuri. De unde se crede ca diavolul are libertatea sa acuze la acel cântar.

Petru Vameşul, un foarte mare bogatas vameş, avea 3.000 de robi – numai să le dea sa mănânce la 3.000 de inşi, vă daţi seama ce avere avea – şi era vestit de zgârcit, cel mai zgârcit pe acolo. Şi cerşetorii cetăţii aceleia aveau obiceiul să se întâlnească la marginea cetăţii să împarta între ei ce au căpătat. Şi ei atunci, parca erau un sobor clerical, ziceau: „Asta este de la cutare!” Şi ziceau în cor: „Să-l pomenească Dumnezeu întru împărăţia Sa!” şi zice unul: „De la Petru Vameşul nu avem nimic!” „Să nu-l pomenească Dumnezeu întru Împărăţia Sa!”

Cerşetorii, v-am mai spus, sunt personaje biblice, ei niciodată nu dispar, Dumnezeu vorbeşte de ei: „Daţi, daţi,

daţi!” Îi aşază aşa, anume, printre bogati, ca să te mântuiască pe tine. De unde se vede ca, atunci când întinde mâna ca să ceară, el nu cere, el îţi da împărăţia prin mâna aceea întinsa, şi tu nu observi. Şi atunci tu, ca răsplata, îi dai cel mai mic ban – ce ruşine! Aşa, deci, ia sa îndrăznească să dea cineva şi ceva mai mari bani.

Şi ăla, atunci, înfricoşat de cerşetori ca „Să nu-l pomenească Dumnezeu întru împărăţia Sa”, şi-a luat curajul: „Mă duc la Petru Vameşul să-i cer!” „Nu te duce, mă, că te omoară!” Şi s-a dus şi l-a întâlnit ţinând catârul de căpăstru, cu desagii de pâine calda care îi aducea pe câmp la robi. Şi el: „Doamne, dă-mi şi mie că mi-e foame! Dă-mi şi mie o bucată!” O, dar nu putea să-l bată ca scapa catârul şi se înfuria la el. Şi în sfârşit, până la urmă a luat o pâine de aceea calda şi a aruncat în el ca şi cu piatra. Asta a luat pâinea în braţe; era pâine, tot atât de valoroasa ca pâinea, şi s-a dus. „Uite, asta e de la Petru Vameşul!” „Să-l pomenească Dumnezeu întru împărăţia Sa!” Bine! Şi Petru Vameşul, după întâmplarea aceasta, a avut o adormire, sub ce forma ştie Bunul Dumnezeu, dar l-a luat la Judecata. Şi puneau pe cântar dracii faptele lui şi cântarul cădea în jos cu faptele lui rele, că erau mai grele. Şi îngerul păzitor, cum spune în viaţa lui, a luat pâinea aceea, care a aruncat-o acela, şi a pus-o pe cântar. Şi s-a ridicat deodată. Aceea a fost mai grea decât toate faptele rele. Şi a văzut Petru Vameşul acolo unde era aceasta. Ce grozav şi mare lucru este milostenia!

Criteriul de judecata pe care îl suferim toţi, va fi iubirea, deci mila este toată Scriptura. Şi atunci, el, deşteptându-se înviat din toată treaba aceea, s-a pus pe mari milostenii. Ei, nu mai spun ca, până la urmă, s-a vândut chiar pe sine. S-a dus cu un rob al lui şi a aranjat: „Să mă vinzi!” Deci, s-a vândut chiar pe sine, aşa de mult să-i semene lui Dumnezeu. A dat o haină de piele la un cerşetor, că era frig, şi acela era fericit. Dar, nu atât de fericit, pentru ca de acum nu-i dădea mai nimeni, pentru ca vedeau haina aceea scumpa. Aceea ţinea de cald, dar nu-i ţinea şi de foame. Şi s-a dus să o vânda, să scape de

haina aceea. Dar nu i-o cumpăra nimeni, ca, ziceau că-i de furat. Şi atunci, un oarecare ins, în târg, îl întreba: „De unde ai tu haina?” „Mi-a dat-o Petru Vameşul!” „A! Cred că s-a pus pe mari milostenii”. Şi aşa i-a cumpărat-o acela. Dar, Petru Vameşul l-a văzut iar fără haina şi zice: „O, Doamne, nu mi-ai primit milostenia!” El nu ştia întâmplarea, cum a făcut acela ca a vândut-o, şi a adormit. Când era în somn a văzut pe Mântuitorul în vazduh îmbrăcat cu haina lui. Venea pe fereastra la el şi i-a spus: „Petre, la Mine este tot ce dai! Uite, la Mine este haina!” Când a văzut el acum, a vândut toată averea şi toată a împărţit-o la robi. De unde se vede că erau acolo, erau la acea adormire a lui, şi diavolii care îi puneau faptele lui cele rele pe cântar. Deci este o formă, o libertate a diavolilor de a acuza. Dar faptele tale vor birui. Şi cum va fi exact împărţirea faptelor se cam şi ştie, ca cine trăieşte prezentul, că nu se au în vedere faptele din trecut când trăieşti. Trăirea prezentului repara trecutul şi cucereşte viitorul. Pentru ca cine trăieşte prezentul repara trecutul şi cucereşte viitorul. Deci, faptele tale de acum sunt cele care sunt, căci se poate să faci o faptă urâta, şi tot trecutul tău l-ai doborât, şi-ţi pierzi sufletul. Nu este chiar aşa de uşor să treci prin procesele acestea, pentru că se intra într-o lume a veşniciei, care este nespus de cernuta, de purificată. Deci, forma în care se vor prezenta vamile va fi pentru fiecare altfel, dar va fi într-o formă de care nu se ştie. Important este să se ştie ca ele exista, adică exista o judecată, când diavolul, nesuferitul de diavol, îşi cere drepturile.

V-am mai spus de doi fraţi care s-au mântuit şi care au trecut prin vami foarte uşor, pentru că au fost, într-adevăr, foarte evlaviosi şi traitori – erau fraţi de mănăstire. Când au ajuns într-un loc, în care diavolii nu puteau, [diavolii] au strigat: „Mare îndrăzneala are curăţenia!”, căci, într-adevăr, erau foarte curaţi. Iar Sfântul Macarie Egipteanul când a murit, a trecut prin vami şi a ajuns într-un loc în care dracii nu mai puteau. Şi el atunci, înspăimântat de cât a fost hartuit până în momentul acela,

la locul acela a zis: „Staţi, ca încă nu am scăpat de voi, înrăutăţiţilor!” Deci, dovada că l-a trecut prin nişte hartuieli, dar nu au avut ce să-i facă, că s-a smerit grozav în viaţa lui, lucru pe care îl spune tot el când a întrebat pe diavol de ce nu pot asupra lui, şi zice: „Pentru ca postesc?” „Nu, noi nu mâncam niciodată!”, au spus diavolii. „Dar pentru ca eu priveghez?” „Dar noi priveghem continuu, nu dormim deloc!” „Dar de ce?” „Pentru smerenia ta!”, au spus dracii. Deci, smerenia asta i-a doborât. Dar avem şi alte fapte bune, avem toate faptele bune – sunt sfinţii, care mărturisesc pentru ele, bineînţeles.

— Dar, dacă ne ridicam, nu ne mândrim că suntem în picioare?

— Nu te mândri! Mândria vine, dar nu înseamnă că trebuie să stăm în cloaca, să stăm în adânc, aşa, îngropaţi în patimi, pentru ca dacă ma ridic vine mândria. Ma ridic, şi poate ca nu vine, şi, dacă vine, o alung: „Iartă-mă, Doamne!” Îţi mai arde şi de mândrie după ce ai scăpat, cum ar fi, de la înec? Numai atât spui: „Doamne, îţi mulţumesc că am scăpat!” Nu spui: „Doamne, am scăpat cu puterea mea!” Dar ce, îţi mai arde de mândrie? Nu prea vine mândria, dar, dacă vine, o alungi, lupta începe mai departe. Nu trebuie să oprim faptele bune ca vine mândria. Căci, dacă te mândreşti, pierzi tot! Ca zic: „Ia uite, domnule, ce, eu să pierd toate faptele bune ca vine mândria? Ia sa nu mă mai mândresc eu!” Este o mare pacoste. Te sluteste. Este cea mai nesu-ferita patima de pe fata lumii acesteia, de origine drăcească, căci, cine se mândreşte şi se faleste cu mândria, are o asemănare aproape totala cu dracii.

— A rabda este sinonim cu a aştepta?

— Nu este. Mai întâi de toate a rabda înseamnă că este o suferinţă şi eu sufăr. Ori, a aştepta pe cineva înseamnă că se poate să ai şi bucuria că o să vină. Dar, când rabzi, suporţi, suferi o apăsare; şi trebuie să rabzi cu nadejdea ca vine. Şi atunci, aşteptarea capătă valoare.

— Ştim ca aveţi mare evlavie către Maica Domnului, ne puteţi spune câte ceva despre Maica Domnului?

— O, Maica Domnului! Fiţi fiii Maicii Domnului şi veţi vedea! Vă daţi seama cine este Maica Domnului? Stăpâna cerului şi a pământului! Cât poate Dumnezeu cu puterea, poate şi Maica Domnului cu rugăciunea! Este la dispoziţia fiecărui creştin. Nu exista o rugăciune cât de mica, trăita, să nu te audă Maica Domnului, să nu coboare.

Vă spun încă o dată, ca o fată cu viaţa foarte buna i-a spus Maicii Domnului: „Maica Domnului, arata-te a-mi fi mama!” Şi Maica Domnului i-a spus: „Arata-te a-mi fi fiica!” Adică să faci nişte fapte de fiica către Maica Domnului, Stăpâna stăpânelor, Stăpâna cerurilor, Mama lui Dumnezeu, cu puteri nemasurate peste heruvimi şi serafimi. Şi totuşi, Maica Domnului este mereu lângă noi, este mereu lângă necazurile noastre. Smerenia aceasta te depa-seste şi te face să verşi mereu lacrimi. Adică sa insisti la Maica Domnului, să te rogi la Maica Domnului. Dar, dacă nu înţelegi multe lucruri, roagă-te, că vei înţelege tu. Important este că ne este de ajutor. Te scapa din starea în care eşti.

Deci, arata-te de a-i fi fiica, adică Maica Domnului să nu stea, aşa, ca la o slăbănoaga, ştii. Dumnezeu locuieşte în slavile cerului, dar îi face plăcere să stea într-o inima de creştin. Dar Maica Domnului, care a fost o fiinţa creata? Aveţi încredere în Maica Domnului până la urma.

— Unii vad scăderea orgoliului egală cu moartea sufletească, şi se tem şi de una şi de alta.

— Nu orgoliul este moartea sufletească, dar, moartea sufletului aduce şi moartea fizica. Dacă este doborât spiritualiceşte, nici trupul nu mai face doi bani. Trăieşti numai în instincte. Pentru ca omul este făcut din trup şi suflet, dar sufletul este omul, nu trupul, şi atunci, dacă este moarte sufletească, se înţelege ca trupul nu mai este bun de nimic, adică ar fi bun de iad.

Postul

— Ce trebuie să însemne Postului Crăciunului în viaţa creştinului?

— Nu contează că este Postul Crăciunului sau Postul Paştelui, importanta postului este cea care contează.

Postul Crăciunului este pus mai mult pentru evenimentul acesta mare al Naşterii Mântuitorului, chenoza, eveniment extraordinar. Vă daţi dumneavoastră seama ce se petrece pe pământ când se naşte un Dumnezeu în chip omenesc?

Destinul întregii omeniri atârna de cuvintele Maicii Domnului către înger: Iată roaba Domnului. Fie mie după cuvântul Tău (Luca 1, 38). Şi, în clipa aceea s-a zămislit, prin Duhul Sfânt, Mântuitorul.

Deci, soarta lumii, destinul lumii, e cu totul altul. Şi, pentru evenimentul ăsta mare, este bine să ne pregătim să-l întâmpinam şi noi la Naştere cu oarecare post – că m-aţi întrebat de Postul Crăciunului.

Postul în sine este foarte vechi, este deodată cu omul. Pentru ca Dumnezeu i-a spus lui Adam în rai: „Să mănânci de peste tot, afară de aici!” – El l-a pus la post, adică la o reţinere.

Sigur că se practica şi cu amănunte chiar, de către Biserica, de către credincioşi, pentru ca să mai moaie vlaga asta trupească. Pentru ca atunci când eşti mai reţinut, mai dezumflat de băuturi şi de mâncăruri, eşti mai inspirat, eşti mai capabil de a crea. Deci, nu ne interesează numai înfrânarea de la mâncare, dar, ca să se influenţeze starea de spirit a fiinţei noastre – avem nevoie de postul trupesc. Dar nu are nicio valoare aceasta sfrijire a trupului, uscăciune, pentru că e postitor, dacă nu e iubitor, dacă nu e iertător. Pentru ca, de fapt, asta ne-ar interesa.

Vedeţi, a lăsat Dumnezeu putinţa omului să se ridice prin har până la El. Şi, cum spun marii traito-ri: „Când ajung acolo sunt mare ca şi Tine, Doamne! Şi Tu te cobori la mine şi eşti mic ca şi mine!”

Vedeţi, postul joaca un rol de mare importanta în fenomenul acesta extraordinar al relaţiei noastre cu Hristos şi ne ajuta a urca prin trăire la Dumnezeu.

Dar postul este mult mai apăsat pe o trăire duhovnicească, pe o trăire creştina, decât numaidecât pe o mâncare „aşa” sau „aşa”. Pentru ca noi aşa consideram: pe cel care vorbeşte de rău pe altul, îl încadram canonic la

crima, crima morala. Ca spune Sfântul Grigorie de Nazianz: „De orice cuvânt vom da răspuns, cu atât mai mult de orice cuvânt rusi-nos!” Şi zic eu acum: cu atât mai mult pentru cuvânt ucigător! Şi atunci, postul tău nu mai are nicio valoare dacă tu vorbeşti de rău.

Am spus de foarte multe ori, nu mă jenez că spun încă o dată: sunt convins ca cei mai mulţi în iad sunt cei care vorbesc de rău. Pentru ca zic că nu-i nimic lucrul acesta, şi se scuza zicând: „Da’ ce, nu-i adevărat?” „Da’ ce, numai eu fac?”

Într-un fel, este mare greşeala vorbirea de rău. Este ucidere! Pentru ca conceptul de mântuire şi criteriul de judecata va fi iubirea.

Tu, nu numai că nu ai iubit pe cel cu care stăteai, ca o necesitate mântuitoare ca să comunici cu el, să te încununezi, sau ca să nu te simţi singur în lume. Ne-a asortat Dumnezeu cu mulţi, să stăm împreună mulţi. Să ne simţim foarte bine, adică uşuraţi. Ca un fel de baza este cel de lângă mine, şi tu îl împungi…

Doi ruşi au înjunghiat un om. Şi după ce au terminat crima au plecat mai încolo să mănânce, şi aveau numai şunca. Zice: „Nu mâncam şunca că-i vineri!”

Asta este, vorbim de rău! Dar în schimb mâncam numai pâine uscată, sau nu mâncam deloc, sau numai apa cu pesmeti.

Deci, postul este o trăire duhovnicească continua. Nu are niciun folos postul numai trupesc, dacă nu-ţi revii să intri în iubire.

Deci, despre post, spun toţi Sfinţii Părinţi, că este un lucru necesar, foarte necesar şi e vorba şi de o terapie trupească: te scapa de o serie întreagă de boli, de ceea ce de fapt doctorii vor să elimine cu orice preţ din organism, toxinele. Postul e foarte bun.

Deci, lupta cea mare, dragii mei, este ca să te poţi cu orice chip forma duhovniceşte. Adică, vezi, trupul are şi el nevoie de hrana. I-o dam. Însă, începe să fie pretenţios, dacă nu-l stăpânim. Deci trebuie să-i punem oarecare paza: îi dam cât vrem noi, nu cât vrea el. Pentru că este nevoie

ca noi să ne îndumnezeim. Adică sa ne pierdem ca să ne putem găsi. Renunţam la personalitatea pământească şi ne instalam în personalitatea îngerească. Înseamnă ca atunci am intrat într-ale noastre. Şi în legătura cu ce spuneam mai devreme, că e nevoie de relaţii, omul nu este făcut de Dumnezeu numai pentru el, ci este făcut pentru toată comunitatea. Pentru că aş putea să spun, cum spun marii traitori: tragedia umanităţii o trăim şi noi pentru blestematiile noastre. Pentru ca, greşind noi, greşeşte întreaga creaţie, adică suferă întreaga creaţie. Tragedia umanităţii o trăim noi prin propria noastră cădere. Şi atunci, sigur, vă daţi seama cât e de necesar cel care este lângă mine.

Un alt exemplu, v-aş spune: ştie toată lumea ca Sfântul Macarie cel Mare a găsit o capătâna de mort în pădure. Şi i-a dat cu piciorul. Şi îi zice: „Ce ai fost tu?” „Popa idolesc!” „Şi unde te afli?” „În iad!” „Şi aveţi vreo uşurare?” „Avem când te rogi tu pentru Egipt!” „Şi ce uşurare aveţi?” „Ne mai vedem unul cu altul!” Auzi!

Nimeni nu ar fi putut să înţeleagă, şi eu, care citeam de tânăr Patericul, fiind în închisoare, odată, legat la ochi, mă duceau pe coridoare, pe acolo, în nenorocirile acelea ale securităţii, cu nişte ochelari cu tabla neagra şi deasupra geam. Dar, printr-o întâmplare, un ochi al meu nu avea tabla aia. Eu n-am spus ca nu o am, pentru ca ma omorau, ca ziceau ca eu am dat-o jos. Şi am tăcut aşa, şi mă uitam mai în jos, aşa. Şi mergând, ducându-mă ei de braţ, am văzut înaintea mea, îl ducea pe altul, ca şi pe mine.

Ei, nu vă daţi seama cât de bucuros am fost că am văzut şi eu pe cineva de-al meu!

Chinurile iadurilor, dragul meu, nu ne dau posibilitatea sa mai trăim în comuniune, eşti izolat complet! Arzi, fără discuţie!

Aşa că, asta ar putea fi un aspect esenţial al postului: dragoste fata de toată lumea posibila, rugăciune cât ne sta în putinţa, în sfârşit, pentru umanitate şi, mai ales, ca tu să ai o viaţă de trăire sincera, şi nu numaidecât ca să fii

iertat, ci pentru ca să te desparţimesti. Pentru ca iertarea vine de la sine dacă eşti desparţimit. Dumnezeu asta îţi cere: „Doamne, da-mi!”

Ca a întrebat pe Maica Domnului o fetiţă: „Maica Domnului, arata-te a-mi fi mama!” Şi Maica Domnului a răspuns: „Arata-te a-mi fi fiica!” adică te obliga, ca harul vine numai dacă mişcam noi spre o faptă bună. Amin.

Despre Antihrist

Exista o discuţie actualmente cu 666, cu spaima asta mare că s-a născut Antihristul. Şi i-am spus unuia „Vezi-ţi, domnule, de treaba că are şi el o viaţă de om, nu e divinitate…” Nu trebuie să daţi atenţie, dar nici să fim nepasatori. E vizibil începutul pe plan moral, mai ales, este foarte aproape de 666. Nicio primejdie nu e atât de mare atât timp cât stai în picioare, atât cât timp cât te închini la Hristos cu toată inima şi smerenia. Acest Antihrist, când va veni, va veni pe un teren pregătit şi prin oameni care lucrează acum. Dar tu trăieşte momentul. Cine trăieşte momentul salvează trecutul şi cucereşte viitorul. Şi ne va pazi harul lui Dumnezeu şi într-o împrejurare grea.

În ce priveşte buletinele de care se face caz, nu trebuie se va temeti. Luaţi buletinele şi mergeţi mai departe. Acest Antihrist, dacă ne-am găsi în faţa lui – nu eşti vinovat dacă nu-l accepţi. Când îl accepţi îţi pune pecetea. Dar nu primeşti. Tu porţi Crucea. Dacă eşti creştin, eşti creştin până la capăt, indiferent ce s-ar întâmpla. Dracul dacă ar fi, nu Antihristul, nu trebuie să te temi. Tu să fii omul lui Hristos absolut. Dracul nu se poate pecetlui pe buletin. Orice semne ar fi pe mărfuri, folosiţi-le, nu va temeti. Vei fi vinovat când vei consimţi tu lepădarea, nu că ai pus mâna pe o hârtie pe care scrie „lepădat de Hristos”.

Trebuie se va temeti de viaţa împătimita, ca nu te prezinţi la Judecata cu buletinul, te prezinţi cu inima ta curata în ce priveşte viaţa în Hristos. Buletinul este un mijloc de a circula în ce priveşte civilizaţia, ca să nu te oprească poliţia. Sfinţii Părinţi tâlcuiesc aceasta cifra, 666, astfel:

Primul 6 reprezintă cruzimea fără niciun pic de mila – un tată a tăiat capul fetiţei lui, care luase nota zece la şcoală.

Al doilea 6, curvia fără nicio raţiune. De exemplu, mi-a spus cineva ca în Belgia este oficializat să poată trăi tata cu fiica.

Al treilea 6, lipsa de credinţa – un parlamentar a dat vot de blam, pentru a introduce religia în scoala, zicând: „De asta ne arde noua acum?”

666 adunate ca simple unitaţi ne da 18.

Dar putem spune şi cum ne convine noua, creştinilor:

9 + 9 = 18, noua cete pe pământ: arhierei, preoţi şi diaconi; monahi, creştini şi nebotezaţi; animale şi peşti, vegetaţie şi minerale.

9 cete în cer: Serafimi, Heruvimi, Tronuri; Domnii, Puteri şi Stăpânii; Începătorii, Arhangheli şi îngeri.

666 angajează întreaga creaţie a lui Dumnezeu. Acest Antihrist vrea să cucerească şi cerul, nu se mulţumeşte numai cu pământul, dacă a zis ca el este Dumnezeu.

Dezobişnuiţi-vă de ideea ca vremurile noastre ar fi mai deosebite. Nu! Zilele noastre sunt zilele Apostolilor. Întotdeauna au fost greutăţi şi suferinţe. Pentru ca mântuirea noastră se săvârşeste pentru fiecare dintre noi pe cruce în suferinţă.

Prea Cuvioase Părinte Cleopa.

Nu mi-e uşor să vorbesc prin sculele astea moderne, de la distanţa de sute de kilometri, dar trebuie să cred că sunt nişte adevăruri, căci poarta cuvântul între noi: „Hristos a înviat!” Şi când am spus „Hristos a înviat!”, parca am simţit că aţi răspuns: „Adevărat a înviat!”

Nu suntem despărţiţi! Eu am avut soarta asta, ca să zic aşa, să fiu mereu departe de Sihăstria, du-pa cum rânduieşte Dumnezeu. Dar inima mea, care este adâncul fiinţei omeneşti, este conştiinţa peste suflet, inima mea este alături de Sfinţia Voastră şi de Sihăstria noastră. Dar, iată ca Dumnezeu ne rânduieşte mântuirea aşa cum vrea El.

Am vrut, sincer, să o iau la fuga spre Sihăstria, dar

toată viaţa mea mi-a fost frica de ne-blagoslovenie. Am preferat moartea, şi asta mi s-a întâmplat de multe ori, decât fără blagoslovenie.

Aici este o Dobroge întreagă. Vara, o tară întreaga vine pe aici. O credincioasa de aici a fost în vizita la Sihăstria şi părinţii de acolo nu au avut ce face şi i-au spus ca părintele Arsenie se muta la Sihăstria. Acea femeie a leşinat pe loc! Închipuiţi-vă!

Ei, acum nu o să leşine toţi, dar, dacă numai unul leşina, ce mă fac eu în faţa lui Dumnezeu? Deci, trebuie să ai curajul să nu fugi, să nu o iei la goana, să nu dezertezi, ci să stai mai departe pe front şi să lupţi.

Eu, aici, am primit pe oamenii care vin şi care nu-s niciodată mulţumiţi că nu pot să sfătuiesc mai mult. Aşa a venit un grup şi au cerut să mă înregistreze cu aparatul, să spun un cuvânt pentru Părintele Cleopa, preacuviosul meu părinte! Dar, ce pot să spun mai mult, decât ca fiecare clipa este un prilej să ne pregătim de moarte, de înviere.

Eu zic, şi zic cu adevărat, Părinte Cleopa, ca eu sunt sigurul care nu mă mântuiesc! Am mare nădejde la Dumnezeu, dar ce as putea să zic eu când am văzut că sunt atât de slab, de nepătruns de marile taine ale lui Dumnezeu? Cu cât trăiesc mai mult, cu atât ma caiesc mai mult! Cu cât te apropii de munte, cu atât îl vezi mai înalt! Dar am avut la un moment dat curajul să spun lucrul acesta, pe care l-am simţit, ca dacă nu pot să sui muntele, vine muntele la mine! Asta m-a încurajat! Cât despre faptele mele: „Iadul, Arsenie!”

Blagosloviti şi mă iertaţi, Părinte Cleopa, şi pomeniti-mă măcar cât va pomenesc şi eu!

Arhimandrit Arsenie Papacioc
Adormirea Maicii Domnului
15 august, 1998